

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O.P.S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Psychologické a právní aspekty týrání a zanedbávání dětí se zaměřením na činnost orgánů Policie České republiky, Krajského ředitelství policie Středočeského kraje, Územního odboru Rakovník při odhalování trestných činů spáchaných na dětech.

Autor práce: Petr Macháček DiS.
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Kombinovaná
Vedoucí práce: Mgr. Bc. Milan Veselý
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č.

111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce panu Mgr. Bc. Milanu Veselému za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce na téma „Psychologické a právní aspekty týrání a zanedbávání dětí se zaměřením na činnost orgánů Policie České republiky, Krajského ředitelství policie Středočeského kraje, Územního odboru Rakovník při odhalování trestných činů spáchaných na dětech.“

ABSTRAKT

Macháček, P., *Psychologické a právní aspekty týrání a zanedbávání dětí se zaměřením na činnost orgánů Policie České republiky, Krajského ředitelství policie Středočeského kraje, územního odboru Rakovník při odhalování trestných činů spáchaných na dětech: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2012. 82 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Bc. Milan Veselý.

Klíčová slova: kriminalita, legislativa, syndrom CAN, týrání, zneužívání, zanedbávání, šikana, oběti, pachatelé, diagnostika, právo, prevence kriminality.

Tato Bakalářská práce se věnuje psychologickým a právním aspektům týrání a zanedbávání dětí s návazností na činnost orgánů Policie České republiky při odhalování trestných činů spáchaných na dětech. V úvodní teoretické části práce je popsán syndrom CAN, jednotlivé jeho formy a následky způsobené oběti týrání, zneužívání a zanedbávání. Další část práce popisuje možnosti pomoci obětem tohoto druhu trestné činnosti, prevence a v neposlední řadě i legislativu zajišťující práva a ochranu dětí. Závěr teoretické části práce řeší problematiku spojenou s výsledkem dětské oběti ve snaze pochopení specifík dětské psychiky, významu osoby vyslychajícího, osob přítomných při výslechu a samotného výslechového prostředí, kdy základním cílem je minimalizace sekundární viktimizace dítěte. Praktická část obsahuje kvantitativní výzkum, provedený formou dotazníkového šetření a následné porovnání zjištěných výsledků.

Bakalářská práce obsahuje informace vztahující se k problematice týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte, jejichž znalost je důležitou součástí profesní kompetence policistů a mohou být využity při vyšetřování tohoto druhu trestných činů. Dotazníkový průzkum pak přináší zjištění o informovanosti široké veřejnosti o uvedeném sociálně-patologickém jevu.

ABSTRACT

Macháček, P., *The psychological and legal aspects of child abuse and neglect with a focus on the activities of the Police of the Czech Republic, the Regional Police Directorate of the Central Region, and the Land Use Department of Rakovník in detecting these crimes: Bachelor thesis. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2012. 82p. Supervisor: Mgr. Bc. Milan Veselý*

Key words: criminality, legislation, CAN syndrome, neglect, abuse, disregard, bully, victims, offender, diagnosis, law, crime prevention

This dissertation shows the psychological and legal aspects of child neglect as it relates to the operations of the Police of the Czech Republic during the process of solving child abuse related crimes. A syndrome called CAN and its various forms and consequences on the abused victim is described in the introduction, the theoretical part of the dissertation. The following part of the study describes the options for helping victims of such crimes, prevention, and last but not at least, the laws before parliament providing justice and protection for children. In conclusion the theoretical part of the study deals with problems related to interrogation of child victims by trying to comprehend the specifics of children's psyche, the significance of the interrogator and the people who are present during the interrogation itself, and also the effects of the surrounding environment. The basic goal is to minimize secondary victimization of the child. The practical part of the dissertation includes the quantitative research done by questionnaires and is followed by comparison of the final results.

This dissertation contains information related to the problems of an abused, uncared-for and neglected child. This knowledge plays an important part in the professional competence of every policeman and can be used during an interrogation of these types of crimes. The questionnaire shows the awareness of the general public about this socio-pathological phenomenon.

Obsah:

Úvod.....	9
1 Základní faktory týrání, zneužívání a zanedbávání dětí.....	11
1.1 Rodina	11
1.2 Dítě.....	13
2 Formy a druhy zneužívání.....	14
2.1 Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte (CAN).....	14
2.1.1 Tělesné týrání a jeho formy	14
2.1.2 Šikana	16
2.1.3 Zanedbávání	16
2.1.4 Psychické týrání a jeho formy	17
2.1.5 Sexuální zneužívání a jeho formy	18
2.1.6 Systémové týrání.....	20
3 Problematika viktimizace . proces poškozování oběti	22
3.1 Primární viktimizace	22
3.2 Sekundární viktimizace.....	22
3.3 Terciální viktimizace.....	23
4 Dopad trestného činu a prožívání utrpěné újmy.....	24
4.1 Postraumatická stresová porucha	25
4.2 Následky způsobené obětí.....	26
4.2.1 Následky zdravotní.....	27
4.2.2 Následky psychické.....	28
4.2.3 Následky sociální	29
5 Pomoc týraným a zanedbávaným dětem	30
5.1 Základní formy pomoci obětem trestných činů	31

5.1.1	Poradenská, sociální a terapeutická pomoc.....	31
5.1.2	Pomoc kompenzační škody státem	32
5.1.3	Pomoc uskutečňovaná trestně procesními prostředky	32
6	Prevence týrání, zanedbávání a zneužívání dětí	34
6.1	Primární prevence	34
6.2	Sekundární prevence	35
6.2.1	Sanace rodiny	36
6.3	Terciální prevence.....	36
7	Právní ochrana	38
7.1	Práva dětí a zákony na jejich ochranu.....	38
7.2	Nedostatky a problémy	40
8	Specifika výslechu dětí	42
8.1	Výslechová místnost	43
8.2	Další rizika spojená s výslechem dítěte	45
9	Policejní statistiky.....	46
10	Cíl práce	48
10.1	Hypotézy	48
10.2	Použitá metoda.....	48
10.3	Výsledky	49
10.3.1	Charakteristika respondentů.....	49
10.3.2	Výsledky dotazníkového průzkumu.....	55
10.3.3	Vyhodnocení dotazníkového průzkumu	74
10.3.4	Vyhodnocení hypotéz	78
	Závěr.....	79

Seznam použitých zdrojů	81
Seznam příloh	84

Úvod

Období dětství by mělo být jednou z nejkrásnějších etap lidského života, kdy by dítěti měl být poskytnut harmonický domov, který by jej obklopoval láskou a péčí nejbližších. Zkušenosti získané v dětství si přenášíme do dalších let života a jsou jedním ze základních prvků správného rozvoje jedince. Je tedy zřejmé, že jednou z nejhorších forem trestné činnosti je ta, kdy se její obětí stávají bezbranné děti. Násilí na dětech nelze akceptovat v žádné z jeho forem, takové jednání je neospraveditelné, neomluvitelné a nepřípustné. Tyto trestné činy se vyznačují svojí vysokou společenskou nebezpečností a převažující latencí. Jejich škodlivé následky jsou patrné nejen bezprostředně po spáchání trestného činu, ale následně se mohou projevit v podobě psychického poškození oběti, spojeného se vznikem různých vývojových poruch, zdravotních obtíží a sociální izolace jedince. Dětské oběti protiprávního jednání je proto třeba věnovat zvláštní péči a to zejména s ohledem na prožitou kritickou událost, aby v průběhu dalšího vyšetřování nedocházelo k druhotnému psychickému poškození oběti.

Bakalářská práce je věnována tématu Psychologické, sociální, zdravotní a právní aspekty týrání a zanedbávání dětí. Důležitost vlastního tématu podporuje zejména všeobecný zájem společnosti na řádném duševním a tělesném vývoji dítěte, na kterém závisí další kvalita života a nutnost prevence tohoto sociálně patologického jevu v české společnosti. Samotná práce je rozdělena celkem do deseti kapitol včetně úvodu, závěru a seznamu použité literatury. Kapitoly jsou podle potřeby dále členěny na podkapitoly. Úvod je zaměřený na základní představení tématu a udání přehledu jednotlivých kapitol, aby byla čtenáři usnadněna orientace ve vlastním textu práce. V následujících dvou kapitolách, tedy ve druhé a třetí kapitole, jsou vymezeny základní faktory týrání, zneužívání a zanedbávání dětí, formy a druhy zneužívání dětí, aby si každý mohl utvořit detailnější představu o zvoleném tématu bakalářské práce a snáze poté pochopit celý její text. Čtvrtá kapitola rozebírá problematiku viktimizace spojenou se zásadami správného jednání a provádění výslechu dětské oběti. Pátá kapitola pojednává o právním vymezení pojmu dítě a o všeobecné právní úpravě vztahující se k dané problematice. Obsahem šesté kapitoly jsou možná preventivní opatření snižující riziko ohrožení stát se obětí trestného činu a formy pomoci obětem trestných činů. Následující dvě kapitoly obsahují policejní statistiky vymezeného druhu páchané trestné činnosti na území české republiky a sousedních států a vlastní praktický příklad. Závěr je vymezen pro celkové shrnutí uvedených skutečností, získaných teoretickou analýzou dostupné literatury a

judikatury. Zároveň v něm čtenář nalezne určité zhodnocení současného stavu řešeného problému a úvahu nad jeho vývojem do budoucna.

Cílem práce je poskytnout za použití analyticko-syntetické metody ucelené informace vztahující se k uvedené problematice. Na základě takto zjištěných poznatků najít možná řešení, která by eliminovala faktory, mající za následek vznik prostředí, kde dochází k trestné činnosti páchané na dětech a zajistit účinnou prevenci této trestné činnosti. Zde uvedené poznatky mohou napomoci k zorientování se v dané oblasti všem příslušníkům Policie České republiky, kteří se rozhodli věnovat se tomuto okruhu trestné činnosti. Jestliže u takto vybraných pracovníků tento materiál vzbudí zájem hlubšího poznání popsané problematiky, lze s určitostí říci, že z jejich strany budou dodržovány základní zásady spočívající v zajištění důstojnosti dítěte, nejlepšího zájmu dítěte, ochrany a harmonického rozvoje.

1 Základní faktory týrání, zneužívání a zanedbávání dětí

1.1 Rodina

Úvodem je třeba si přiblížit nejdůležitější faktory, ovlivňující vznik sociálně patologických jevů. Prvním faktorem, který má pro vývoj a život člověka ve společnosti nenahraditelný význam, je rodina. Negativní působení rodiny na jedince patří k příčinám velmi častým a značně zásadním. Je třeba si uvědomit, že bez podpory fungující rodiny, jako nejdůležitější sociální skupiny, lze řešení tohoto problému nalézt jen velice těžko¹. Rodina by měla poskytovat zázemí, potřebné ke společenské realizaci. Je zdrojem zkušeností a vzorců chování, které nemůžeme v jiném prostředí získat. Od samého počátku a v dalším průběhu života je jedinec rodinou formován a tato je významným nositelem jeho budoucích společenských rolí, systému hodnot a identity člověka obecně. Jevů, které mohou negativně působit na fungování rodiny je celá řada, ale k nejzávažnějším patří tyto problémy²:

- Problém dysfunkce rodiny, kdy taková rodina není schopna zajistit normální vývoj dítěte a plnit základní požadavky, jež jsou na ni kladeny ze strany společnosti. Primárním zdrojem nefungující rodiny jsou napjaté vztahy mezi partnery, které narušují rodinné klima a soudržnost. Takové soužití, doprovázené častými hádkami, často končí rozvodem, který bývá v duševním dozrání dítěte závažným patogenním činitelem. U dětí z dysfunkčních rodin dochází k dlouhodobému neuspokojování základních psychických potřeb a to v oblasti emocí, motoriky, intelektu a celé osobnosti. Stabilita rodiny je závislá na jejím vlastním složení, sociální a ekonomické situaci, osobnosti rodičů, osobnosti dětí a na zájmu v péči o dítě.
- Problém anomálních osobností rodičů nebo jiných osob pečujících o dítě, kteří jsou tímto predisponováni k týrání dítěte. Tyto rodiče se nemohou, neumějí nebo nechťejí z různých důvodů starat o dítě a sami se často dopouštějí asociálního a antisociálního chování. Poruchy rodičovství jsou zapříčiněny celou škálou příčin

---

¹ FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2009. 139 s. ISBN 978-80-247-2781-3.

² FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2009. 140 s. ISBN 978-80-247-2781-3.

mezi něž například patří vlastní nezralost rodičů, neschopnost vyrovnat se s nově přichozí životní situací (narození dítěte, nemoc, špatný zdravotní stav, rozvod, úmrtí), život v nepříznivých přírodních nebo společenských podmínkách, poruchy osobnosti rodičů

- Problém úplnosti rodiny, náhradních rodičů, náhradní nebo ústavní výchovy. Největším problémem ústavní výchovy je, že výchova dítěte není svěřena jedné osobě, ale na výchově se podílí několik vychovatelů. Dítě si proto jen těžko vytváří pevnější citovou vazbu k pečující osobě. Rovněž odpovědnost vychovatelů za výchovu a vývoj dítěte není vždy zcela jasně vnímána a je přijímána pouze částečně. Z výčtu problémů tohoto druhu péče je nutné zdůraznit i to, že v České republice je trvání ústavní výchovy ukončeno v 18 letech. Ne vždy dosažení tohoto věku přináší skutečnou dospělost ve smyslu osobní zralosti a tímto se zvyšuje i nebezpečí vzniku sociálně patologického chování.

Rodina zůstává stále nejdůležitějším faktorem, který ovlivňuje celkový psychosociální vývoj člověka. V posledních letech prochází rodiny jako sociální instituce významnými změnami. V současné době je častým trendem takové pojetí rodiny, kdy dochází k ústupu klasického modelu ve smyslu tradiční právní formy. Spíše se nyní jedná o společné soužití. Je ale třeba mít na paměti, že základní hodnotová orientace člověka se utváří či může utvářet právě a především v rodině. Rodiče a další nejbližší členové rodiny se stávají od nejútlejšího věku dítěte terčem pozorování a bezděčného napodobování. Formování osobnosti je odrazem kvality rodiny. Jestliže se dítěti nedostává potřebně zaměřená výchovná péče a výchovné vzory, hovoříme o výchovné zanedbanosti. Výchovně zanedbávány bývají zejména děti primitivních rodičů s nízkou kulturní úrovní, ale také děti v rodinách s vysokou socioekonomickou úrovní.³

---

³ FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2009. 152 s. ISBN 978-80-247-2781-3.

1.2 Dítě

Druhým faktorem závažného zanedbávání dětí je v některých případech i samo dítě. Často se jedná o dítě se zvláštními vlastnostmi, které je činí více či méně možným objektem týrání. Jsou to děti mentálně zaostalé, postižené, pomalé, hůře chápající a na druhé straně děti neposedné, příliš živé a v mnoha ohledech problémové. Ne vždy se jedná o projevy charakterizující obtížně zvládnutelné dítě, ale souvisejí s věkovými zvláštnostmi a následně s nezvládnutou nebo špatnou rodičovskou výchovou⁴.

---

⁴ SOCHŮREK, J. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie*. 1. vyd. Liberec : Technická univerzita, 2001. 37 s. ISBN 80-7083-495-1.

2 Formy a druhy zneužívání dětí

Zneužívání dětí se obvykle rozděluje na tělesné, sexuální a citové, kdy dospělý agresor, kterým bývá zpravidla pečující osoba, zneužívá své fyzické síly a psychické nadřazenosti nad bezbranným a podřízeným dítětem. Následkem aktivního ubližování nebo nedostatkem poskytované péče se u zneužívaných dětí objevují příznaky syndromu, který se popisuje jako syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte, obecně označovaný jako Child Abuse and Neglect (CAN)⁵.

2.1 Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte (CAN)

Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte je definován jako poškození fyzického, psychického i sociálního stavu a vývoje dítěte, které vzniká jako důsledek jakéhokoli nenáhodného jednání rodičů nebo jiné dospělé osoby⁶.

Již v minulosti vznikaly na konci 19. století dobrovolné organizace, které se snažili věnovat zvýšenou pozornost péči o dítě. Tato byla z počátku zaměřena na fyzické násilí páchané na dětech, vykořisťování dětí, na nedostatečnou péči a výživu. Postupně se začala formovat ve vývoji syndromu CAN jeho hlavní náplň a to fyzické týrání. Výrazný posun v této oblasti byl zaznamenán v polovině 20. století, kdy se lékaři začali cíleně zabývat problematikou týrání, zneužívání a zanedbávání dětí, kterou souhrnně nazývali „neúrazová poranění“ a v roce 1962 byl popsán tzv. syndrom bitého dítěte⁷.

2.1.1 Tělesné týrání a jeho formy

Jedná se o všechny nepřiměřené projevy násilí vůči dítěti, jehož důsledkem jsou tělesná zranění, trvalé poškození dítěte nebo v nehorších případech i jeho smrt. Tělesné týrání, které má aktivní povahu se vyznačuje zejména⁸ :

- nepřiměřené bití rukou či různými nástroji, údery pěstí, kopání do dítěte, bodné rány,

---

⁵ FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2009. 145 s. ISBN 978-80-247-2781-3.

⁶ VESELÝ, M. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2011. 9 s. ISBN 978-80-7394-272-4.

⁷ SOCHŮREK, J. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie*. 1. vyd. Liberec : Technická univerzita, 2001. 35 s. ISBN 80-7083-495-1.

⁸ FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2009. 146 s. ISBN 978-80-247-2781-3.

- popáleniny a opařeniny od horké vody, chemikálií a cigaret,
- vytrhávání vlasů, škracení, dušení, smýkání s dítětem proti stěnám a nábytku, sražení dítěte na zem, silné třesení, zejména s malými dětmi,
- svazování, připoutání, odmítání spánku, potravy, přinucení dítěte stát nebo sedět na místě či pozici vyvolávající u něho strach.

Nejčastější známkou fyzického týrání jsou modřiny, jejich opakované nálezy na typických místech, jejichž tvar a rozsah mnohdy naznačuje předmět, kterým byly způsobeny. Kromě modřin jsou typickým projevem fyzické týrání opakující se úrazy a fraktury na různých částech těla a v různých fázích hojení. Z provedených průzkumů bylo zjištěno, že 15% - 20 % týraných dětí utrpí frakturu. Podezření ze syndromu CAN dále vzbuzuje pozdní příchod zraněného k prvotnímu ošetření a autenticita vyjádření pečující osoby o mechanismu vzniku poranění. Dalšími známkami fyzického týrání jsou popáleniny např. od nedopalku cigarety na místech, která se při běžném lékařském vyšetření neodhalují, poranění centrálního nervového systému a poranění nitrobřišních orgánů⁹.

Zvláštní formou aktivního tělesného týrání je jednání, které popisujeme jako tzv. Münchhausenův syndrom by proxy (v zastoupení), které spočívá ve vymyšlení či zveličování příznaků různých onemocnění nebo postižení. Jedná se o případy, kdy dítě je opakovaně vyšetřováno a léčeno na nemoci, které nemá. Nejčastějšími oběťmi tohoto syndromu jsou děti kojeneckého a batolecího věku a dalšími skupinami jsou děti předškolního nebo mladšího školního věku. Příčinou tohoto chování je často přehnaná péče o dítě, touha po zájmu okolí a poskytování některých výhod pečující osobě (např. sociální dávky, zaměstnanecké volno, apod.)¹⁰.

Jakékoliv nepřiměřené a násilné jednání dospělého vůči dítěti je považováno za týrání bez ohledu na to, čím byl dospělý dítětem vyprovokován. Míru trestu nelze tedy určovat mírou provinění dítěte a zejména u fyzických trestů tuto nelze najít. Jisté je, že dítěti nesmí být způsobeno zranění či silná bolest. Fyzické tresty v přiměřené podobě

⁹ Česko. Věstník Ministerstva zdravotnictví České republiky o postupu lékařů primární péče při podezření ze syndromu CAN (metodické opatření), *Česká republika*. 2005, částka 10, s. 4 - 5.

¹⁰ VESELÝ, M. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2011. 9 - 10 s. ISBN 978-80-7394-272-4.

jsou širokou veřejností chápány jako přijatelné, kdy většina lidí si myslí, že příležitostné plácnutí nemůže dítě poškodit¹¹.

2.1.2 Šikana dítěte

Jedná se o specifickou formu násilí, ke které dochází ve všech věkových i sociálních skupinách. Nejčastějším, ale ne jediným místem, kde se s šikanou můžeme setkat, je škola. Šikana znamená systematickou agresi, která je zpravidla opakovaná a dopouští se jí jedinec nebo celá skupina vůči jinému jedinci či skupině. Charakteristickým rysem šikany je nerovnost v postavení útočnicka a oběti. Oběť šikanování je vůči útočnickovi prakticky bezbranná, a to jak z důvodu své fyzické nebo jiné slabosti, tak i neschopnosti účinné obrany. Může se přitom jednat o násilí fyzické, tak i psychické, či verbální. Mezi formy šikany patří ignorování oběti, její izolace, pomlouvání a zesměšňování, vyhrožování, udílení násilných a manipulativních příkazů a vydírání. Dále sem řadíme krádeže věcí, jejich poškozování a nedovolenou manipulaci s nimi¹². Novým fenoménem je kyberšikana, která využívá možností současných moderních technologií, jako jsou mobilní telefony, fotoaparáty, kamery a internet. Se šikanováním, jehož podstatou je fyzické násilí, se častěji setkáváme u chlapců, naopak u dívek se šikana objevuje v menší míře a to spíše v podobě psychické šikany. Šikanování se často pojí s jinými projevy poruch chování, a proto je nutné je považovat za velmi závažný výchovný problém¹³.

2.1.3 Zanedbávání

Mezi tělesné týrání jenž má pasivní povahu je řazeno zanedbávání. Toto charakterizujeme jako nedostatek péče, jehož příčinou je vznik vážné újmy ve vývoji dítěte, a to v oblasti tělesné i duševní. Hlavním znakem zanedbávání je většinou celkový nezáměr o dítě. Ten opět může být v rovině psychologické, kdy dítě žije v podmětově chudém prostředí a není tak adekvátně rozvíjeno nebo dítě může být zanedbáváno i tím, že mu není poskytována potřebná výživa a hygienická péče. Dítě se nenaučí běžné hygienické návyky, způsob životosprávy, osvojování si kulturních dovedností a znalostí, jednání ve schodě se sociálními normami. U zanedbávání dětí jsou popisovány tyto základní formy a to zanedbávání tělesné, zanedbávání psychické a zanedbávání

---

¹¹ SOCHŮREK, J. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie*. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita, 2001. 38 - 39 s. ISBN 80-7083-495-1.

¹² KOLÁŘ, M., *Bolest šikanování*. 2 vyd. Praha: Portál, 2005. 255 s. ISBN 80-7367-014-3

¹³ VANÍČKOVÁ, E., HADJ-MOUSSOVÁ, Z., PROVAZNÍKOVÁ, H. *Násilí v rodině*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 1995. 41 s. ISBN 80-85529-17-3

výchovy a vzdělání. Tyto jednotlivé formy zanedbávání se mohou objevovat samostatně, ale většinou se vzájemně kombinují a vyskytují se společně¹⁴.

- Zanedbávání tělesné - nejsou uspokojovány tělesné potřeby dítěte, což znamená, že dítěti není poskytnuta přiměřená výživa, oblečení, přístřeší a zdravotní péče. U tělesně zanedbávaného dítěte dochází k retardaci vývoje, včetně netypického průběhu růstové křivky. Dalším znakem zanedbávání ze zdravotnického hlediska je opakovaná absence dítěte na preventivních prohlídkách a očkování, nerespektování doporučeného léčebného postupu a vyšší úrazovost.
- Zanedbávání psychické - dítě není uspokojováno v emoční oblasti, kdy mu rodiči není projevnována náklonnost a potřebná láskyplná péče, která by v dítěti vzbuzovala pocit bezpečí, že ho má někdo rád a někam patří. Psychické zanedbávání způsobuje opožděný rozvoj poznávacích a emočních funkcí dítěte¹⁵. Nejvýrazněji se toto opoždění projevuje na psychomotorických a sociálních dovednostech dítěte.
- Zanedbávání výchovy a vzdělání – dítěti není poskytnuta možnost i prostor pro vzdělávání a vlastní seberealizaci. Projevem zanedbávání vzdělání je, že dítě není rodiči pravidelně posíláno do školy, což má za následek jeho neustálé absence¹⁶.

2.1.4 Psychické týrání a jeho formy

Psychickým týráním rozumíme takové jednání, které má negativní dopad na citový vývoj dítěte, jeho chování, osobnost a sebehodnocení. Psychické týrání se může vyskytovat samostatně, ale v podstatě vždy provází ostatní diagnostické kategorie syndromu CAN. Psychické týrání může mít v některých ohledech závažnější dopad než fyzické týrání. Zatímco určité mírnější nebo občasné nepřiměřené fyzické tresty zůstávají zpravidla bez viditelných následků, mají, podobně jako psychické týrání, své dlouhodobé následky v psychice dětí.

Tyto následky rozhodujícím způsobem ovlivňují psychiku dítěte pro celý jeho další život. Nejčastěji jde o¹⁷:

---

¹⁴ SOCHŮREK, J. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie*. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita, 2001. 41 s. ISBN 80-7083-495-1.

¹⁵ VANÍČKOVÁ, E., HADJ-MOUSSOVÁ, Z., PROVAZNÍKOVÁ, H. *Násilí v rodině*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 1995. 45 s. ISBN 80-85529-17-3

¹⁶ VESELÝ, M. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2011. 37 s. ISBN 978-80-7394-272-4.

- časté nadávky, ponižování, zesměšňování, opovrhování, výhrůžky, cílené vyvolávání strachu u dítěte,
- odmítání dítěte, citová deprivace, citové vydírání,
- permanentní srovnávání s úspěšným sourozencem,
- požadavek na nereálné výkony ve škole, v oblasti zájmové,
- nepřiměřené zatěžování dítěte domácími povinnostmi či péčí o sourozence,
- psychické týrání dítěte v souvislosti s rozvodem rodičů, kdy jsou vedeny spory o to, kým bude dítě vychovááno, s kým bude žít a s kým se smí či nesmí stýkat.

2.1.5 Sexuální zneužívání a jeho formy

Sexuální zneužívání dítěte bývá většinou skryté a vychází obvykle najevo v souvislosti s fyzickým a psychickým týráním. Pod pojmem sexuální zneužívání je míněno každé nepatřičné vystavení dítěte sexuálnímu kontaktu či chování, které vede především k uspokojování sexuálních potřeb zneuživatelé. Zneuživatelé může být v podstatě kdokoliv, avšak nejčastěji to bývá osoba, kterou dítě dobře zná (osoba v rodině, příbuzná nebo rodině známá), méně pak osoba zcela rodině neznámá¹⁸. Takové jednání narušuje nejen obecně akceptované sociální tabu, ale je v rozporu i s právní normou, přičemž se zákonem stanovená hranice přípustnosti pohlavního styku pohybuje v různých zemích obvykle mezi 13. až 18. rokem věku.

Sexuální zneužívání může nabývat mnoha forem a dělíme je na dotykové, bezdotykové a komerční. Při dotykovém zneužívání dochází k tělesnému kontaktu a zahrnujeme se jednání mající tyto podoby¹⁹:

- *sexuální útok* - dospělý se snaží za užití síly a často při obraně oběti, dotýkat erotogenních zón dětského těla, mazlí se sním a poškozuje ho tím, že do něj vniká, např. prstem, jazykem nebo předměty. Nutí dítě k tomuž, nebo po dítěti žádá např. masturbaci penisu rukou. Může se pokusit o intrafemorální koitus (mezi stehna),

¹⁷ FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2009. 147 s. ISBN 978-80-247-2781-3.

¹⁸ FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2009. 147 s. ISBN 978-80-247-2781-3.

¹⁹ VESELÝ, M. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2011. 9 s. ISBN 978-80-7394-272-4.

- *znásilnění* - vynucené vniknutí do vagíny, konečníku či úst dítěte penisem.

Naproti tomu mezi bezdotykové sexuální zneužívání patří:

- *exhibicionismus* - při této formě sexuálního zneužívání dospělý ukazuje svoje genitálie okolí, často přednostně dítěti,
- přinucení dítěte ke sledování pornografických videoprogramů nebo prohlížení porno časopisů,
- obscénní telefonické hovory.

Komerční sexuální zneužívání je rovněž spojeno s potřebou dosáhnout sexuální uspokojení a je při něm využíváno dětí k výrobě pornografie nebo k prostituci. Závažnost sexuálního traumatu pro další vývoj obětí souvisí s mírou použitého násilí, s délkou doby traumatizace a s věkem, v němž k traumatu dochází a příbuzenské blízkosti zneužívající osoby. Sexuálního zneužívání se ve většině případů dopouštějí muži a jejich oběťmi jsou častěji dívky než chlapci. U obětí sexuálního zneužívání, kterého se dopouštějí osoby z rodiny nebo okruhu blízkých známých se setkáváme se syndromem přizpůsobení (*child sexual abuse accommodation syndrome*), který je charakteristický tím, že děti sexuální zneužívání skrývají nebo odvolávají. Chování je nazýváno akomodačním syndromem, českým ekvivalentem je termín adaptační syndrom. Akomodační syndrom má pět hlavních znaků²⁰:

- Utajování - je dáno závislostí dítěte na dospělé osobě, která ho zneužije a přiměje dítě společnou zkušenost prožívat jako společné tajemství. K utajování je dítě přinuceno vyhrožováním, citovým vydíráním a zastrahováním. Hlavním a téměř jediným důvodem, proč děti nevyhledávají pomoc, je strach z toho, že jim nikdo neuvěří, přičtení viny a obava, že někomu v rodině ublíží.
- Bezmocnost – je dána především rozpolceným vztahem k sexuálnímu agresorovi, kterým často bývá osoba pečující o dítě a kterou má dítě rádo. Dítě se nebrání tak, jak by dospělí očekával, jeho selhání je dáno právě autoritou dospělého a skutečností, kdy se domnívají, že někdo, kdo je má rád, by jim přece nemohl ublížit.
- Bezvýchodnost a adaptace – dítě se snaží přežít, přizpůsobí se sexuálním požadavkům, tak i vědomí, že ten, koho má rádo a předpokládá jeho lásku k sobě,

²⁰ VANÍČKOVÁ, E., HADJ-MOUSSOVÁ, Z., PROVAZNÍK, K., SPILKOVÁ, J. *Sexuální násilí na dětech*. 1. vyd. Praha: Portál, 1999. 65-67 s. ISBN 80-7178-286-6

ho zradil. Myšlenku, že jeho rodič je nemilosrdný a zruďný, dítě nedokáže přijmout a přičítá vinu sobě. Pro vyrovnání se s problémem používá různých obranných mechanismů, např. vytěšňuje nepříjemné detaily z paměti. Stresující prvky vzpomínek jsou zasouvány do podvědomí. Můžeme se setkat i s termínem disociační amnézie, jejímž hlavním rysem je ztráta paměti, obvykle na významné nedávné události. Dochází k vzájemnému přerušování a fungování vědomí, paměti, identity a vnímání okolí. Jedná se především o psychogenní ochranný mechanismus u disponovaného jedince. Při výslechu ztěžuje vybavování a výroky dítěte se jeví jako chudé na detaily, a proto jsou málo věrohodné.

- Opožděné, nepřesvědčivé a konfliktní oznámení - oznámení se zpravidla objevuje jako reakce na jinou událost, kterou může být konflikt v rodině vyvolaný například rozvodem nebo změnou chování dospívajícího dítěte, kdy selhávají přizpůsobovací mechanismy a dítě se osamostatňuje. Dítě, které o traumatizujícím zážitku začne vyprávět, se velice často setkává s nepochopením svého okolí, proč se nesvěřilo bezprostředně po aktu násilí. Riziko dalšího ponížení a trestání dítěte se v tento moment paradoxně zvyšuje a neblahá zkušenost se přenáší do dospělosti.
- Odvolání výpovědi – znamená, že dítě pod tlakem vývoje událostí, které nastaly po odhalení sexuálního zneužívání, mění svoji výpověď a někdy také odvolává obvinění. Dítě poznává, že strach z prozrazení byl opodstatněný, kdy rodina je rozbita, agresorovi (ve většině případů otci) hrozí vězení, matka dítě odsuzuje, dítě je označeno za lháře a pociťuje i změnu v chování nejbližšího okolí. Odpovědnost za zachování rodiny opět doléhá na dítě.

Jen zlomek zneužívaných dětí se někomu svěří ještě v době, kdy zneužívání pokračuje. Zpravidla se dítě náhodou a pod vlivem okolností někomu svěří, sdělí vše kamarádce či kamarádovi, řekne to rodičům. Vzápětí však asi tři čtvrtiny skutečně zneužívaných dětí svou viktimizaci popřou, zejména jsou-li konfrontovány se zděšeným a prudkou reakcí okolí. Mnoho dětí později litují, že něco přiznaly.

2.1.6 Systémové týrání

Je to taková forma týrání, kterého se dopouští systém, který byl založen na pomoc a ochranu dětí a jejich rodin. Dopouštějí se jej instituce, které by měly jednat v zájmu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte. Příkladem takového jednání

je, že dítěti je upřeno právo na informace a právo být slyšeno. K systémovému týrání dochází i v situacích, kdy dítě je neprávem odděleno od svých rodičů nebo k němu dochází vlivem zanedbané a špatné péče v denních zařízeních, školách, ústavních zařízeních či v pěstounském domově. Patří sem i opakované a necitlivé lékařské vyšetření. Přístup k řešení problémů týraných, zneužívaných a zanedbávaných dětí z pohledu medicínského, či trestněprávního musí být vždy takový, aby nedocházelo k dalšímu poškozování dítěte. Vyšetřování příčin a řešení jednotlivých případů musí být především založeno na pomoci, podpoře a spolupráci s rizikovou rodinou²¹.

---

²¹ VANÍČKOVÁ, E., HADJ-MOUSSOVÁ, Z., PROVAZNÍKOVÁ, H. *Násilí v rodině*. 1.vyd. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 1995. 46-47 s. ISBN 80-85529-17-3

3 Problematika viktimizace - proces poškozování oběti

Viktimizaci lze chápat jako proces, během kterého dochází k poškozování a způsobování újmy, čímž se fakticky z jedince stává oběť trestného činu. Tento proces začíná, ale zpravidla nekončí vlastním útokem na oběť. Prvotní újma způsobena trestným činem je úvodním dějem, na který navazují další neméně zraňující události²². Rozlišujeme dvě základní fáze viktimizace a to primární a sekundární. K těmto dvěma uvedeným se připojuje i fáze třetí terciální viktimizace.

3.1 Primární viktimizace

V této první fázi viktimizace vzniká oběti jednáním pachatele újma, která je přímo a bezprostředně důsledkem spáchaného trestného činu. V průběhu primární viktimizace vznikají tzv. primární rány trojího druhu:

- fyzická újma (u oběti dochází k narušení fyzické celistvosti počínaje lehčím zraněním a konče těžkým ublížením na zdraví či usmrcením),
- finanční újma (u oběti dochází k poškození nebo ztrátě majetku, případně jiným nákladů spojených například s léčbou vzniklého poranění),
- emocionální újma (prožívání emocionální újmy je závislé na osobnostním založení oběti, vyrovnávání se s prožitou emocionální újmou může mít u jednotlivých obětí rozmanitou podobu a proto je obtížné je objektivně postihnout)²³.

3.2 Sekundární viktimizace

V druhé fázi viktimizace je oběti způsobována újma na její psychice, kdy například dochází k druhotnému poškození oběti tím, jak na událost reaguje nejbližší okolí. Mezi zdroje sekundární viktimizace můžeme zahrnout nevhodné jednání policistů, spojené zejména se špatnou a necitlivou komunikací s obětí na místě činu nebo během následného šetření. Obdobným dopad na oběť má i opětovné si vybavování prožité události z důvodu jejího projednávání před soudem. Tyto rány, které zraňují oběť, jsou mnohdy krutější než rány primární, nyní tedy hovoříme o tzv. sekundárních ranách. Sekundární rány nejčastěji charakterizujeme trojicí prožívaných pocitů,

---

²² ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. 3. vyd. Praha:Portál, 2000. 181 s. ISBN 80-7178-475-3

²³ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004. 117 s. ISBN 80-86473-86-4

vznikající často jako důsledek nedostatečné péče věnované oběti a jsou to:

- pocit nespravedlnosti – je vyvoláván u oběti mnoha okolnostmi, které přináší vyšetřování a samotné soudní projednávání např. nedostatek informací, zájem o oběť pouze jako o zdroj informací potřebných k objasnění případu, vyšetřování pachatele na svobodě, mírné a shovívavé tresty,
- pocit nedůstojnosti – oběti trestných činů často trpí pocitem ponížení a ztráty lidské důstojnosti, vznikající často v důsledku necitlivého vedení výslechu a nevhodnou reakcí blízkého okolí, které často oběti přikládá jistou spoluvinu na její viktimizaci,
- pocit izolace – tento pocit je vyvoláván v důsledku změn, které prodělávají vztahy v bezprostředním sociálním okolí, jako je rodina nebo pracoviště. Vnímání těchto změn z pohledu oběti je velmi citlivé a tato se v konečném efektu utvrzuje v dojmu, že kritická událost nenávratně změnila její život²⁴.

Mezi zdroje sekundární viktimizace můžeme zahrnout reakci a chování formálních instancí sociální kontroly (orgány činné v trestním řízení, lékaři, znalci) nebo neformálního sociálního okolí (rodina, přátelé, spolupracovníci).

3.3 Terciální viktimizace

Tento pojem je zaváděn v souvislosti s vyrovnáním se s prožitou kritickou událostí a vlastní vzniklou újmou. Terciální viktimizace je označována jako stav, kdy došlo k celkové nápravě, ale oběť není i přes tuto skutečnost schopna se přiměřeně vyrovnat s traumatickou zkušeností. Hloubka dopadu kritické události na oběť je závislá na zvláštěnostech jejího osobnostního založení²⁵.

---

²⁴ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. 118 s. ISBN 80-86473-86-4

²⁵ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. 117 s. ISBN 80-86473-86-4

4 Dopad trestného činu na oběť a prožívání utrpené újmy

Tento proces, který vysvětlujeme, jako psychologický dopad trestného činu na oběť, má opět individuálně různý průběh. Přesto, že duševní vyrovnání se s utrpenou újmou může být u každého jedince odlišné, i zde lze najít určité obecné příznaky vyznačující se různou intenzitou, délkou trvání atd. Hlubokou emocionální (psychickou) újmu registrujeme běžně i v dalších případech a situacích. Obdobně probíhá i zpracování jiných traumatických událostí, jakými jsou dopravní nehody či různé přírodní katastrofy. Viktimizace představuje silně stresující událost, která je nenadálá, neočekávaná, svévolná a nepředvídatelná. Vyznačuje se tím, že

- je prakticky nemožné se na ni dopředu připravit,
- je nesmírně obtížné se s ní rozumově vypořádat (snaha o nalezení odpovědi na otázku: Proč zrovna já?),
- bývá často téměř nemožné se jí vlastním přičiněním vyhnout.

Samotné prožívání újmy má svou dynamiku a zpravidla prochází třemi fázemi, ve kterých můžeme sledovat obraz chování a prožívání oběti a vyrovnání se s prožívanou krizí. Jsou to ²⁶:

1. *Fáze nárazu nebo-li šoku* - nastává bezprostředně po prožití stresující situace, poškozený se cítí a jedná zmateně, nemůže a nechce uvěřit tomu, co se odehrálo. V některých případech následuje netečné chování. Vzhledem k celkové psychické dezorientaci se projevuje neschopnost srozumitelného vyjadřování, racionálního uvažování a mohou se objevit i poruchy paměti.

2. *Fáze hojení* - oběť se začíná s událostí postupně vyrovnávat. Začíná se k prožitému traumatu prožitkově vracet a hovořit o něm. Projevují se u něho silné emoce smutku či zloby, strachu, odporu i pocitu viny. Naproti tomu může být reakce oběti zcela opačná. Tato se zcela uzavře do sebe, odmítá o problému hovořit. Fáze hojení je u oběti charakteristická častými výkyvy v náladách a chování. Dochází k postupnému smíření s nastalou situací a postupně se zatlačuje pocit zoufalství a smutku.

---

²⁶ ČÍRTKOVÁ, L. *Forezní psychologie*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. 120-123 s. ISBN 80-86473-86-4

3. *Fáze zhojení (konečné adaptace)* - u oběti dochází ke konečnému zpracování prožitého traumatu, vzpomínky na trýznivou minulost se postupně vytrácí, navrácí se opět plnohodnotně do osobního i pracovního života. Jelikož došlo k narušení struktury životních jistot a hodnot, zůstává prožité, ale již zpracované trauma trvalou součástí osobnosti.

4.1 Posttraumatická stresová porucha (PTSD)

Tímto termínem se označuje soubor různých poruch chování a prožívání včetně fyziologických reakcí (poruchy spánku, potivost, třes, nevolnost apod.), které vznikají jako důsledek extrémního stresového prožitku, přesahujícího běžnou lidskou zkušenost. Rozmanité příznaky posttraumatické poruchy mohou propuknout až po delším časovém úseku od prožité krize. Vzniká jako zpožděná nebo protahovaná odezva na otřesné, katastrofické zážitky. Porucha se může objevit přímo u ohrožené osoby (oběti trestného činu, oběti násilí, přeživší oběti různých druhů katastrof způsobených přírodními vlivy nebo člověkem) tak i u osoby, které prožili extrémní situaci bez přímého ohrožení vlastního života. Základní reakcí je neustálé připomínání si traumatizující události vryté do paměti, např. prostřednictvím záblesků vzpomínek vyvolaných okolnostmi (flash-backs), které onu událost připomínají, spontánně, během hry, ve snech a nočních můrách. Ve snaze překonat tyto zážitky se lidé snaží vyhnout se všemu, co jim tuto událost může připomenout, tedy místům, lidem a situacím, které vyvolávají vzpomínky²⁷. Mnohé děti, které byly týrány, zneužívány a zanedbávány mají příznaky této choroby, která do značné míry ovlivňuje jejich další chování. Vlastní průběh posttraumatické stresové poruchy u jedince je ovlivněn jeho osobnostními rysy. Základem léčby je dlouhodobá psychoterapie, kdy ve většině případů lze očekávat uzdravení. Chronický průběh, trvající mnoho let, který v důsledku může vést až k trvalé změně osobnosti se objevuje jen u malé části pacientů. Posttraumatický proces u sexuálně zneužívaného dítěte je tvořen čtyřmi faktory²⁸:

a) *Traumatická sexualizace* - sexuální zkušenosti v dětství mohou způsobit nepřiměřený posun sexuálních postojů dítěte. Vytváří dysfunkční interpersonální vzorce chování, pro

---

²⁷ BENTOVIN, A. *Týrání a sexuální zneužívání v rodinách*. 1. vyd. Praha:Grada, 1998. 38 s. ISBN 80-7169-629-3

²⁸ VANÍČKOVÁ, E., HADJ-MOUSSOVÁ, Z., PROVAZNÍK, K., SPILKOVÁ, J. *Sexuální násilí na dětech*. 1.vyd. Praha: Portál, 1999. 78-79 s. ISBN 80-7178-286-6

něž dominuje skutečnost, že se dítě učí používat sexuální chování jako strategii, kterou lze manipulovat druhými a docilovat tak svého prospěchu. Pokud se jednalo o brutální agresi, může naopak přetrvávat strach ze sexu. Děti, které byly traumaticky sexualizovány, často chybně chápou svoji sexualitu, což má v dospělosti vliv na chování: pozorujeme nutkavé sexuální chování, předčasně zralé sexuální aktivity, promiskuitu, prostituci, sexuální dysfunkci nebo vyhýbavé reakce k sexuálním aktivitám až fobii ze sexu.

b) *Zrada* - pocit zrady se objevuje u všech dětí, které byly sexuálně zneužity osobou blízkou, známou, na které byly existenčně a emocionálně závislé. Tyto děti pak v dospělosti poznáme podle toho, že umí manipulovat s ostatními lidmi, zvláště těmi, které milují, až s krutou bezohledností, lží a přetvářkou. Mechanismus rozvoje tohoto chování jde přes absolutní ztrátu důvěry, přes smutek, rozčarování až hněv k patologickému chování, které se dá označit jako závislé chování s nižší schopností ubránit se dalšímu zneužívání.

c) *Bezmocnost* - tento pocit byl popsán v souvislosti rozvoje syndromu dětského přizpůsobení sexuálnímu zneužívání. Unikem z jeho pasti bývají různé fobie, deprese, poruchy příjmu potravy, útky, zneužívání alkoholu a drog, disociativní poruchy, záškoláctví, šikanování, problémy ve vztazích.

d) *Stigmatizace* - dítě sexuálně zneužívané se cítí špatně, obává se, že to na něm každý pozná, stydí se za to, protože si navíc přičítá vinu za toto chování. Také vycítí nebo slyší, jak se podobné chování společností odsuzuje. Když sexuální praktiky s dítětem zůstávají neodhaleny, narůstá stigmatizace ve smyslu pocitu „jsem úplně odlišná - odlišný“, což může u některých predisponovaných dětí nebo mladých lidí vést až k destruktivnímu a sebevražednému chování. Následkem takových myšlenek se u dítěte objevuje snížené sebehodnocení, rovněž se objevují obtíže při navazování vztahů a rozvoji kontaktů mezi lidmi. Výsledkem je, že v dospělosti se u jedince rozvíjí sociální izolace, zneužívání alkoholu a drog, sociálně patologické chování.

4.2 Následky způsobené obětí

Újma způsobená agresorem týranému, zanedbávanému a zneužívanému dítěti může mít charakter zdravotních, psychických nebo sociálních následků. Způsobené následky u všech těchto forem jednání se vzájemně prolínají a v mnoha pohledech jsou společné. Z hlediska doby trvání můžeme následky rozdělit na krátkodobé a

dlouhodobě²⁹. Závažnost způsobených následků se odvíjí na osobnostní strukturu každého zneužitého jedince, na jeho vztahu k agresorovi, délce trvání, po jakou dobu bylo dítě týráno, zanedbáváno a zneužíváno, schopnosti se vyrovnat se stresem, na tom, zda se svěřil a vyhledal pomoc a také na tom, jak se zachovalo jeho okolí a rodina.

4.2.1 Následky zdravotní

Jedná se o následky jasně patrné na těle dětské oběti týrání, zanedbávání a zneužívání. Vznikají v souvislosti s pravidelně používanými nepřiměřenými tělesnými tresty jako převažujícím výchovným prostředkem. Důsledkem pak bývají tělesná poškození dočasného nebo trvalého charakteru, ve výjimečných případech i smrt. Je typické, že čím je dítě mladší, tím bývá krutost tělesného násilí větší. Týrající rodiče vyhledávají lékařskou pomoc zraněnému dítěti většinou pozdě nebo mu taková pomoc není ani poskytnuta. Fyzická poranění mohou mít různou podobu, která se odvíjí od způsobu jakým došlo k fyzickému ataku oběti. Nejhorší zdravotní následky u dítěte vznikají při poranění hlavy, kdy je bezprostředně ohrožen i život dítěte. Poraněním mozku vznikají u dětí různé chronické neurologické obtíže. Příkladem může být jedna z forem fyzického týrání malých dětí do jednoho roku věku, jenž je označována jako *Shake infant syndrom*, kdy je dítětem násilně třeseno. V důsledky prudkých pohybů hlavy dopředu a dozadu dochází k těžkým poraněním mozku, při neexistujících známkách zevního poranění hlavy³⁰.

Další zdravotní následky vzniklé v souvislosti se zanedbáváním dítěte, kdy dítěti není poskytována odpovídající kvalita a množství stravy se projevují těžkou dystrofií nebo atrofií. Nastalé změny v organismu dítěte mají za následek výraznou podváhu nebo dokonce zástavu růstu. Zdravotní obtíže obětí týrání mohou být vyvolány i v důsledku psychosomatických onemocnění, které vznikají vzájemnou kombinací oslabení organismu a chronického stresu. Do psychosomatických onemocnění patří mentální anorexie, bulimie, koktavost, psychogenní průjmy, vředová onemocnění zažívacího traktu a mnohá další³¹.

---

²⁹ VANÍČKOVÁ, E., HADJ-MOUSSOVÁ, Z., PROVAZNÍK, K., SPILKOVÁ, J. *Sexuální násilí na dětech*. 1.vyd. Praha: Portál, 1999. 79 s. ISBN 80-7178-286-6

³⁰ DUNOVSKÝ, J., DYTRYCH, Z., MATĚJČEK, Z., *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. 1.vyd. Praha: Grada, 1995. 248 s. ISBN 80-7169-192-5

³¹ JEDLIČKA, R. a kol. *Děti a mládež v obtížných životních situacích*. 1.vyd. Praha: Themis, 2004. 478 s. ISBN 80-7312-038-0

4.2.2 Následky psychické

Následky traumatu v oblasti psychiky lze charakterizovat jako změny ve smyslu vzniku překážky, utlumení nebo zastavení a zahrnují egocentrismus, nízkou sebeúctu a sebehodnocení, zhoršení logických operací, redukci myšlenek, redukce představitosti, neschopnost porozumět motivům a záměrům druhého a problémy s poznáním a empatií. Důsledky si dítě odnáší především v emoční oblasti, kdy dochází k omezení citového prožívání. Týrané děti nejsou schopny prožívat radost a stávají se apatickými. Zneužívané děti reagují pocity odporu, beznaděje, úzkosti, strachu, kdy dítě ztrácí pocit důvěry v okolní svět³². Rozporuplné chování dítěte bývá pro okolí často nepochopitelné. Ve vztahu k sexuálně zneužívaným dětem krátkodobé následky bezprostředně navazují na zkušenost se sexuální agresí a odezní po několika hodinách, dnech v závislosti na tom, kdo byl agresorem, na věku dítěte, jeho schopnostech se vyrovnávat se stresem a také podporou okolí. Mezi krátkodobé následky patří: bolest, smutek, vztek, hanba, zvýšená úzkost, lítostivost. Tyto změny mohou vést dítě až ke změně chování. Vedoucím příznakem upozorňujícím na možnost zneužití dítěte je u mladších dětí strach a u dětí ve věku 14 – 18 let je to sklon k agresivitě, tendenci ublížit a škodit jiným. Po různě dlouhé době latence se dostávají dlouhodobé příznaky sexuálního zneužití. Příмым důsledkem sexuálního zneužití je deprese, přetrvávající úzkost, poruchy příjmu potravy, nízké sebehodnocení, poruchy interpersonálních vztahů, promiskuita, prostituce, sexuální agrese, zneužívání alkoholu a drog³³. Dlouhodobé následky se projevují až jako určité změny v dospělosti. Projevují se i v tělesné a psychické stránce zdraví. Přetrvává tenze, labilita a zvýšená úzkost. V reakci na psychickou zátěž spojenou se sexuálním zneužíváním se může rozvinout posttraumatická stresová porucha³⁴. U dětí sexuálně zneužívaných se zvýšeně objevuje tendence k sebevražednému jednání.

U dětí, které strádají v oblasti citové a emocionální v důsledku neuspokojování potřeb, dochází k rozvoji psychické deprivace. Psychickou deprivaci můžeme definovat jako neuspokojování potřeb citové jistoty a bezpečí v dostatečné míře a po dostatečnou dobu. Spočívá v nedostatku či absenci stabilních a spolehlivých emočních podnětů

³² VESELÝ, M. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2011. 21 s. ISBN 978-80-7394-272-4.

³³ VANÍČKOVÁ, E., HADJ-MOUSSOVÁ, Z., PROVAZNÍK, K., SPILKOVÁ, J. *Sexuální násilí na dětech*. 1. vyd. Praha: Portál, 1999. 79 s. ISBN 80-7178-286-6

³⁴ VESELÝ, M. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2011. 21 s. ISBN 978-80-7394-272-4.

s mateřskou osobou. Vzniká v souvislosti, kdy matka nemá zájem o dítě. Podobný případ může nastat i tehdy, jestliže je dítě nadprůměrným způsobem zabezpečeno v oblasti materiální a sociální oblasti. Pouze v citové oblasti strádá. Zde poté hovoříme o subdeprivaci, jejíž důsledky jsou obdobné jako u psychické deprivace³⁵.

4.2.3 Následky sociální

Mnoho následků způsobených týráním, zanedbáváním a zneužíváním přetrvává až do dospělosti, kdy u obětí můžeme najít problémy v mezilidských vztazích. V sociální oblasti nebyly dětem rodiči předány správné vzorce chování a rovněž došlo k narušení hodnotového systému dítěte. Děti mají problémy rozpoznat, jak se zachovat v konkrétních situacích nebo rolích. Týrané děti mívají problémy ve škole spojené s prospěchem, který často neodpovídá jejich schopnostem, špatně se soustředí a obtížně navazují vztahy se svými vrstevníky.

U dětí, jenž se setkaly se sexuálním zneužíváním je do značné míry ovlivněn vztah k vlastní sexualitě. V dospělém věku nejsou tyto jedinci často schopni navázat a udržet partnerské vztahy. Dalším projevem u obětí sexuálního zneužívání je ztráta sexuálních zábran, která v důsledku vede k promiskuitě a prostituci³⁶. Na druhé straně dochází ke vzniku sexuálních dysfunkcí nebo sexuálních fobií. Vzájemný sexuální vztah mezi partnery pak u oběti vyvolává nepříjemné pocity spojené se strachem, úzkostí, ponížením a odporem.

U obětí týraní, zanedbávání a zneužívání se ve zvýšené míře objevuje konzumace alkoholu a drog. V celkovém důsledku pak docházím k sociální izolaci jedince nebo k přijmutí podřadné životní role³⁷.

---

³⁵ FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2009. 149 s. ISBN 978-80-247-2781-3.

³⁶ VESELÝ, M. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2011. 21 s. ISBN 978-80-7394-272-4.

³⁷ VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3. vyd. Praha: Portál, 2004. 872 s. ISBN 80-7178-802-3

5 Pomoc týraným, zanedbávaným a zneužívaným dětem

Vznikne-li podezření, že dochází k týrání, zneužívání nebo zanedbávání dítěte je třeba, aby si nikdo nenechával tyto informace pro sebe. Situace dítěte bývá obvykle horší než se jeví zvenčí a je třeba okamžitého zásahu, kdy je na prvním místě především ochrana dítěte.

Zpravidla prvním, kdo se setkává s příznaky týrání, zanedbávání a zneužívání, je dětský lékař, do jehož péče je dítě svěřeno. Primární péčí, kterou pediatr dítěti poskytuje je nutné stanovení přesné diagnostiky syndromu CAN, od které se dále odvíjí další léčba a opatření. Diagnózu syndromu CAN u dítěte lze definitivně stanovit na základě komplexního vyšetření mezioborového týmu lékařských specialistů, jenž vyžaduje krátkodobou hospitalizaci dítěte v nemocničním zařízení³⁸. Diagnostika je snazší v případech, kdy jsou patrné změny na těle oběti. Výsledkem takového vyšetření dítěte je lékařská zpráva s podrobným popisem nálezu. Vznikne-li na základě lékařského vyšetření nebo z vlastní výpovědi dítěte podezření, že dochází k jeho týrání, zneužívání nebo zanedbávání, je lékař povinen na základě ustanovení § 10 a § 53 zákona č.359/1999 Sb. O sociálně – právní ochraně dětí oznámit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, odboru sociální péče o dítě (OSPOD) zjištěné skutečnosti. Oznamovací povinnost lékaře při podezření ze spáchání trestného činu je dále zakotvena i v § 368 zákona č.40/2009 Sb. trestní zákoník³⁹.

Oběti, jenž se dostala do složité životní situace, kterou nedokáže mnohdy vlastními silami zvládnout, je třeba podat pomocnou ruku. Včasné poskytnutí tzv. psychologické první pomoci obětem na místě činu a to jak ze strany policie nebo orgány justice, přispívá ke zkvalitnění objasňování a vyšetřování trestné činnosti. Ne vždy může být tato pomoc dostačující a to s ohledem na schopnost oběti vyrovnat se s prožitou kritickou událostí, kdy v některých případech se postižený jedinec neobejde bez odborné psychologické a eventuálně psychiatrické pomoci. Při řešení otázky pomoci obětem trestných činů se objevuje termín krizová intervence, který zahrnuje pomoc psychologickou, právní, materiální a sociální.

³⁸ SVOBODA, M., KREJČÍŘOVÁ, D., VÁGNEROVÁ, M. *Psychodiagnostika dětí a dospívajících*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. 792 s. ISBN 80-7178-545-8

³⁹ Česko. Věstník Ministerstva zdravotnictví České republiky o postupu lékařů primární péče při podezření ze syndromu CAN (metodické opatření), *Česká republika*. 2005, částka 10, s. 4 - 5.

5.1 Základní formy pomoci obětem trestných činů

5.1.1 Poradenská, sociální a terapeutická pomoc

Oběť se nachází v nejtěživější situaci zpravidla v bezprostřední době po činu (oběť je zraněna, v šoku, apod.). Je velice důležité, aby například po nezbytném ošetření byla oběti poskytnuta psychická, materiální, právní či sociální pomoc. Souhrnně hovoříme o *krizové intervenci*. Cílem krizové intervence je navrátit jedinci psychickou rovnováhu, která byla rozvrácená krizí. Krizová intervence zahrnuje čtyři druhy pomoci. První je pomoc psychologická, která má podobu terapeutického kontaktu zaměřeného na problém vyvolávající krizi. Lékařskou pomocí je nejčastěji psychiatrická intervence, medikace a krátkodobá hospitalizace. Sociální pomoc má podobu sociálního zásahu a představuje služby sociální intervence poskytované osobám, které žijí v mimořádně obtížných poměrech. Právní pomoc vykonávají zejména právníci. V sociálně-právní oblasti mohou tuto pomoc poskytnout i sociální pracovníci⁴⁰.

Krizovou intervenci dále rozdělujeme na dvě formy a to na prezenční formu pomoci a distanční formu pomoci. Prezenční formou je chápána ambulantní pomoc nebo hospitalizace oběti, kdy obě formy pomoci nejčastěji poskytují krizová centra. V prvním případě oběť dochází do instituce, která je zaměřena na primární poskytování pomoci, naopak v případě hospitalizace je oběť krátkodobě umístěna na tzv. krizovém lůžku. Hospitalizace je vhodná u klientů nacházejících se v situaci, která jim neumožňuje setrvání v domácím prostředí. Tento druh služby má výhodu v tom, že eliminuje rizikové faktory (např. týrané děti a ženy, suicidální chování apod.) a pracovníci se mohou s klientem plně soustředit na řešení krize. Poslední formou jsou terénní a mobilní služby, kdy se krizová intervence přenesla na místo, kde se nachází osoba v krizi. Distanční forma se poskytuje v případech, kdy je klient vzdálen od pracovníka krizového centra. Do této formy patří telefonická pomoc, nabízející klientům v krizi pomoc prostřednictvím linek důvěry. Výhodou této formy pomoci pro oběti, které jsou svázány strachem, studem a pocitem viny je zachování anonymity. Pro oběti zanedbávání, týrání a zneužívání je proto telefonická pomoc jednou z nejčastěji využívaných cest kontaktu. Relativně novou formou pomoci, která se postupně rozšiřuje je pomoc poskytovaná prostřednictvím internetu⁴¹.

---

⁴⁰ ŠPATENKOVÁ, N. a kol. *Krizová intervence pro praxi*. 1. vyd. Praha: Grada, 2004.200 s. ISBN 80-247-0586-9

⁴¹ ŠPATENKOVÁ, N. a kol. *Krizová intervence pro praxi*. 1. vyd. Praha: Grada, 2004.200 s. ISBN 80-247-0586-9

Komplexní terapeutická péče je souhrnem příslušných opatření, které začínají od jednorázové krizové intervence (spojené s diagnostikou), přes krátkodobou individuální, skupinovou či rodinnou terapii, až k dlouhodobé formě psychoterapie. Cílem terapie je pomoci nejen dítěti, ale i rodině. Terapie by neměla řešit jen aktuální situaci týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte, ale měla by odstranit i příčiny, které vedly ke špatnému zacházení s dítětem. Důležitou složkou terapie je i forma socioterapie, kterou rozumíme terénní práci v podobě kontaktu s rodinou v jejím přirozeném prostředí⁴². Hlavním úkolem socioterapie je upravit rodinné poměry a zlepšit péči o dítě.

Vedle státu přistupují k péči o oběť neziskové organizace zahrnující občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, nadace a nadační fondy a církevní právnické osoby. Mezi nejznámější pomáhající organizace v České republice patří Bílý kruh bezpečí poskytující pomoc obětem a svědkům trestných činů, dále specializovaná telefonní služba sdružení Linky Bezpečí, občanská sdružení a nadace na pomoc týraným, zanedbávaným, zneužívaným dětem (např. Fond Klokánek, Fond Ohrožených dětí, Nadace Naše dítě, Život dětem, atd.), specializovaná dětská krizová centra působící samostatně v celé řadě měst České republiky.

5.1.2 Pomoc kompenzací škody státem

V současné době jsou stále častěji vedeny diskuse na téma, kdy stát, jako nositel právní moci, by měl mít povinnost postarat se o adekvátní pomoc oběti. Parlament České republiky přijal v roce 1997 Zákon č. 209/1997 Sb. o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti, jenž byl novelizován v roce 2006. Zákon se vztahuje na oběti, jímž vznikla škoda na zdraví a na pozůstalé oběti, která v důsledku trestného činu zemřela.

5.1.3 Pomoc uskutečňovaná trestně procesními prostředky

Nezastupitelnou roli zde hraje především stát, jako nositel právní moci, jehož povinností je vhodné nastavením legislativy ve vztahu k obětem trestných činů. Základní specializovanou organizací státu působící v rámci Ministerstva spravedlnosti je Probační a mediační služba, jejímž posláním je přispívat k naplňování trestní spravedlnosti. Přesto odčinění křivdy cestou trestně procesních prostředků je pro oběť

---

⁴² Česko. Věstník Ministerstva zdravotnictví České republiky o postupu lékařů primární péče při podezření ze syndromu CAN (metodické opatření), *Česká republika*. 2005, částka 10, s. 4 - 5.

mnohdy zdlouhavé a znevýhodňující (soudní poplatky, náklady na advokáta, předkládání důkazních návrhů). Přitom vymožení náhrady škody je v mnohých případech velmi problematické⁴³.

Velmi významnou roli v pomoci obětem sehrává i Policie České republiky. Policisté jsou zpravidla prvními osobami, se kterými oběť přichází do styku. I když policisté nemohou nahradit kvalifikovanou sociální a terapeutickou pomoc oběti, ale svým chápavým a lidským postojem, radou, zprostředkováním nezbytného kontaktu, ochotou a porozuměním mohou celému procesu „normalizace oběti“ významně pomoci.

---

⁴³ BOUŘA, V. *Vybraná témata z kriminologie*. 1. vyd. Ostrava: Universita Ostraviensis, 2007, 105 s. ISBN 978-80-7368-309-2

6 Prevence týraní, zanedbávání a zneužívání dětí

V rámci zmírnění dopadu trestného činu na oběť a prožívání utrpené újmy nelze opomenout i oblast prevence, kdy tyto získané psychologické poznatky jsou využívány k dalším praktickým účelům.

6.1 Primární prevence

Hlavním úkolem primární prevence je snížit pravděpodobnost výskytu a vzniku rizikových skupin obyvatelstva nebo rizikových životních situací a to zejména podporou zdravého vývoje dítěte a rodiny. Metody a zaměření primární prevence jsou velmi různorodé a lze je rozdělit do několika následujících skupin:

a) široká osvěta veřejnosti a obecná opatření ve prospěch rodin s dětmi - k široké veřejnosti by se mělo dostat co nejvíce informací vztahujících se k týraní, zanedbávání a zneužívání dětí. Je třeba, aby veřejnost měla povědomí o tom, co je vlastně týraní, zanedbávání a zneužívání, jak se projevuje a o možnostech pomoci v takových situacích. Podstatná úloha zde připadá tisku, sdělovacím prostředkům, škole a všem institucím, které se problematikou dětí zabývají. Sem patří i všechny zákony, vyhlášky a směrnice, které se dotýkají života dítěte a rodiny,

b) vzdělávání rodičů, pedagogů a vychovatelů dítěte - tato část primární prevence klade důraz na rodičovskou odpovědnost a profesionální přístup pedagogů. Je orientována na osvětu rodičů a pedagogů, zaměřenou na informace o právech dítěte, o zabezpečení přiměřené péče odpovídající věku dítěte, a s tím související přiměřenosti požadavků kladených na dítě, na poučení o vhodnosti výchovných metod podle schopností a vlastností dítěte, správné výživě a životosprávě, na informace o nebezpečí zneužívání alkoholických a jiných psychotropních látek. Primární prevence je postavena na různých vzdělávacích programech zaměřených na faktory, jenž mohou způsobovat týraní, zneužívání a zanedbávání dětí. Do těchto faktorů patří osobnostní výbava rodičů, ekonomické a materiální podmínky života rodiny, podpůrné sítě rodiny, dostupnost zdravotnických a sociálních služeb,

c) výchova dětí a mládeže - je důležité intenzivní působení na děti a mládež ve školách, a to především kvalitními programy sexuální výchovy, přípravy do manželství a k rodičovství. Primární prevence má také za cíl prohloubit znalost a schopnost dítěte chránit samo sebe před nebezpečím, aby poznalo, kde se nachází hranice mezi vhodným

a nevhodným chování rodičů a kde by případně mělo hledat pomoc. Dále je třeba pro děti a mládež vytvářet nabídku zájmových programů pro volný čas a změnit postupně jejich pasivní, konzumní přístup k zábavě na využívání jejich tvůrčí aktivity⁴⁴.

6.2 Sekundární prevence

Sekundární prevence má za cíl aktivně vyhledávat rizikové skupiny obyvatelstva (rizikovní dospělí a rizikové děti) a rizikové životní situace z hlediska možnosti vzniku CAN. Cílem je i zabránit působení těchto rizik tím, že ohrožené děti budou aktivně preventivně vyhledávány a sociálně sledovány a jejich rodiny či jiná sociální prostředí sanována. Toho je možno dosáhnout pravidelným monitoringem na základě screeningu (anamnestické zjišťování rizik, tělesným vyšetření dítěte v rámci preventivních prohlídek apod.⁴⁵) Vždy je třeba zvažovat okamžité podmínky, ve kterých se dítě nachází. Varující jsou nevyrovnané vztahy uvnitř rodiny (odchod partnera, rozvod, úmrtí v rodině, nízký věk rodičů, dlouhodobá choroba v rodině, psychická labilita člena rodiny, závislost na alkoholu a návykových látkách, trestní stíhání člena rodiny, příslušnost k sektám), sociální problémy (problémy s bydlením, pracovní stres, nedostatečný příjem, společenská izolace, nezaměstnanost). U matek je třeba zvažovat nechtěné, utajované těhotenství, žádost o potrat, předčasný porod⁴⁶.

Nezastupitelnou roli v této oblasti prevence zastává sociální pracovník (OSPOD), jehož hlavním úkolem je posoudit aktuální situaci dítěte, u kterého je podezření z možného týrání, zneužívání či zanedbávání. Sociální pracovník při posuzování špatného zacházení s dítětem bere v úvahu závažnost zneužívání, týrání a zanedbávání, četnost těchto projevů, věk a vyspělost dítěte, etnickou příslušnost a celkové postavení rodiny v rámci společnosti. V případě zjištění týrání, zneužívání či zanedbávání dítěte, jsou ze strany pracovníků orgánu sociálně právní ochrany dětí navrhovány individuální plány péče o dítě, jenž by měl napomoci k řešení vzniklé situace. Do úvahy pak připadá celá řada možností, kdy je třeba zvažovat, zda dítě může nadále setrvat v rodině nebo bude na základě

---

⁴⁴ VANÍČKOVÁ, E., HADJ-MOUSSOVÁ, Z., PROVAZNÍKOVÁ, H. *Násilí v rodině*. 1.vyd. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 1995. 48-49 s. ISBN 80-85529-17-3

⁴⁵ MATOUŠEK, O., KOLÁČKOVÁ, J., KODYMOVÁ, P. *Sociální práce v praxi*. 1.vyd. Praha: Portál, 2005. 352 s. ISBN 80-7367-002-X

⁴⁶ VANÍČKOVÁ, E., HADJ-MOUSSOVÁ, Z., PROVAZNÍKOVÁ, H. *Násilí v rodině*. 1.vyd. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 1995. 49 s. ISBN 80-85529-17-3

rozhodnutí soudu odebráno a umístěno do náhradní rodiny či svěřeno do ústavní výchovy. Vždy je třeba postupovat v zájmu dítěte tak, aby mu nevznikala další újma⁴⁷.

6.2.1 Sanace rodiny

Cílem sanace rodiny je předcházet, zmírnit nebo eliminovat příčiny ohrožení dítěte a poskytnout rodičům i dítěti pomoc a podporu k zachování rodiny jako celku. Jedná se o činnosti směřující k odvrácení možnosti odebrání dítěte mimo rodinu, k realizaci kontaktů dítěte s rodinou v průběhu jeho umístění do ústavní výchovy nebo k umožnění jeho bezpečného návratu domů⁴⁸. Činnost všech pracovníků, kteří se podílejí na sanaci rodiny spočívá v podpoře jednotlivých členů rodiny. Je zapotřebí, aby rozpoznali zdroje svých těžkostí a možnosti, jak je změnit či odstranit. Rodiče často nedůvěřují sociálním pracovníkům a institucím. Obávají se změn a nevěří, že by jich byli schopni. Mají proto tendence k odvrácení pozornosti pomáhajících pracovníků od podstaty svých těžkostí, bagatelizují je, mnohdy na ně nemají reálný náhled. Sanace rodiny patří do aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Sanace rodiny využívá některé metody sociální práce a některé další činnosti. Patří sem řízené rozhovory, motivační rozhovory, sociální šetření, pozorování v přirozeném prostředí, nácvik rodičovských dovedností, nácvik sociálních dovedností, jednotlivé prvky mediace, videotrénink interakcí, psychologické služby a management dalších služeb⁴⁹. Sanace rodiny se neprovádí v případech, kdy bylo s dítětem ze strany rodičů velmi krutě zacházeno, anebo je prokázáno, že rodiče nemají k dítěti žádnou citovou vazbu.

6.3 Terciální prevence

Úkolem terciální prevence je zabránit dalšímu týrání, zanedbávání či zneužívání dítěte a možnosti vzniku opakování tohoto jednání. Dítě nesmí být dále zneužíváno. Terciální prevence by měla vycházet z interdisciplinární spolupráce mezi jednotlivými odborníky, organizacemi a institucemi, s jejichž pomocí by mělo dojít k vytvoření

---

⁴⁷ VRTBOVSKÁ, P. Moderní pojetí sociální práce s rodinami a dětmi v obtížné rodinné situaci. *Sociální práce: Časopis pro teorii, praxi a vzdělávání v sociální práci*, 2006, roč. 2006, č 1, s. 37-45 ISSN 1213-6204

⁴⁸ Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2012-02-22]. Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/cs/5587>

⁴⁹ VANÍČKOVÁ, E. a kol. *Syndrom CAN a způsob péče o rodinný systém* 1 vyd. Praha: IREAS, 2007. 236 s. ISBN 978-80-86684-47-5

určitého systému opatření ve prospěch dítěte⁵⁰. Mělo by se jednat o opatření pomocná, ochranná a terapeutická. Terciální prevence se od sekundární prevence odlišuje obsahem i metodikou. V případě, kdy je dítě poškozováno, musí být vytvořen určitý systém opatření, aby již k poškozování dítěte dále nedocházelo. U terciální prevence dochází k administrativní, faktické a prostorové manipulaci s obětí nebo s pachatelem⁵¹.

Do prevence patří i tzv. kvartální prevence. Jedná se o návrat dítěte zpět domů, jestliže v rámci léčby a ochrany dítěte bylo umístěno jinam. Je však třeba uvést, že tento požadavek se objevuje hlavně v anglosaské literatuře, kde je význam a postavení biologické rodiny zvláště zdůrazněn. Tento typ prevence by se jistě osvědčil i v našich podmínkách, musela by však fungovat již zmíněná interdisciplinární spolupráce mezi jednotlivými státními i nestátními zařízeními⁵².

---

⁵⁰ HANUŠOVÁ, J. *Násilí na dětech – syndrom CAN*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. 24 s. ISBN 80-86991-78-4

⁵¹ WEISS, P. a kol. *Sexuální zneužívání dětí*. 1. vyd. Praha: Grada, 2005. 264 s. ISBN 80-247-0929-5

⁵² HANUŠOVÁ, J. *Sexuální zneužívání* 1. vyd. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. 23s. ISBN 80-86991-64-4

7 Právní ochrana

7.1 Práva dětí a zákony na jejich ochranu

Ochrana dítěte je upravena v různých právních odvětvích a v právních předpisech různé právní síly. Hlavním zájmem je ochrana rozsáhlého souboru práv a oprávněných zájmů dítěte. Potřeba nějak formulovat práva dítěte vyvstala teprve s rozvojem společnosti ve 20. století a to zejména po první světové válce. Prvním pokusem je v roce 1924 přijetí Ženevské deklarace práv dítěte Spojenými národy, kde se vůbec poprvé řeší problém zvláštní ochrany dětí. Po druhé světové válce vzniká Organizace spojených národů (OSN), která v roce 1948 vyhláší nejprve Všeobecnou chartu lidských práv a v roce 1959 pak Chartu práv dítěte. V roce 1989 nakonec vzniká nejdůležitější dokument, který nese název Úmluva o právech dítěte, a který vstupuje v platnost v roce 1990. Oba poslední zmíněné dokumenty deklarují rodinu, jako základní jednotku společnosti a přirozené prostředí pro růst a blaho všech svých členů a zejména dětí, která musí mít nárok na potřebnou ochranu a takovou pomoc, aby mohla plnit svou úlohu. Dítě tak ve smyslu těchto mezinárodních dokumentů potřebuje pro svou tělesnou a duševní nezralost zvláštní záruky, péči a odpovídající právní ochranu před narozením a po něm. Úmluva o právech dítěte je založena na čtyřech základních právních principech a to⁵³:

- **Právo na život a přežití** - zaručuje zachování života dítěte a uspokojování jeho základních potřeb (právo na přiměřenou životní úroveň, bydlení, výživu, zdravotní péči atd.)
- **Právo na rozvoj** - dítě by mělo mít právo se rozvíjet, vzdělávat a mít volný čas na hru a zábavu, ale také zaručenou svobodu myšlení, vyznání a volný přístup k informacím.
- **Právo na ochranu** - dítě má právo na ochranu před násilím, vykořisťováním, zanedbáváním a všemožným zneužíváním, ale i na ochranu proti poškozování v systému trestního práva.

---

⁵³ Český výbor pro Unicef [online]. [cit. 2012-02-25]. Dostupné z: <http://www.unicef.cz/index.php?pg=2&id=31&zp=17>

- **Participační právo (právo na účast)** – dítě se může vyjádřit ke všemu, co se ho týká, zveřejnit svůj názor na dění kolem sebe a mít slovo v záležitostech, které ovlivňují jeho osobu.

Bohužel ne všechna práva jsou důsledně dodržována. Mezi ty nejčastěji porušovaná dle Úmluvy o právech dítěte patří:

- právo dětí na ochranu před jakýmkoli tělesným či duševním násilím, urážením nebo zneužíváním, včetně sexuálního zneužívání, zanedbáváním nebo nedbalým zacházením, páchaným ze strany rodičů nebo zákonných zástupců atd. (Čl. 19),
- právo dítěte na ochranu před nezákonným užíváním narkotických a psychotropních látek a před jejich zneužitím při nezákonné výrobě a obchodování s těmito látkami (Čl. 33),
- právo dítěte na ochranu před všemi formami sexuálního vykořisťování a sexuálního zneužívání, to znamená před prostitucí, zneužíváním v pornografii atd. (Čl. 34).

K Úmluvě o právech dítěte byly v roce 2000 připojeny ještě dva opční protokoly, kdy první opční protokol řeší problematiku zapojování dětí do ozbrojených konfliktů a druhý protokol problematiku týkající se prodeje dětí, dětské prostituce a dětské pornografie⁵⁴.

Všechny státy, které přijaly Úmluvu o právech dítěte současně získaly povinnost zařadit práva v ní obsažená do legislativních norem svých zemí. Úmluva o právech dítěte (104/1991 Sb.) jako celek je součástí našeho právního řádu a její ustanovení mají přednost před zákonem, což vyplývá z čl. 10 Ústavy ČR 1/1993 Sb. Listina základních práv a svobod, která je součástí ústavního pořádku České republiky, věnuje pozornost dětem a rodině v článku 32 tak, že dává rodičovství a rodinu pod ochranu zákona a dětem a mladistvým zaručuje zvláštní ochranu.

Ochrana dítěte a zajišťování jeho práv se proto promítá do různých právních norem z oblasti trestněprávní, občanskoprávní, rodinného práva, ale do oblasti sociální, školské, zdravotní, daňové, apod. Je tedy zřejmé, že realizací práv dítěte se zabývá

---

⁵⁴ Český výbor pro Unicef [online]. [cit. 2012-02-25]. Dostupné z: <<http://www.unicef.cz/index.php?pg=2&id=31&zp=17>>

široký okruh subjektů a právní úpravu ochrany dítěte nelze zahrnout do jediného právního předpisu. Jedná se zejména o zákony:

- zákon č. 94/1963 Sb. Zákon o rodině,
- zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník,
- zákon č. 141/1961 Sb. O trestním řízení soudním (Trestní řád),
- zákon č. 218/2003 Zákon o soudnictví ve věcech mládeže,
- zákon č. 40/1964 Sb. Občanský zákoník,
- zákon č. 99/1963 Sb. Občanský soudní řád,
- zákon č. 359/1999 Sb., Zákon o sociálně právní ochraně dětí,
- zákon č. 561/2004 Sb. Zákon o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon),
- zákon č. 109/2002 Sb., Zákon o výkonu ústavní nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a preventivně výchovná péče ve školských zařízeních.

7.2 Nedostatky a problémy

Státy, které ratifikovaly Úmluvu o právech dítěte, jsou povinny v pravidelných intervalech podávat Výboru pro práva dítěte při OSN zprávy o stavu dodržování dětských práv v dané zemi. Poslední hodnotící zpráva Výboru pro práva dítěte zveřejněná dne 21. června 2011 o dodržování a naplňování Úmluvy o právech dítěte vyzněla převážně kriticky⁵⁵. Mezi oblastmi s největšími nedostatky podle naplňování práva byla Česká republika kritizována za to, že doposud nebyl přijat zákon, který by výslovně zakazoval užívání tělesných trestů při výchově dětí a to i v rodinách. Výbor rovněž vyjádřil znepokojení i nad tím, že ve společnosti existuje široká tolerance pro užívání tělesných trestů, kdy většina českých občanů vyjadřuje svůj souhlas s tělesnými tresty ve výchově dítěte. Velmi silně je Česká republika kritizována i za tzv. „Baby Box“ program, který je v rozporu s některými články Úmluvy o právech dítěte. Výbor vyzývá naši republiku, aby byl tento program okamžitě ukončen. Dle vyjádření Výboru je nutné zvýšit úsilí vedoucí k řešení příčin, které vedou k opuštění dítěte, jako je

---

⁵⁵ Liga lidských práv, [online]. [cit. 2012-02-25]. Dostupné z: < <http://www.llp.cz/cz/tiskove-zpravy/ceska-republika-dostala-od-vyboru-pro-prava-ditete-pres-50-doporuceni-z553>

odpovídající poradenská činnost při plánování rodičovství, sociální podpora a prevence.

Dalším nepříjemným zjištěním byl fakt, že Česká republika nemá nezávislý orgán, který by koordinoval, monitoroval a kontroloval dodržování práv dětí, včetně koordinace mezi centrálními a místními úřady a spolupráce s nevládními organizacemi. Česká republika nemá doposud sjednocenou metodiku sběru dat o zneužívaných, zanedbávaných a sexuálně zneužívaných dětech, která by mohla napomoci k řešení tohoto problému. Rovněž byly Výborem shledány nedostatky v poskytování komplexní a dlouhodobé psychosociální péče obětem takového vykořisťování a zneužívání. Výbor dále poukazoval na nutnost rozšíření mandátu veřejného ochránce práv nebo ustanovení samostatného ombudsmana pro děti, který by prošetřoval jednotlivé stížnosti dětí. Nepříznivě byla hodnocena i situace dětí v dětských domovech (nedostatek individuálního přístupu, omezování kontaktu dětí a rodičů, nedostatek pomoci dětem opouštějícím ústavu atd.) a také nedostatečnou podporu a pomoc rodinám v krizových situacích, jež vede ke zbytečně častému umístění dětí do ústavní péče. Další závažné nedostatky byly shledány i v oblasti nedostatečného množství pracovníků sociálně právní ochrany dětí, kteří by poskytovali preventivní péči rodině, čímž by předcházeli problémům vedoucím v konečném důsledku k odebrání dítěte z rodiny a jeho umístěním do ústavní péče. Vyjádření výboru obsahuje celkem přes 50 doporučení, což ilustruje, jak velké jsou rezervy České republiky v naplňování závazků vyplývajících z Úmluvy o právech dítěte⁵⁶.

---

⁵⁶ Liga lidských práv, [online]. [cit. 2012-02-25]. Dostupné z: < <http://www.llp.cz/cz/tiskove-zpravy/ceska-republika-dostala-od-vyboru-pro-prava-ditete-pres-50-doporuceni-z553>

8 Specifika výslechu dětí – vnější aspekty

Vzhledem k zvláštní péči, která je věnována dětem, je třeba k samotnému výslechu přistupovat velmi citlivě a to s ohledem na jeho další duševní a mravní vývoj. Proto je důležité výslech provádět zvláště šetrně a po obsahové stránce tak, aby obsahoval veškeré nutné informace a nebylo jej třeba v dalším řízení opakovat. Důležitou a nedílnou součástí tohoto procesu jsou i osoby účastníci se výslechu. Z hlediska současné právní úpravy tyto osoby řadíme do tří skupin, které tvoří samotný vyslýchající, osoby přibrané a rodiče dítěte.

1. Vyslýchající - průběh výslechu dítěte je ovlivněn mnoha faktory a to jak na straně dítěte, tak i na straně vyslýchajícího. Vyslýchající by měl být charakterizován některými požadovanými vlastnostmi jako je zvládnutí základních zásad komunikace s dítětem, empatie, znalostí dětské psychiky, trpělivostí a vždy mít na zřeteli další duševní a sociální vývoj dítěte. Jako značně přínosné a pro další průběh výslechu rozhodující se ukazuje skutečnost, že před započatím výslechu je nejprve nutné navázání přátelského kontaktu s dítětem. K navázání tohoto kontaktu je třeba věnovat zvýšené úsilí, toleranci a čas. K usnadnění těchto prvních kroků vyslýchajícímu napomůže dřívější seznámení s osobností samotného dítěte, poznání jeho hodnot a prostředí z něhož pochází. Prvotním navázáním kontaktu se u dítěte docílí vytvoření pocitu bezpečí a důvěry, jeho uvolnění a tím průchodu přirozeného a otevřeného chování. Na otázku k volbě pohlaví vyslýchajícího lze odpovědět, že za ideální situaci se považuje, pokud se výslechu mohou účastnit muž i žena. Obecně lze říci, že dítě má větší obavu z toho pohlaví, kterým mu bylo ublíženo nebo jím bylo zneužito. Rovněž fyzická podoba vyslýchajícího by dítěti neměl připomínat vzhled osoby pachatele⁵⁷. Výslechem dětí by se měli zabývat pouze ty osoby, které jsou pro tento účel určené a byly náležitě pro danou problematiku vyškolené.

2. Osoby přibrané - výslechu dítěte se účastní osoba mající zkušenosti s výchovou mládeže, která s přihlédnutím k předmětu výslechu a míře duševního vývoje vyslýchaného napomáhá správnému vedení výslechu. Vyslýchající především zohledňuje druh spáchané trestné činnosti a i to, zda dítě bylo touto trestnou činností poškozeno. Mezi tyto osoby vybíráme pracovníky z řad pediatrů, vychovatelů, orgánu

---

⁵⁷ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004. 330 s. ISBN 80-86473-86-4

sociálně – právní ochrany mládeže a v případech nejzávažnějších forem trestné činnosti se výslechu účastní i psychiatr nebo psycholog specializovaný na děti a mládež.

3. Rodiče - v některých případech může ke správnému vedení výslechu napomoci i přítomnost rodiče, přičemž jeho volba by měla záležet na tom, ke kterému z rodičů má dítě větší důvěru a hlubší citový vztah. Přítomnost rodiče při výslechu není vždy vhodná a může mít spíše negativní dopad, kdy dítě je jeho přítomností ovlivněno tak, že výpověď je odrazem představ rodiče. Eventuální přítomnost rodičů při výslechu nemůže nicméně nikdy nahradit zákonem stanovenou účast pedagoga nebo jiné osoby. Nárok rodiče na přítomnost při výslechu dítěte nemá zákonnou oporu a tato volba je zcela na straně vyslychajícího. Vyloučena je pochopitelně přítomnost rodiče za situace, kdy tento je podezřelý ze spáchání protiprávního jednání na svém dítěti. Dítě se v souvislosti s výslechem dostává do mnoha různých situací, které nikdy nezažilo a jen těžko je chápe. Proto je velmi důležitá pozice rodiče, který by měl být informován o průběhu vyšetřování a s tímto následně blíže seznámit dítě, dostatečně mu vše vysvětlit a zodpovědět případné dotazy⁵⁸.

8.1 Výslechová místnost

Volbu prostředí, ve kterém bude výslech prováděn nelze opomenout. K výslechu dětí se používají speciální výslechové místnosti, které jsou svým vybavením k tomuto účelu uzpůsobeny tak, aby byla navozena atmosféra běžného dětského zařízení a nedošlo ke zbytečnému stresování dítěte. Zřizování speciálních výslechových místností pro dětské oběti a svědky vychází z programu Národního plánu proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí, mezi jehož základní cíle patří posilování práv dětských obětí a svědků trestné činnosti a to cestou zamezení sekundární viktimizace v rámci trestního řízení. Rovněž usiluje o posilování zákonnosti a kvality úkonů v trestním řízení, kde děti vystupují jako oběti či svědci. Výslechovou místnost lze charakterizovat jako specializované pracoviště, které je vhodně uspořádané a technicky vybavené, zajišťující maximální autenticitu prováděného úkonu a jeho přesnou dokumentaci. Vlastní prostor tvoří dvě místnosti. V jedné probíhá samotný výslech, která svým uspořádáním a vnitřním vybavením odpovídá požadavkům na vhodné prostředí pro

---

⁵⁸ Ministerstvo vnitra České republiky, *Výslech nezletilého svědka* [online]. [cit. 2012-02-26]. Dostupné z: < <http://www.aplikace.mvcr.cz/archiv2008/aktualit/sdeleni/2001/vyslech.html>

práci s dítětem. Druhá technická místnost je vybavena audiovizuální a počítačovou technikou pro účely pořízení a zpracování záznamu a to včetně výstupu na přenosová média. Zejména v případech podezření ze sexuálního zneužívání je s ohledem na vyvarování se opakovaných výslechů vhodné pořídít videozáznam. Dále je technická místnost určena pro pasivní monitorování probíhajícího výslechu zúčastněnými osobami. V některých nadstandardních provedeních může tyto místnosti ještě doplnit herna, kde lze zjistit psychosociální úroveň dítěte, stupeň komunikačních dovedností a výrazových prostředků, jeho momentální naladění, vztah k cizí osobě, provést samotnou přípravu dítěte na výslech a vysvětlení důvodu výslechu⁵⁹.

Pro dítě, mající potíže s verbální komunikací, by zde měla existovat možnost vyjádření formou kresby. Formou kresby dítě sděluje věci, jež mají zpravidla velice blízko k samotnému prožitku. Dítě při kreslení patřičně nezohledňuje perspektivu a proporce, kdy pro něho nejdůležitější věci bývají vyobrazeny jako největší a jsou zvýrazněny. K bližšímu rozboru a vysvětlení výkladu se využívá analýzy dětské kresby.

K usnadnění komunikace s dítětem dále slouží důležitá pomůcka ve formě panenek zobrazující muže a ženu, pojmenované Jája a Pája⁶⁰. Panenky Jája a Pája představují speciální pomůcku, sloužící při odhalování, objasňování a zadokumentování trestné činnosti se sexuálním a násilným podtextem. S jejich pomocí, formou spontánní hry je vyšetřovatel schopen snáze navázat kontakt s dítětem. Dítě na loutkách může názorně předvést svůj nepříjemný zážitek, aniž by bylo ještě více traumatizované.

Správným provedením výslechu dítěte za využití dostupných prostředků se můžeme vyvarovat nebezpečí, kdy dítě opakovaně nutíme k opětovnému vybavení si traumatizující zkušenosti, čímž dochází k celkovému zhoršení dopadu trestného činu na oběť.

---

⁵⁹ Program Zřizování speciálních výslechových místností pro dětské oběti a svědky Policií ČR. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [citováno 27.2.2012] Dostupné z: < <http://www.aplikace.aplikace.mvcr.cz/archiv2008/zpravy/2007/opk0625d.html>

⁶⁰ ŠANDEROVÁ, M. Loutky „JÁJA a PÁJA“ snižují trauma dětí při výslechu. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [citováno 27.2.2012] Dostupné z: < http://www.aplikace.mvcr.cz/archiv2008/rs_atlantic/policie/.../75442.html

8.2 Další rizika spojená s výslechem dítěte

Při výkladu psychologických zvláštností výslechu dětí je třeba upozornit na důležité aspekty, které ovlivňují kvalitu provedeného výslechu. Jedním ze základních aspektů je problém sugesce (ovlivnitelnosti). Sugestibilita je ovlivněna věkem dítěte a s přibývajícím věkem postupně ubývá. Popisujeme ji jako schopnost automaticky, nekriticky a bezděčně přijímat cizí názory za své a převádět je do svého chování a prožívání. Je třeba, aby se vyslychající v průběhu výslechu vyvaroval náznaků podsouvání určitých informací. Dítě je během výslechu více ovlivnitelné než dospělý a snáze podléhá sugestivnímu působení. Snaží se vycítit či odhadnout jeho očekávání a také jim vyhovět. Dítě pak uvádí to, co si myslí, že chce vyslychající slyšet⁶¹.

---

⁶¹ ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. 3. vydání. Praha: Portál, 2000. str. 245. ISBN 80-7178-435-3

9 Policejní statistiky v ČR

V této kapitole bakalářské práce bude přehledně zobrazen vývoj mravnostní kriminality na území České republiky a ve Středočeském kraji v letech 2007 až 2011. Do kategorie mravnostní kriminality lze zahrnout ty trestné činy, které jsou nebo mohou být spáchány se sexuálním podtextem. Neohrožují pouze osoby poškozené, ale ve svém druhotném účinku narušují vztahy mezi lidmi. Jedná se o trestné činy, které jsou výsledkem přímého jednání pachatele nebo o trestné činy, kdy je pachatel za účelem majetkového prospěchu zprostředkovatelem sexuálního uspokojení⁶².

V roce 2011 bylo na území České republiky spácháno 2 086 mravnostních trestných činů a objasněno bylo 1 465 trestných činů. Oproti roku 2010 došlo ke zvýšení nápadu i počtu objasněných skutků. Objasněnost se snížila na 70 %. Nejčastějšími trestnými činy v roce 2011 byl trestný čin pohlavního zneužívání a znásilnění. Těchto trestných činů se dopouští zejména dospělí pachatelé, ale také mládež. Je alarmující, že nejčastějšími oběťmi znásilnění a pohlavního zneužívání je věková kategorie do 18 let, a to zhruba v 70 % všech případů. Na území Krajského ředitelství policie Středočeského kraje bylo celkem evidováno 37 654 spáchaných trestných činů a celkově se podílí Středočeský kraj na nápadu trestné činnosti v České republice 12 %. Z tohoto čísla mravnostní kriminalita představuje 198 spáchaných skutků a jejich objasněnost se pohybuje okolo 66 %, což proti předchozím rokům představuje mírné snížení. Na všech územních odborech Krajského ředitelství Policie Středočeského kraje velkou měrou vzrostla kriminalita páchaná prostřednictvím internetu a komunikačních sítí, kdy jsou nezletilé děti, převážně dívky kontaktovány dospělými jedinci za účelem sexuálního uspokojení pomocí komunikace, fotografií, web kamery a nezdědka i osobního setkání s důsledkem pohlavního zneužití. Při řešení těchto případů je největším problémem délka zpracování dat stažených ze zajištěných počítačů (analýza dat a zkoumání nosičů dat)⁶³.

---

⁶² Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR v roce 2011, *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [citováno 27.2.2012] Dostupné z: < <http://www.mvcr.cz/soubor/iii-zprava2011-pdf.aspx>

⁶³ Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR v roce 2011, *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [citováno 27.2.2012] Dostupné z: < <http://www.mvcr.cz/soubor/iii-zprava2011-pdf.aspx>

Tab.č.1. Vývoj mravnostní kriminality na území Středočeského kraje v letech 2007 až 2011.

rok	2007	2008	2009	2010	2011
Znásilnění	87/54	62/38	45/27	59/45	71/52
Celkem/objasněno					
Pohlavní zneužívání	79/54	93/65	89/56	94/69	77/47
Celkem/objasněno					

PRAKTICKÁ ČÁST

10 Cíl práce

Tato bakalářská práce má dva cíle, které vycházejí z porovnání dvou cílových skupin. První cílová skupina jsou vybraní respondenti z Hlavního města Prahy a druhá cílová skupina jsou vybraní respondenti z okresního města Rakovník. První cíl je zjistit informovanost respondentů o problematice týrání a zanedbávání dětí z pohledu žen a mužů. Druhým cílem je porovnat získané informace.

Dobrou cílenou informovaností široké veřejnosti a bližším poznáním tohoto jevu můžeme nalézt možná řešení, která by eliminovala faktory mající za následek vznik prostředí, kde dochází k trestné činnosti páchané na dětech a zajistit i účinnou prevenci.

10.1 Hypotézy

Na základě těchto cílů byly stanoveny hypotézy.

Hypotéza 1: Vyšší informovanost o problematice týrání a zanedbávání dětí prokáže soubor respondentů z Hlavního města Prahy oproti informovanosti respondentů z města Rakovník.

Hypotéza 2: Dotazníkovým průzkumem se prokáže vyšší vnímavost ženského pohlaví k problematice týrání a zanedbávání dětí oproti mužskému pohlaví

10.2 Použitá metoda

Výzkum této bakalářské práce byl proveden formou kvantitativního výzkumu. Použil jsem metodu dotazování a jako techniku jsem určil dotazník. Součástí dotazníku byl stručný úvodní dopis osloveným respondentům, kterým jim byla vysvětlena podstata dotazníku a jejich ujištění o tom, že tento dotazník je zcela anonymní. Vyplnění dotazníku zabralo respondentům 10 až 15 minut.

Dotazník na začátku obsahuje identifikační znaky respondenta jako je pohlaví, věk, vzdělání, zaměstnání a rodinný stav. Dotazník obsahuje devatenáct uzavřených otázek, na které byla možná jediná odpověď.

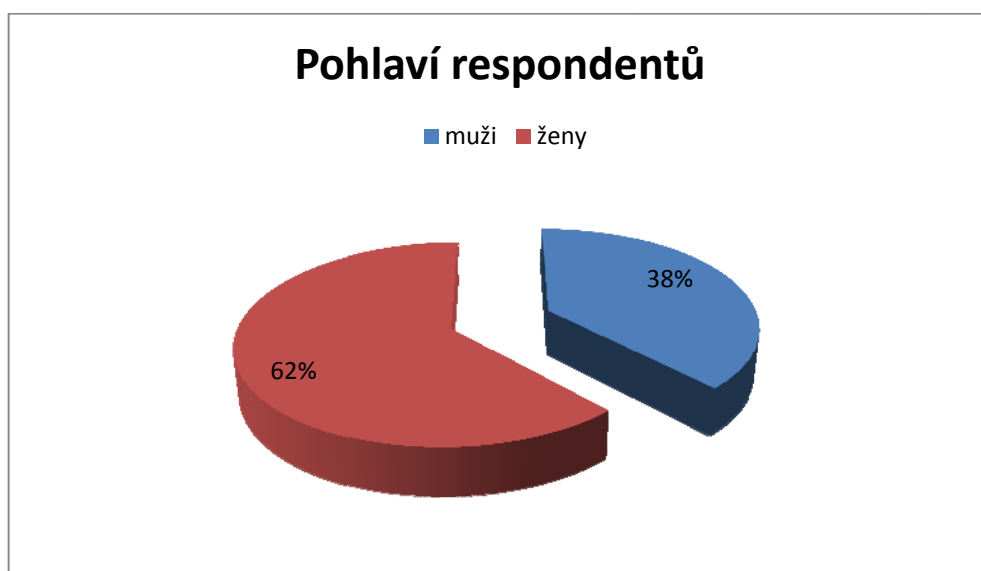
10.3 Výsledky

10.3.1 Charakteristika respondentů

Výzkumný soubor tvořily dvě cílové skupiny a to respondenti žijící převážně v Hlavním městě Praze a ve městě Rakovník. Dotazníky byly určeny respondentům, kteří byli starší osmnácti let. Celkem bylo během výzkumu, který probíhal od 17. ledna roku 2012 do 15. února roku 2012 rozdáno a rozesláno 120 dotazníků. Z tohoto celkového počtu se zpět navrátilo 110 využitelných dotazníků, což představuje 92 %.

Distribuce a konečný sběr části dotazníků byl zajištěn osobně, ostatní zbylá část byla získávaná prostřednictvím kontaktu přes elektronickou poštu.

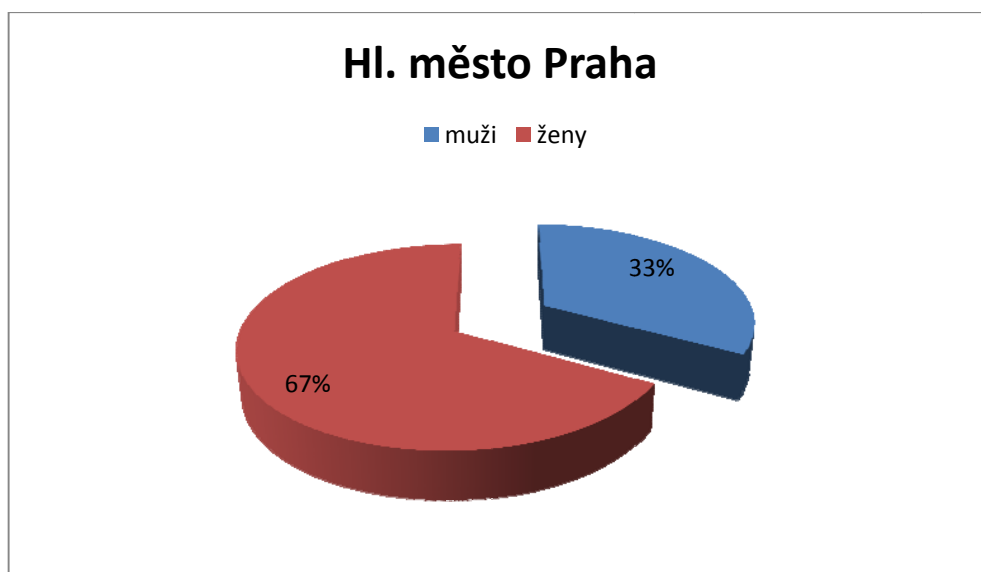
Graf č. 1 Celkové počty respondentů a z toho počet žen a mužů

Zdroj: vlastní průzkum

Celkový počet respondentů, jenž se zúčastnil dotazníkového průzkumu, byl 110. Ženy byly zastoupeny 68 respondentkami (62%) a muži byli zastoupeni 42 respondenty (38 %).

Graf.č.2 Celkový počet respondentů z Hl. Města Prahy a z toho počet žen a mužů.

Zdroj: vlastní průzkum

Z hlavního města Prahy se průzkumu zúčastnilo 60 respondentů, což z celkového počtu představuje 55 % respondentů. Z tohoto počtu bylo 40 žen (67%) a 20 mužů (33%).

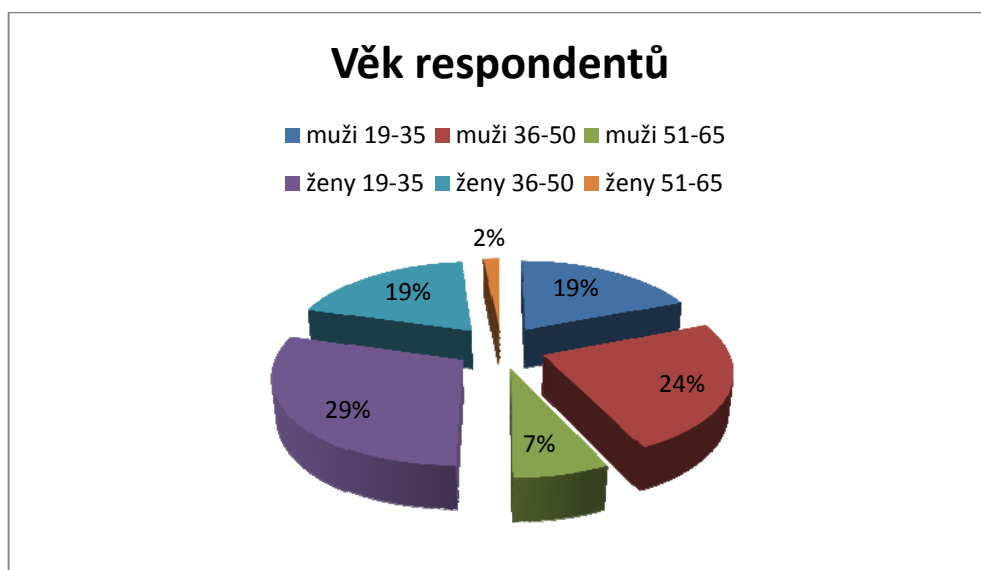
Graf.č.3 Celkový počet respondentů z města Rakovník a z toho počet žen a mužů.

Zdroj: vlastní průzkum

Z města Rakovník se průzkumu zúčastnilo 50 respondentů, což z celkového počtu představuje 45 % respondentů. Z tohoto počtu bylo 28 žen (56%) a 22 mužů (44%).

Graf č. 4 Věk respondentů

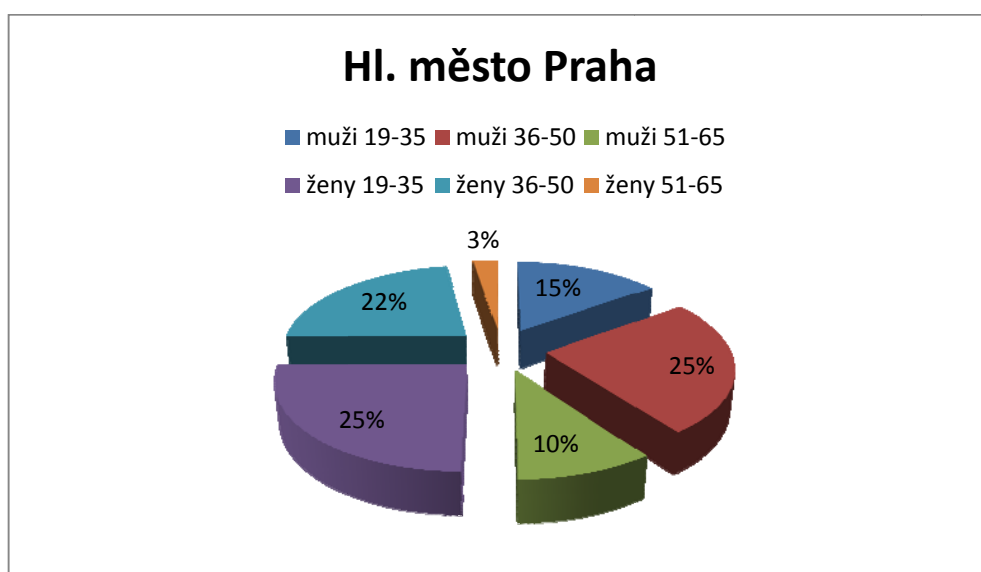

Zdroj: vlastní průzkum

Z celkového počtu 42 respondentů mužů byla věková kategorie od 19 do 35 let zastoupena 16 respondenty (38 %), věková kategorie od 36 do 50 let zastoupena 20 respondenty (48 %) a věková kategorie od 51 do 65 let zastoupena 6 respondenty (14 %).

Z celkového počtu 68 respondentů žen byla věková kategorie od 19 do 35 let zastoupena 40 respondenty (59 %), věková kategorie od 36 do 50 let zastoupena 26 respondenty (38%) a věková kategorie od 51 do 65 let zastoupena 2 respondenty (3 %).

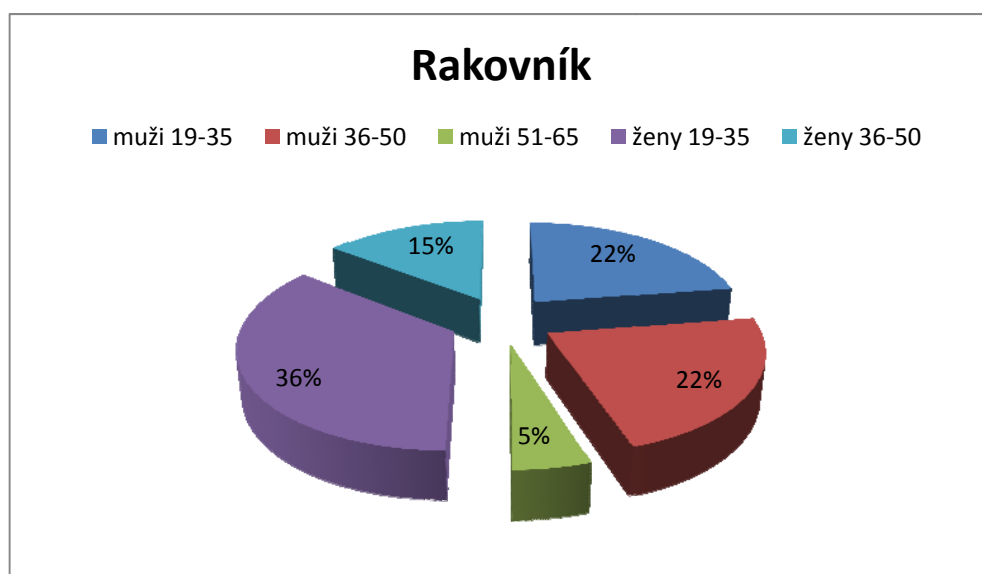
Graf č. 5 Věk respondentů z Hl. města Prahy

Zdroj: vlastní průzkum

Z celkového počtu 20 respondentů mužů byla věková kategorie od 19 do 35 let zastoupena 6 respondenty (30%), věková kategorie od 36 do 50 let zastoupena 10 respondenty (50%) a věková kategorie od 51 do 65 let zastoupena 4 respondenty (20%). Z celkového počtu 40 respondentů žen byla věková kategorie od 19 do 35 let zastoupena 20 respondenty (50%), věková kategorie od 36 do 50 let zastoupena 18 respondenty (45%) a věková kategorie od 51 do 65 let zastoupena 2 respondenty (5%).

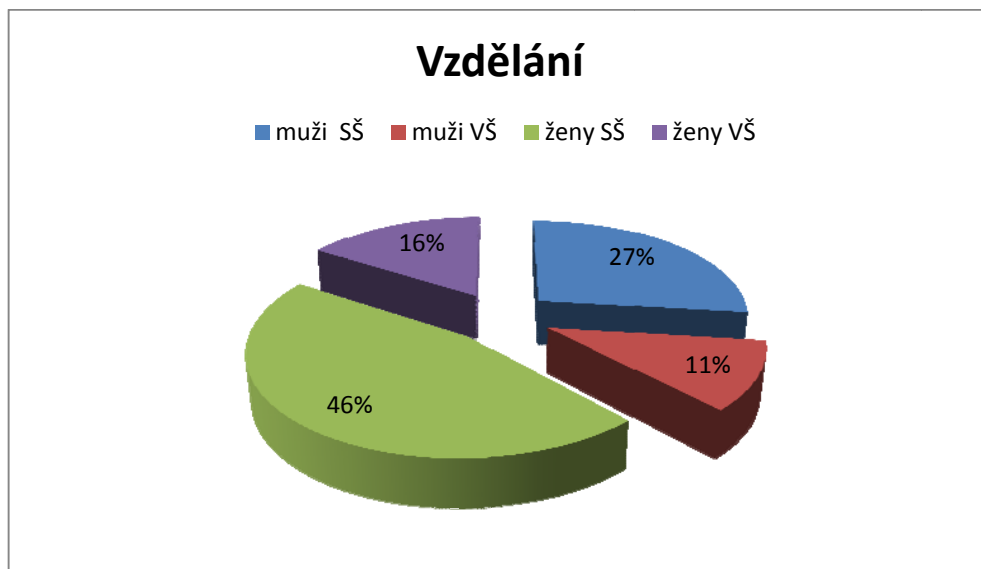
Graf č. 6 Věk respondentů z města Rakovník

Zdroj: vlastní průzkum

Z celkového počtu 22 respondentů mužů byla věková kategorie od 19 do 35 let zastoupena 10 respondenty (45%), věková kategorie od 36 do 50 let zastoupena 10 respondenty (45%) a věková kategorie od 51 do 65 let zastoupena 2 respondenty (10%). Z celkového počtu 28 respondentů žen byla věková kategorie od 19 do 35 let zastoupena 20 respondenty (71%), věková kategorie od 36 do 50 let zastoupena 8 respondenty (29%).

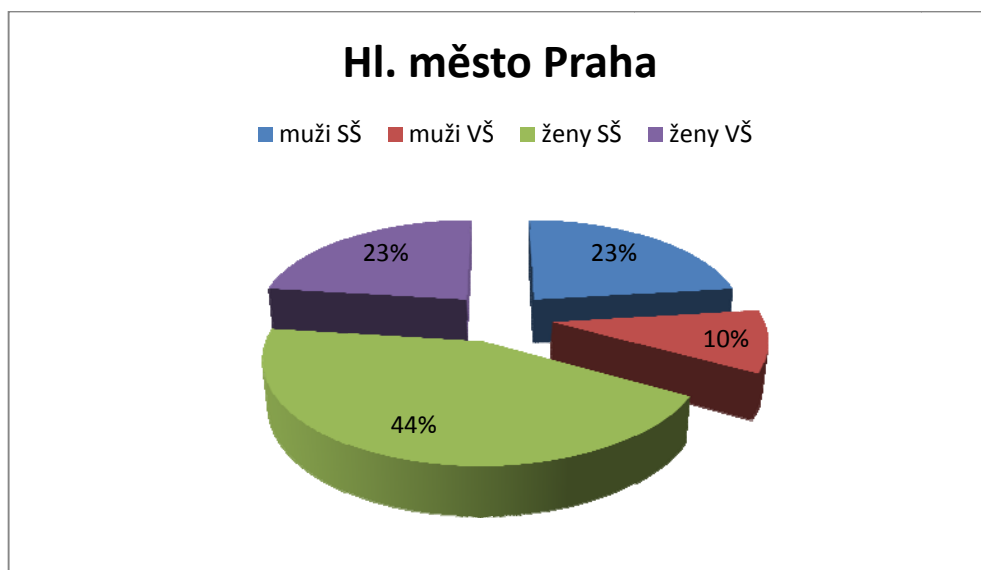
Graf č.7 Vzdělání respondentů

Zdroj: vlastní průzkum

Z celkového počtu 110 respondentů byli vysokoškolsky vzdělaní muži zastoupeni 12 respondenty (11%) a vysokoškolsky vzdělané ženy 18 respondenty (16%). Středoškolské vzdělání s maturitou přiznalo celkem 30 mužů a 50 žen (73%).

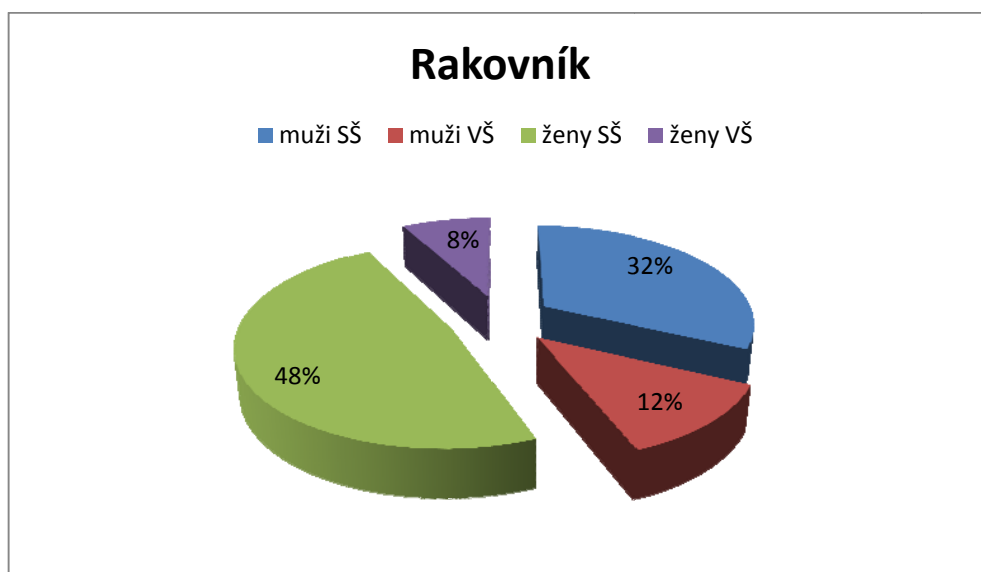
Graf č.8 Vzdělání respondentů z Hl. města Prahy

Zdroj: vlastní průzkum

Z celkového počtu 60 respondentů byli vysokoškolsky vzdělaní muži zastoupeni 6 respondenty (10%) a vysokoškolsky vzdělané ženy 14 respondenty (23%). Středoškolské vzdělání s maturitou přiznalo celkem 14 mužů a 26 žen (77%).

Graf č.9 Vzdělání respondentů z města Rakovník

Zdroj: vlastní průzkum

Z celkového počtu 50 respondentů byli vysokoškolsky vzdělaní muži zastoupeni 6 respondenty (12%) a vysokoškolsky vzdělané ženy 4 respondenty (8%). Středoškolské vzdělání s maturitou přiznalo celkem 16 mužů a 24 žen (80%).

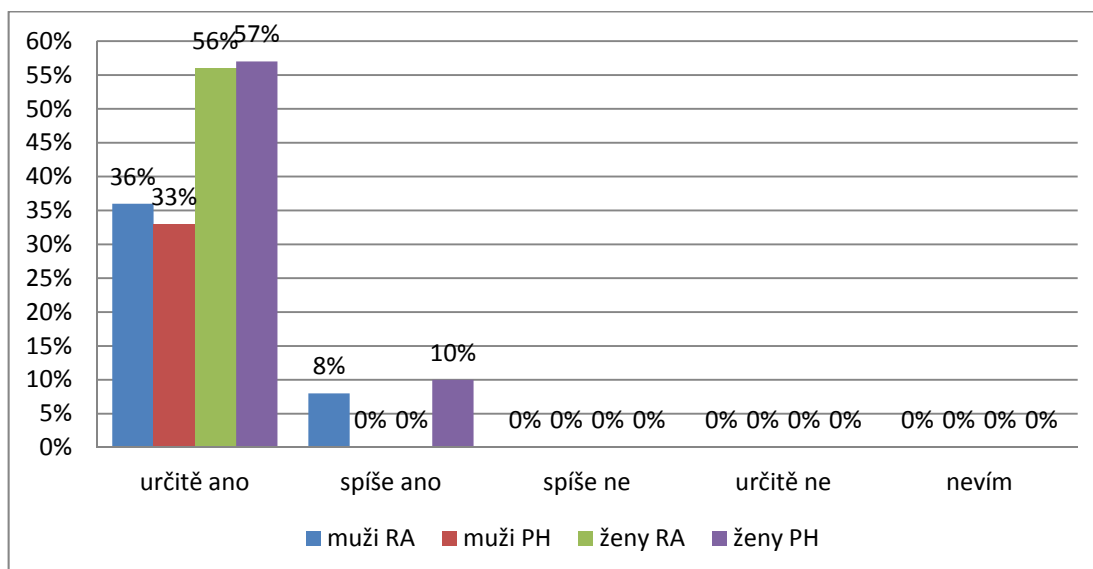
10.3.2 Výsledky dotazníkového průzkumu

1. Domníváte se, že rodina má na vývoj a na život dítěte zásadní význam?

Respondenti měli možnost si u této otázky vybrat jednu odpověď. Možné odpovědi byly „určitě ano, spíše ano, spíše ne, určitě ne a nevím“. Graf č.10 ukazuje v procentech, jaká odpověď byla respondenty zvolena. Celkový počet respondentů, odpovídající na tuto otázku, byl 60 respondentů z Hl. města Prahy a 50 respondentů z města Rakovník. Odpověď „určitě ano“ volilo 100 (91 %) respondentů, z toho 38 (34%) mužů a 62 (56%) žen. Z 38 mužů bylo 18 (36%) mužů z Rakovníka a 20 (33%) z Prahy. Z 62 žen bylo 28 (56%) z Rakovníka a 34 (57%) z Prahy. Pro odpověď „spíše ano“ se rozhodli 4 (8%) muži z Rakovníka a 6 (10%) žen z Prahy. Odpověď „spíše ne, určitě ne a nevím“ si nevybral žádný z respondentů.

Absolutní většina respondentů se domnívá, že na vývoj a na život dítěte má rodina zásadní význam.

Graf č.10

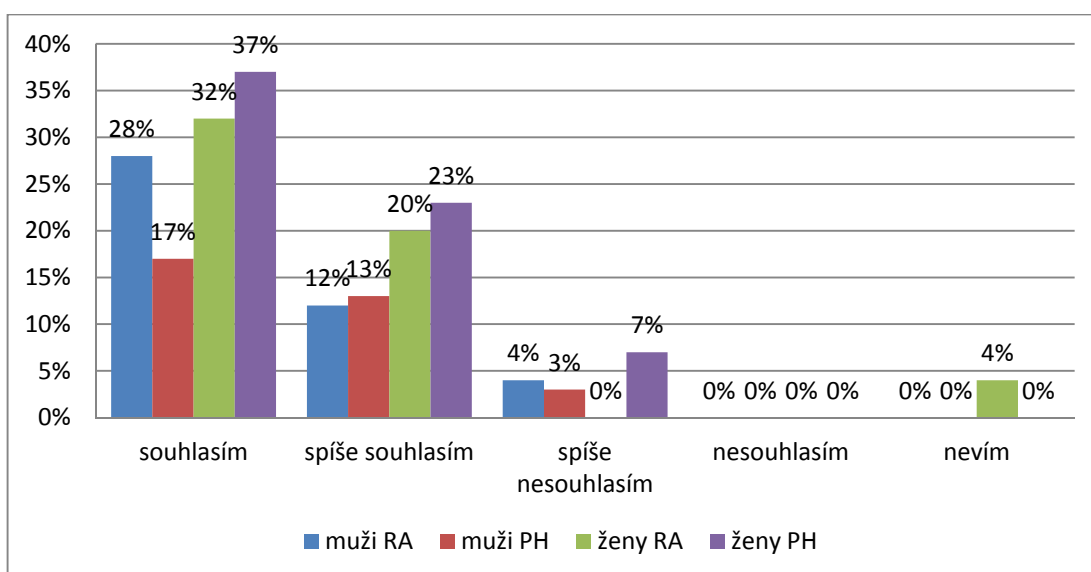
Zdroj: vlastní průzkum

2. Souhlasíte s názorem, že stabilita rodiny je v současné době vystavena mnohem větším vnějším tlakům, než tomu bylo dříve a je tedy mnohem křehčí?

Celkový počet respondentů, odpovídající na tuto otázku, byl 110. Možné odpovědi byly „souhlasím, spíše souhlasím, spíše nesouhlasím, nesouhlasím a nevím“. Graf č.11 ukazuje v procentech, jaká odpověď byla respondenty zvolena. Celkový počet respondentů, odpovídající na tuto otázku, byl 60 respondentů z Hl. města Prahy a 50 respondentů z města Rakovník. Odpověď „souhlasím“ zvolilo celkem 62 (56 %) respondentů, z toho 24 (22%) mužů a 38 (35%) žen. Z 24 mužů bylo 14 (28%) z Rakovníka a 10 (17%) z Prahy, z 38 žen bylo 16 (32%) z Rakovníka a 22 (37%) Prahy. Pro odpověď „spíše souhlasím“ se rozhodlo 38 (35%) respondentů, z toho 14 (13%) mužů a 24 (22%) žen. Ze 14 mužů bylo 6 (12%) z Rakovníka a 8 (13%) z Prahy, z 24 žen bylo 10 (20%) z Rakovníka a 14 (23%) z Prahy. Odpověď „spíše nesouhlasím“ volilo 8 (7%) respondentů, a to 4 (4%) muži a 4 (4%) ženy. Ze 4 mužů byli 2 (4%) z Rakovníka a 2 (3%) z Prahy, všechny 4 (7%) ženy byly z Prahy. Pro odpověď „nevím“ se rozhodli 2 (2%) respondenti a to pouze 2 (4%) ženy z Rakovníka. Odpověď „nesouhlasím“ si nevybral žádný z respondentů (Graf č. 11).

Převážná část respondentů souhlasí s názorem, že je stabilita rodiny vystavena mnohem větším vnějším tlakům a jsou tedy tyto vztahy i křehčí, než tomu bylo dříve.

Graf č. 11

Zdroj: vlastní průzkum

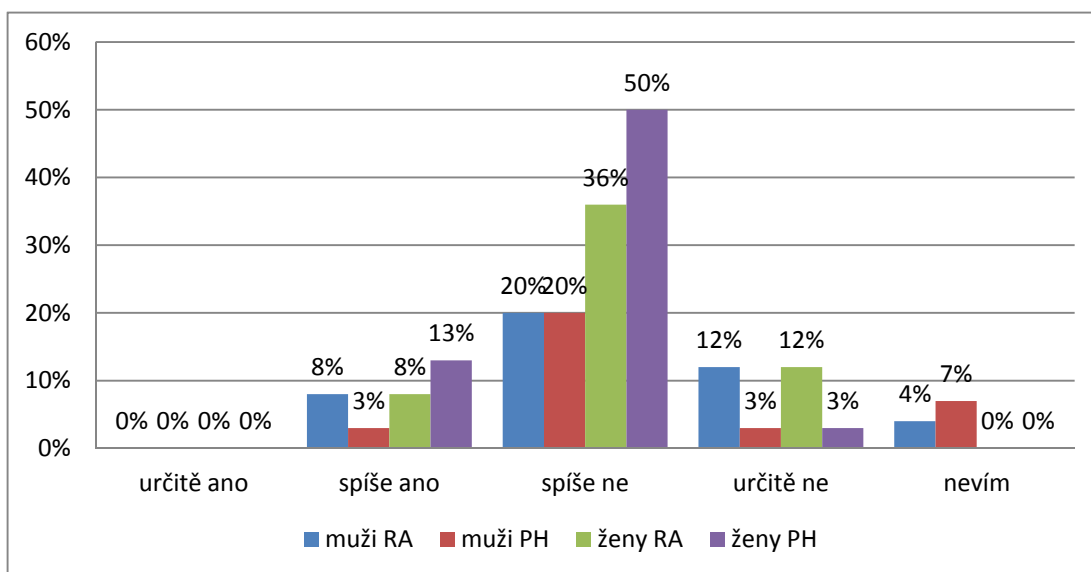

3. Myslíte si, že rodině, jako instituci je věnována dostatečná pozornost ze strany státu?

Respondenti měli možnost si u této otázky vybrat jednu odpověď. Možné odpovědi byly „určitě ano, spíše ano, spíše ne, určitě ne a nevím“. Graf č.12 ukazuje v procentech, jaká odpověď byla respondenty zvolena. Celkový počet respondentů, odpovídající na tuto otázku, byl 60 respondentů z Hl. města Prahy a 50 respondentů z města Rakovník. Odpověď „určitě ano“ nezvolil žádný z respondentů. Pro odpověď „spíše ano“ se rozhodlo celkem 18 respondentů (16%), z tohoto počtu bylo 6 (6%) mužů a 12 (11%) žen. Z 6 mužů byli 4 (8%) z Rakovníka a 2 (3%) z Prahy, z 12 žen byly 4 (8%) ženy z Rakovníka a 8 (13%) žen z Prahy. Odpověď „spíše ne“ zvolilo celkem 70 (64%) respondentů, z toho 22 (20%) mužů a 48 (44%) žen. Z 22 mužů bylo 10 (20%) z Rakovníka a 12 (20%) z Prahy, z 48 žen bylo 18 (36%) z Rakovníka a 30 (50%) z Prahy. Odpověď „určitě ne“ zvolilo 16 (15%) respondentů, z toho 8 mužů a 8 žen. Z 8 mužů bylo 6 (12%) z Rakovníka a 2 (3%) z Prahy, z 8 žen bylo 6 (12%) z Rakovníka a 2 (3%) z Prahy. Pro odpověď „nevím“ se rozhodlo 6 respondentů a to pouze 6 mužů, kdy 2 (4%) byli z Rakovníka a 4 (7%) z Prahy.

Absolutní většina respondentů se domnívá, že rodině není věnována dostatečná péče ze strany státu.

Graf.č.12

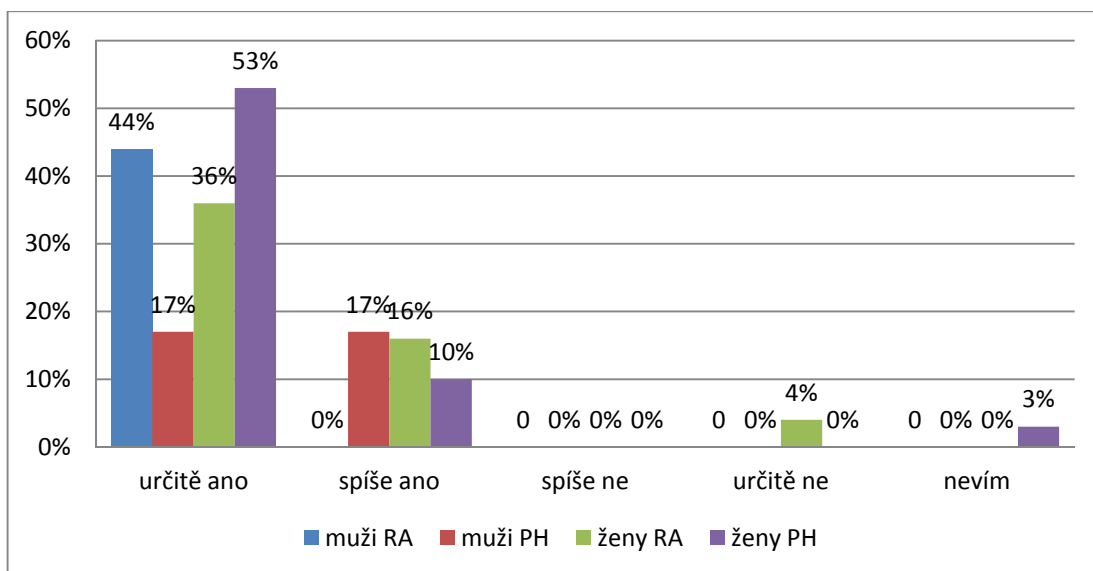
Zdroj: vlastní průzkum

4. Jste přesvědčeni o tom, že projevy týrání, zneužívání a zanedbávání dítěte jsou projevem nenormálního stavu v rodině?

Respondenti měli možnost si u této otázky vybrat jednu odpověď. Možné odpovědi byly „určitě ano, spíše ano, spíše ne, určitě ne a nevím“. Graf č.13 ukazuje v procentech, jaká odpověď byla respondenty zvolena. Celkový počet respondentů, odpovídající na tuto otázku, byl 60 respondentů z Hl. města Prahy a 50 respondentů z města Rakovník. Odpověď „určitě ano“ volilo 82 (75 %) respondentů, z toho 32 (29%) mužů a 50 (46%) žen. Z 32 mužů bylo 22 (44%) mužů z Rakovníka a 10 (17%) z Prahy. Z 50 žen bylo 18 (36%) z Rakovníka a 32 (53%) z Prahy. Pro odpověď „spíše ano“ se rozhodlo 24 (22%) respondentů, z toho 10 (9%) mužů a 14 (13%) žen. 10 (17%) mužů bylo z Prahy a z 14 žen bylo 8 (16%) z Rakovníka a 6 (10%) žen z Prahy. Odpověď „spíše ne“ si nevybral žádný z respondentů. Odpověď „určitě ne“ zvolili pouze 2 (2%) respondenti a to 2 (4%) ženy z Rakovníka a odpověď „nevím“ zvolili také pouze 2 (2%) respondenti a to 2 (3%) ženy z Prahy.

Absolutní většina respondentů je přesvědčena o tom, že projevy týrání, zneužívání a zanedbávání dítěte jsou projevem nenormálního stavu v rodině.

Graf č.13

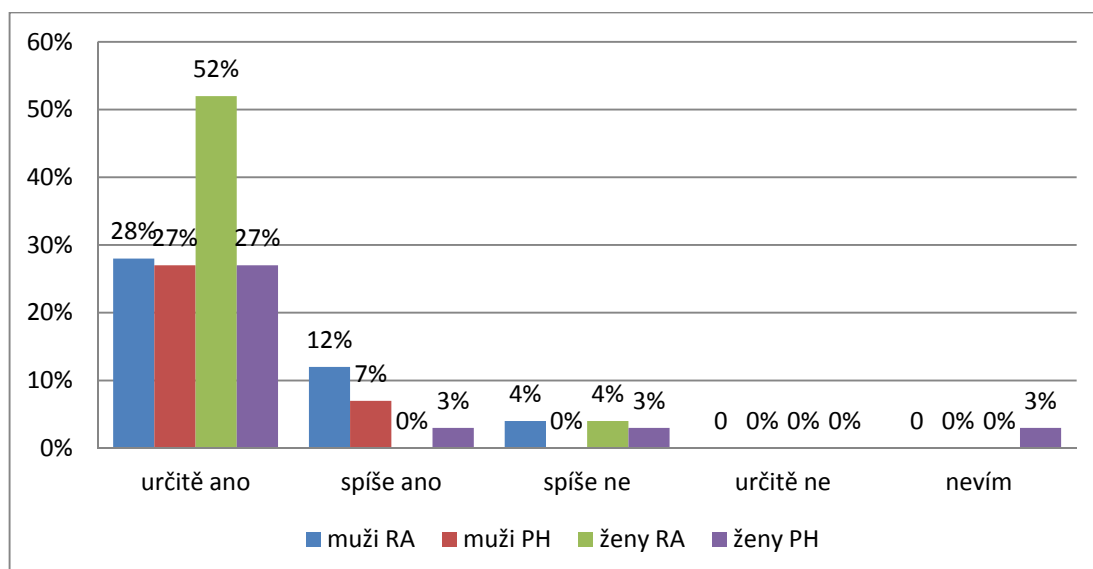
Zdroj: vlastní průzkum

5. Domníváte se, že týrání, zanedbávání a zneužívání dětí je závažný problém v naší společnosti?

Respondenti měli možnost si u této otázky vybrat jednu odpověď. Možné odpovědi byly „určitě ano, spíše ano, spíše ne, určitě ne a nevím“. Graf č.14 ukazuje v procentech, jaká odpověď byla respondenty zvolena. Celkový počet respondentů, odpovídající na tuto otázku, byl 60 respondentů z Hl. města Prahy a 50 respondentů z města Rakovník. Odpověď „určitě ano“ volilo 90 (82 %) respondentů, z toho 30 (27%) mužů a 60 (55%) žen. Z 30 mužů bylo 14 (28%) mužů z Rakovníka a 16 (27%) z Prahy. Z 60 žen bylo 26 (52%) z Rakovníka a 16 (27%) z Prahy. Pro odpověď „spíše ano“ se rozhodlo 12 (11%) respondentů, z toho 10 (9%) mužů a 2 (2%) ženy. Z toho počtu 10 mužů bylo 6 (12%) z Rakovníka a 4 (7%) muži byli z Prahy. Z 2 žen byly tyto obě 2 (3%) z Prahy. Odpověď „spíše ne“ si zvolilo celkem 6 (6%) respondentů a to 2 (2%) muži a 4 (4%) ženy. Z 2 mužů byli oba 2 (4%) z Rakovníka a ze 4 žen byly 2 (4%) z Rakovníka a 2 (3%) z Prahy. Odpověď „určitě ne“ si nevybral žádný z respondentů. Odpověď „nevím“ zvolili pouze 2 (2%) respondenti a to 2 (3%) ženy z Prahy.

Absolutní většina respondentů je přesvědčena o tom, že týrání, zanedbávání a zneužívání dětí je závažný problém v naší společnosti.

Graf č.14

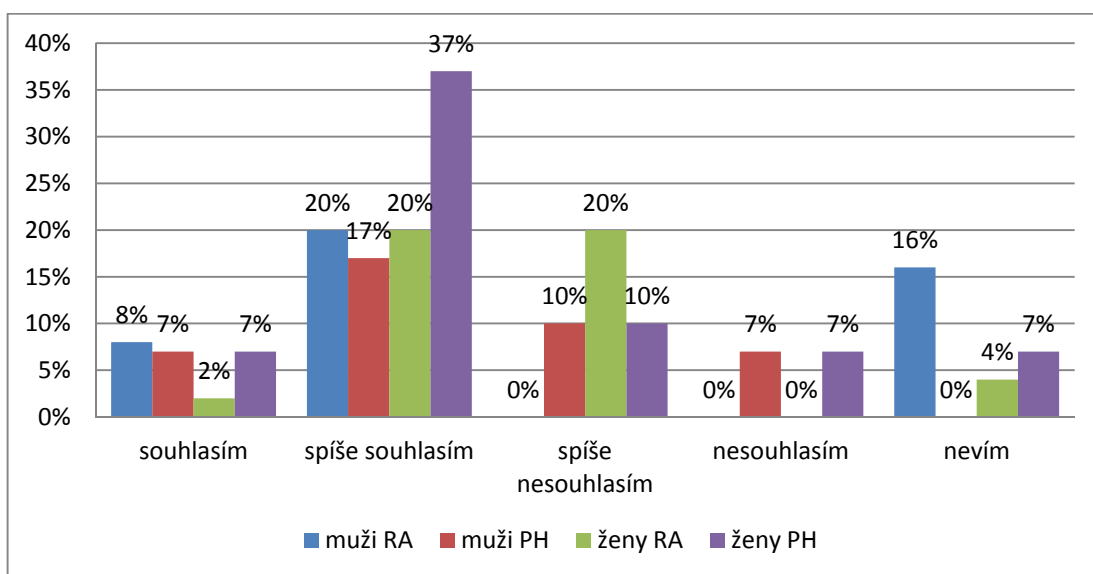

Zdroj: vlastní průzkum

6. Souhlasíte s názorem, že týrání, zanedbávání a zneužívání dítěte se obvykle dopouští jeho vlastní nebo nevlastní otec?

Celkový počet respondentů odpovídající na tuto otázku byl 110. Možné odpovědi byly „souhlasím, spíše souhlasím, spíše nesouhlasím, nesouhlasím a nevím“. Graf č.15 ukazuje v procentech, jaká odpověď byla respondenty zvolena. Celkový počet respondentů, odpovídající na tuto otázku, byl 60 respondentů z Hl. města Prahy a 50 respondentů z města Rakovník. Odpověď „souhlasím“ zvolilo celkem 14 (13 %) respondentů, z toho 8 (7%) mužů a 6 (6%) žen. Z 8 mužů byli 4 (8%) z Rakovníka a 4 (7%) z Prahy, z 6 žen byly 2 (2%) z Rakovníka a 4 (7%) Prahy. Pro odpověď „spíše souhlasím“ se rozhodlo 52 (47%) respondentů, z toho 20 (18%) mužů a 32 (29%) žen. Ze 20 mužů bylo 10 (20%) z Rakovníka a 10 (17%) z Prahy, z 32 žen bylo 10 (20%) z Rakovníka a 22 (37%) z Prahy. Odpověď „spíše nesouhlasím“ volilo 22 (20%) respondentů a to 6 (6%) mužů a 16 (15%) žen. Z 6 mužů bylo všech 6 (10%) z Prahy, z 16 žen bylo 10 (20%) z Rakovníka a 6 (10%) žen bylo z Prahy. Pro odpověď „nesouhlasím“ se rozhodlo 8 (7%) respondentů a to 4 (4%) ženy a 4 (4%) muži. Ze 4 mužů byli všichni 4 (7%) z Prahy a ze 4 žen byly všechny 4 (7%) ženy z Prahy. Pro odpověď „nevím“ se rozhodlo 14 (13%) respondentů a to 8 (7%) mužů a 6 (6%) žen. Z 8 mužů bylo všech 8 (16%) z Rakovníka a z 6 žen byly 2 (4%) ženy z Rakovníka a 4 (7%) ženy byly z Prahy. Převážná část respondentů souhlasí s názorem, že týrání, zanedbávání a zneužívání dítěte se obvykle dopouští jeho vlastní nebo nevlastní otec.

Graf č.15

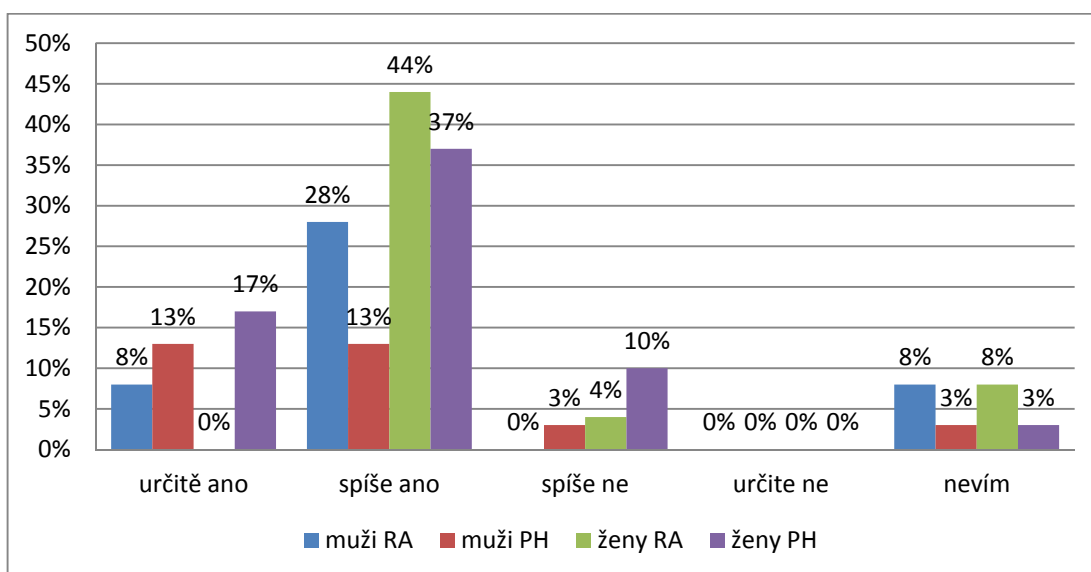

Zdroj: vlastní průzkum

7. Myslíte si, že do rizikové skupiny dospělých, kteří se mohou dopouštět týrání, zanedbávání a zneužívání dítěte patří ti, kteří byli sami v dětství zneužíváni?

Respondenti měli možnost si u této otázky vybrat jednu odpověď. Možné odpovědi byly „určitě ano, spíše ano, spíše ne, určitě ne a nevím“. Graf č.16 ukazuje v procentech, jaká odpověď byla respondenty zvolena. Celkový počet respondentů, odpovídající na tuto otázku, byl 60 respondentů z Hl. města Prahy a 50 respondentů z města Rakovník. Odpověď „určitě ano“ volilo 22 (20 %) respondentů, z toho 12 (11%) mužů a 10 (9%) žen. Z 12 mužů byli 4 (8%) muži z Rakovníka a 8 (13%) z Prahy. Z 10 žen bylo všech 10 (17%) z Prahy. Pro odpověď „spíše ano“ se rozhodlo 66 (60%) respondentů, z toho 22 (20%) mužů a 44 (40%) žen. Z toho počtu 22 mužů bylo 14 (28%) z Rakovníka a 8 (13%) mužů bylo z Prahy. Z 44 žen bylo 22 (44%) žen z Rakovníka a 22 (37%) žen z Prahy. Odpověď „spíše ne“ si zvolilo celkem 10 (9%) respondentů a to 2 (2%) muži a 8 (7%) žen. Z 2 mužů byli oba 2 (3%) z Prahy a z 8 žen byly 2 (4%) z Rakovníka a 6 (10%) z Prahy. Odpověď „určitě ne“ si nevybral žádný z respondentů. Odpověď „nevím“ zvolilo pouze 12 (11%) respondentů a to 6 (6%) mužů a 6 (6%) žen, kdy z tohoto počtu byli 4 (8%) muži z Rakovníka a 2 (3%) muži z Prahy, 4 (8%) ženy z Rakovníka a 2 (3%) ženy z Prahy. Absolutní většina respondentů je přesvědčena o tom, že do rizikové skupiny dospělých, kteří se mohou dopouštět týrání, zanedbávání a zneužívání dítěte patří ti, kteří byli sami v dětství zneužíváni.

Graf č.16

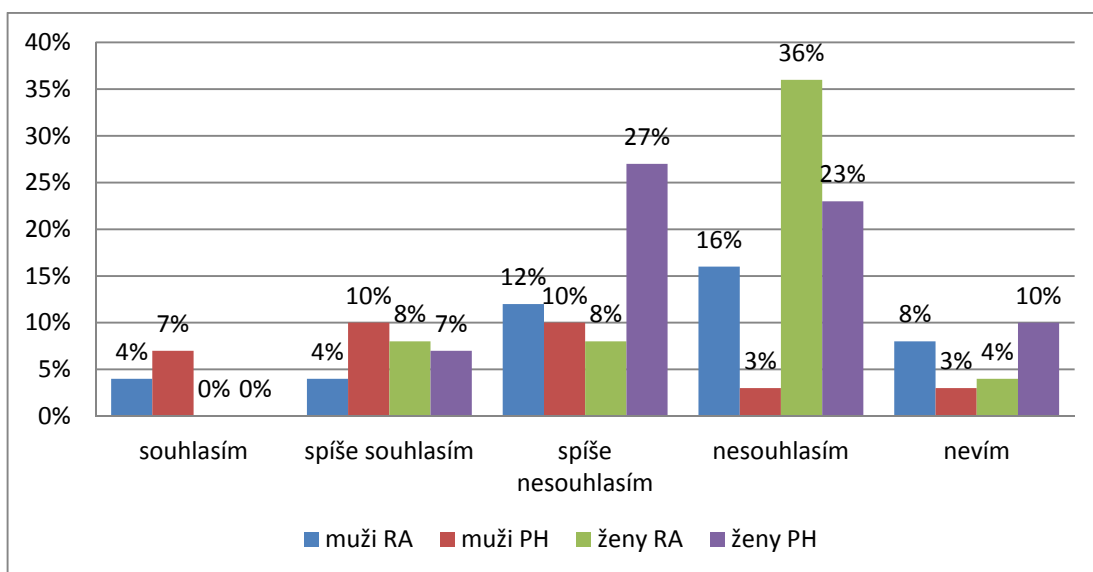

Zdroj: vlastní průzkum

8. Souhlasíte s názorem, že obětí týrání, zanedbávání a zneužívání se obvykle stávají děti, které jsou obtížně výchovně zvládnutelné?

Celkový počet respondentů odpovídající na tuto otázku byl 110. Možné odpovědi byly „souhlasím, spíše souhlasím, spíše nesouhlasím, nesouhlasím a nevím“. Graf č.17 ukazuje v procentech, jaká odpověď byla respondenty zvolena. Celkový počet respondentů, odpovídající na tuto otázku, byl 60 respondentů z Hl. města Prahy a 50 respondentů z města Rakovník. Odpověď „souhlasím“ zvolilo celkem 6 (6%) respondentů a to pouze muži. Z 6 mužů byli 2 (4%) z Rakovníka a 4 (7%) z Prahy. Pro odpověď „spíše souhlasím“ se rozhodlo 16 (15%) respondentů, z toho 8 (7%) mužů a 8 (7%) žen. Ze 8 mužů byli 2 (4%) muži z Rakovníka a 6 (10%) z Prahy, z 8 žen byly 4 (8%) z Rakovníka a 4 (7%) z Prahy. Odpověď „spíše nesouhlasím“ volilo 32 (29%) respondentů a to 12 (11%) mužů a 20 (18%) žen. Z 12 mužů bylo 6 (12%) z Rakovníka a 6 (10%) z Prahy, z 20 žen byly 4 (8%) z Rakovníka a 16 (27%) žen bylo z Prahy. Pro odpověď „nesouhlasím“ se rozhodlo 42 (38%) respondentů a to 10 (9%) mužů a 32 (29%) žen. Z 10 mužů bylo 8 (16%) mužů z Rakovníka a 2 (3%) muži byli z Prahy. Z 32 žen bylo 18 (36%) žen z Rakovníka a 14 (23%) z Prahy. Pro odpověď „nevím“ se rozhodlo 14 (13%) respondentů a to 6 (6%) mužů a 8 (7%) žen. Z 6 mužů byli 4 (8%) z Rakovníka a 2 (3%) z Prahy a z 8 žen byly 2 (4%) ženy z Rakovníka a 6 (10%) žen bylo z Prahy. Převážná část respondentů nesouhlasí s názorem, že obětí týrání, zanedbávání a zneužívání se obvykle stávají děti, které jsou obtížně výchovně zvládnutelné.

Graf č.17

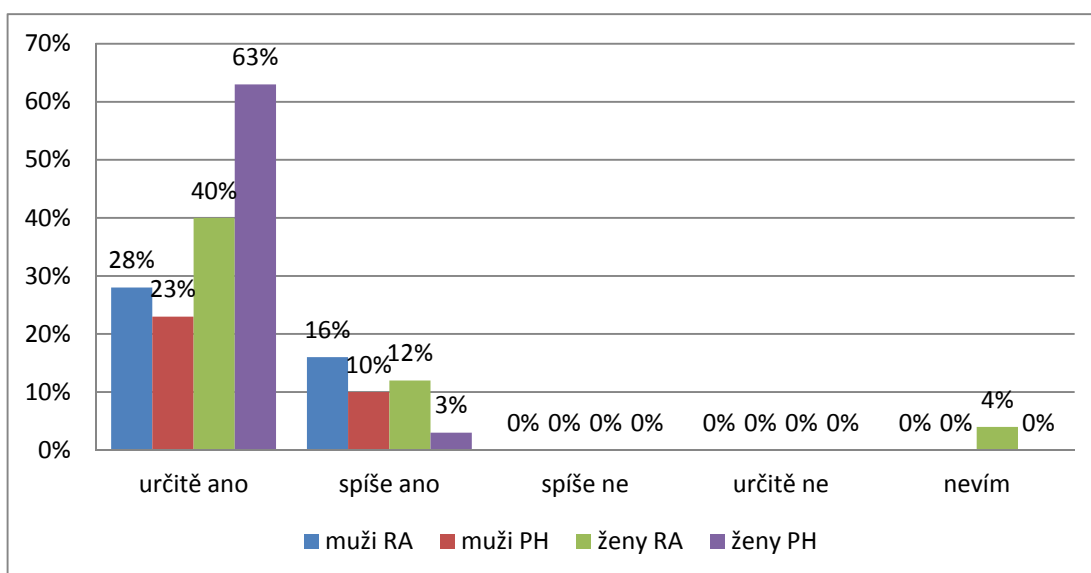

Zdroj: vlastní průzkum

9. Domníváte se, že tělesné a duševní následky způsobené týráním, zanedbáváním a zneužíváním jsou pro dítě dlouhodobé nebo dokonce celoživotní?

Respondenti měli možnost si u této otázky vybrat jednu odpověď. Možné odpovědi byly „určitě ano, spíše ano, spíše ne, určitě ne a nevím“. Graf č.18 ukazuje v procentech, jaká odpověď byla respondenty zvolena. Celkový počet respondentů, odpovídající na tuto otázku, byl 60 respondentů z Hl. města Prahy a 50 respondentů z města Rakovník. Odpověď „určitě ano“ volilo 86 (78%) respondentů, z toho 28 (26%) mužů a 58 (53%) žen. Z 28 mužů bylo 14 (28%) mužů z Rakovníka a 14 (23%) z Prahy. Z 58 žen bylo 20 (40%) žen z Rakovníka a 38 (63%) z Prahy. Pro odpověď „spíše ano“ se rozhodlo 22 (20%) respondentů, z toho 14 (13%) mužů a 8 (7%) žen. Z toho počtu 14 mužů bylo 8 (16%) z Rakovníka a 6 (10%) mužů bylo z Prahy. Z 8 žen bylo 6 (12%) žen z Rakovníka a 2 (3%) ženy z Prahy. Odpověď „spíše ne“, „určitě ne“ si nevybral žádný z respondentů. Odpověď „nevím“ zvolili pouze 2 (2%) respondenti a to 2 (4%) ženy z Rakovníka. Absolutní většina respondentů souhlasí s názorem, že tělesné a duševní následky způsobené týráním, zanedbáváním a zneužíváním jsou pro dítě dlouhodobé nebo dokonce celoživotní.

Graf. č.18

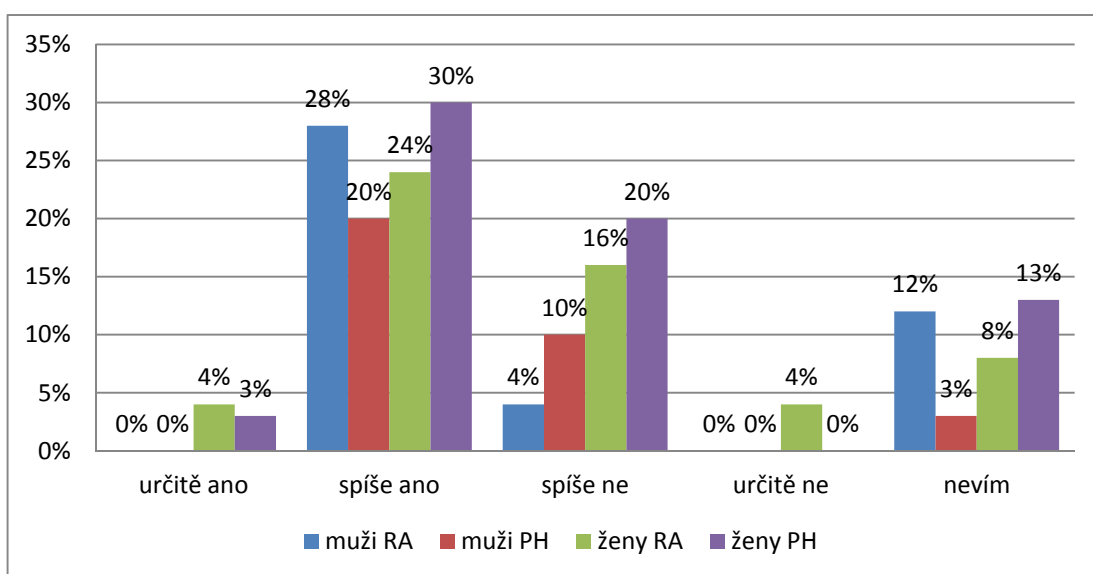

Zdroj: vlastní průzkum

10. Myslíte si, že rodiny nebo osoby pečující o děti se zvláštními vlastnostmi např. mentálně postižené, pomalé, neposedné, příliš živé a v různých ohledech problémové, mají dostatečné možnosti k vyhledání odborné pomoci?

Respondenti měli možnost si u této otázky vybrat jednu odpověď. Možné odpovědi byly „určitě ano, spíše ano, spíše ne, určitě ne a nevím“. Graf č.19 ukazuje v procentech, jaká odpověď byla respondenty zvolena. Celkový počet respondentů, odpovídající na tuto otázku, byl 60 respondentů z Hl. města Prahy a 50 respondentů z města Rakovník. Odpověď „určitě ano“ volili 4 (4 %) respondenti, z toho pouze 4(4%) ženy. Z těchto 4 žen byly 2 (4%) ženy z Rakovníka a 2 (3%) z Prahy. Pro odpověď „spíše ano“ se rozhodlo 56 (51%) respondentů, z toho 26 (24%) mužů a 30 (27%) žen. Z toho počtu 26 mužů bylo 14 (28%) z Rakovníka a 12 (20%) mužů bylo z Prahy. Z 30 žen bylo 12 (24%) žen z Rakovníka a 18 (30%) žen z Prahy. Odpověď „spíše ne“ si zvolilo celkem 28 (26%) respondentů a to 8 (7%) mužů a 20 (18%) žen. Z 8 mužů byli 2 (4%) z Rakovníka a 6 (10%) mužů bylo z Prahy. Z 20 žen bylo 8 (16%) z Rakovníka a 12 (20%) z Prahy. Odpověď „určitě ne“ si vybrali pouze 2 (2%) respondenti a to 2 (4%) ženy z Rakovníka. Odpověď „nevím“ zvolilo 20 (18%) respondentů a to 8 (7%) mužů a 12 (11%) žen, kdy z tohoto počtu bylo 6 (12%) mužů z Rakovníka a 2 (3%) muži z Prahy, 4 (8%) ženy z Rakovníka a 8 (13%) žen bylo z Prahy. Většina respondentů si myslí, že rodiny nebo osoby, které pečující o děti se zvláštními vlastnostmi mají dostatečné možnosti k vyhledání odborné pomoci.

Graf č.19

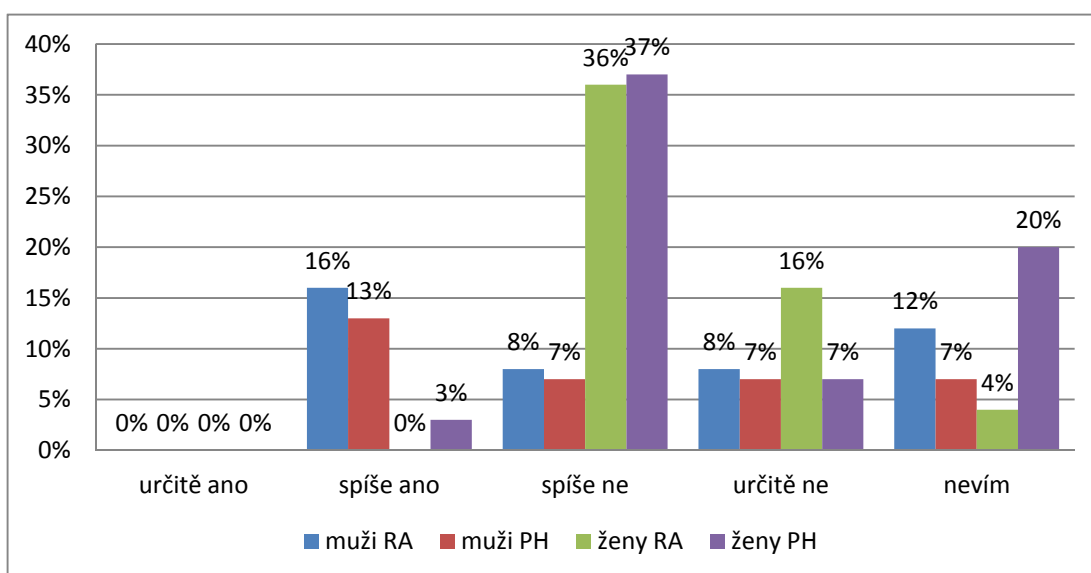
Zdroj: vlastní průzkum

11. Ochrana dítěte z hlediska právní úpravy je podle Vás dostatečná, zejména pak v oblasti preventivních zásahů v rodině?

Respondenti měli možnost si u této otázky vybrat jednu odpověď. Možné odpovědi byly „určitě ano, spíše ano, spíše ne, určitě ne a nevím“. Graf č.20 ukazuje v procentech, jaká odpověď byla respondenty zvolena. Celkový počet respondentů, odpovídajících na tuto otázku, byl 60 respondentů z Hl. města Prahy a 50 respondentů z města Rakovník. Odpověď „určitě ano“ nezvolil žádný z respondentů. Pro odpověď „spíše ano“ se rozhodlo 18 (16%) respondentů, z toho 16 (15%) mužů a 2 (2%) ženy. Z toho počtu 16 mužů bylo 8 (16%) z Rakovníka a 8 (13%) mužů bylo z Prahy. Zbylé 2 (3%) ženy byly z Prahy. Odpověď „spíše ne“ si zvolilo celkem 48 (44%) respondentů a to 8 (7%) mužů a 40 (36%) žen. Z 8 mužů byli 4 (8%) z Rakovníka a 4 (7%) mužů bylo z Prahy. Z 40 žen bylo 18 (36%) z Rakovníka a 22 (37%) z Prahy. Odpověď „určitě ne“ si vybralo 20 (18%) respondentů a to 8 (7%) mužů a 12 (11%) žen. Z tohoto počtu 8 mužů byli 4 (8%) z Rakovníka a 4 (7%) z Prahy. Z 12 žen bylo 8 (16%) z Rakovníka a 4 (7%) z Prahy. Odpověď „nevím“ zvolilo 24 (22%) respondentů a to 10 (9%) mužů a 14 (13%) žen, kdy z tohoto počtu bylo 6 (12%) mužů z Rakovníka a 4 (7%) muži z Prahy, 2 (4%) ženy z Rakovníka a 12 (20%) žen bylo z Prahy. Většina respondentů si myslí, že ochrana dítěte z hlediska právní úpravy není dostatečná.

Graf č.20

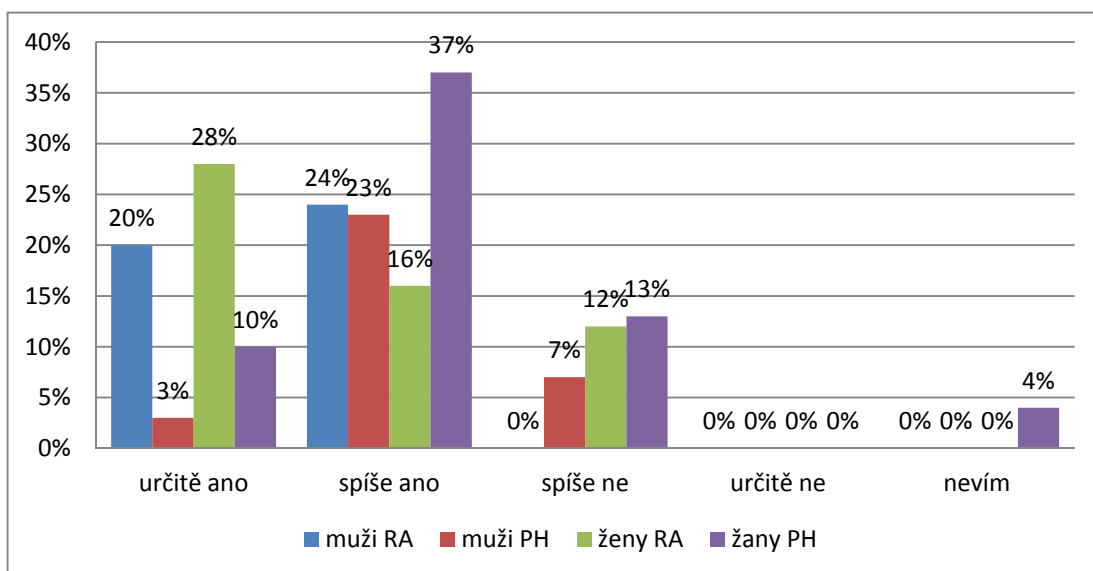

Zdroj: vlastní průzkum

12. Domníváte se, že dobrým preventivním opatřením je možnost odebrání týraného dítěte rodině a jeho umístění do výchovného ústavu?

Respondenti měli možnost si u této otázky vybrat jednu odpověď. Možné odpovědi byly „určitě ano, spíše ano, spíše ne, určitě ne a nevím“. Graf č.21 ukazuje v procentech, jaká odpověď byla respondenty zvolena. Celkový počet respondentů, odpovídající na tuto otázku, byl 60 respondentů z Hl. města Prahy a 50 respondentů z města Rakovník. Odpověď „určitě ano“ zvolilo 32 (29%) respondentů, z toho 12 (11%) mužů a 20 (18%) žen. Z 12 mužů bylo 10 (20%) mužů z Rakovníka a 2 (3%) muži byli z Prahy. Z 20 žen bylo 14 (28%) žen z Rakovníka a 6 (10%) z Prahy. Pro odpověď „spíše ano“ se rozhodlo 56 (51%) respondentů, z toho 26 (24%) mužů a 30 (27%) žen. Z toho počtu 26 mužů bylo 12 (24%) z Rakovníka a 14 (23%) mužů bylo z Prahy. Z 30 žen bylo 8 (16%) z Rakovníka a 22 (37%) žen bylo z Prahy. Odpověď „spíše ne“ si zvolilo celkem 18 (16%) respondentů a to 4 (4%) muži a 14 (13%) žen. Všichni 4 (7%) muži byli z Prahy a z 14 žen bylo 6 (12%) z Rakovníka a 8 (13%) z Prahy. Odpověď „určitě ne“ si nevybral žádný respondent. Odpověď „nevím“ zvolili 4 (4%) respondenti a to pouze 4 (7%) ženy z Prahy. Většina respondentů si myslí, že dobrým preventivním opatřením je odebrání týraného dítěte rodině a jeho umístění do výchovného ústavu.

Graf č.21

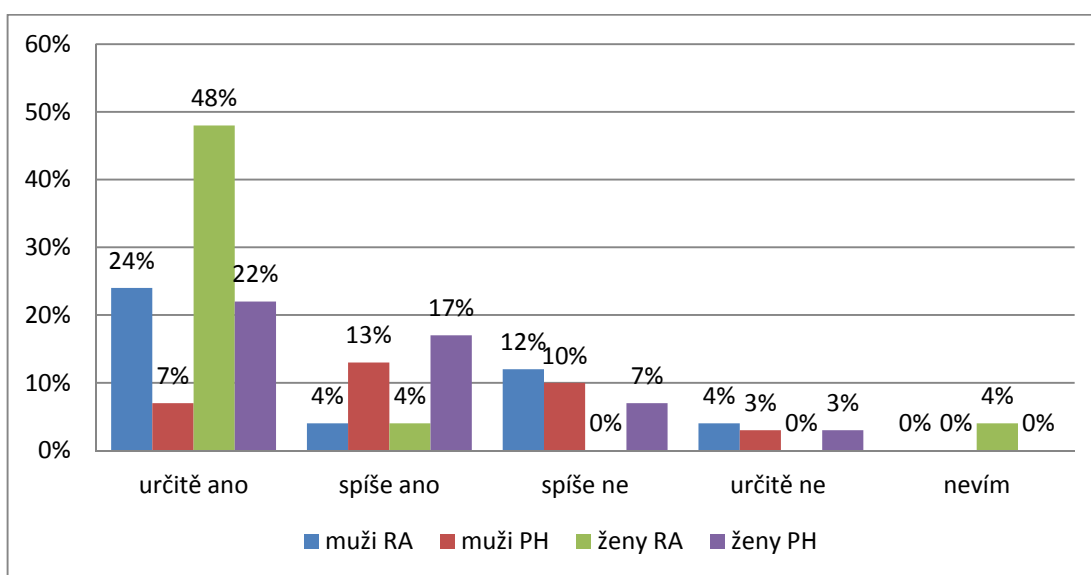

Zdroj: vlastní průzkum

13. Domníváte se, že hlavním cílem prevence projevů týrání, zanedbávání a zneužívání dítěte je primárně stíhat a potrestat jeho pachatele?

Respondenti měli možnost si u této otázky vybrat jednu odpověď. Možné odpovědi byly „určitě ano, spíše ano, spíše ne, určitě ne a nevím“. Graf č.22 ukazuje v procentech, jaká odpověď byla respondenty zvolena. Celkový počet respondentů, odpovídající na tuto otázku, byl 60 respondentů z Hl. města Prahy a 50 respondentů z města Rakovník. Odpověď „určitě ano“ zvolilo 64 (58%) respondentů, z toho 16 (15%) mužů a 48 (44%) žen. Z 16 mužů bylo 12 (24%) mužů z Rakovníka a 4 (7%) muži byli z Prahy. Z 44 žen bylo 24 (48%) žen z Rakovníka a 24 (22%) z Prahy. Pro odpověď „spíše ano“ se rozhodlo 22 (20%) respondentů, z toho 10 (9%) mužů a 12 (11%) žen. Z toho počtu 10 mužů byli 2 (4%) z Rakovníka a 8 (13%) mužů bylo z Prahy. Z 12 žen byly 2 (4%) z Rakovníka a 10 (17%) žen bylo z Prahy. Odpověď „spíše ne“ si zvolilo celkem 16 (15%) respondentů a to 12 (11%) mužů a 4 (4%) žen. Z 12 mužů bylo 6 (12%) z Rakovníka a 6 (10%) mužů bylo z Prahy. Všechny 4 (7%) ženy byly z Prahy. Odpověď „určitě ne“ si zvolilo celkem 6 (6%) respondentů, z toho 4 (4%) byli muži a 2 (2%) ženy. Ze 4 mužů byli 2 (4%) z Rakovníka a 2 (3%) z Prahy, obě ženy (3%) byly z Prahy. Odpověď „nevím“ zvolili 2 (4%) respondenti a to pouze 2 (4%) ženy z Rakovníka. Absolutní většina respondentů si myslí, že hlavním cílem prevence projevů týrání, zanedbávání a zneužívání dítěte je primárně stíhat a potrestat jeho pachatele.

Graf č.22

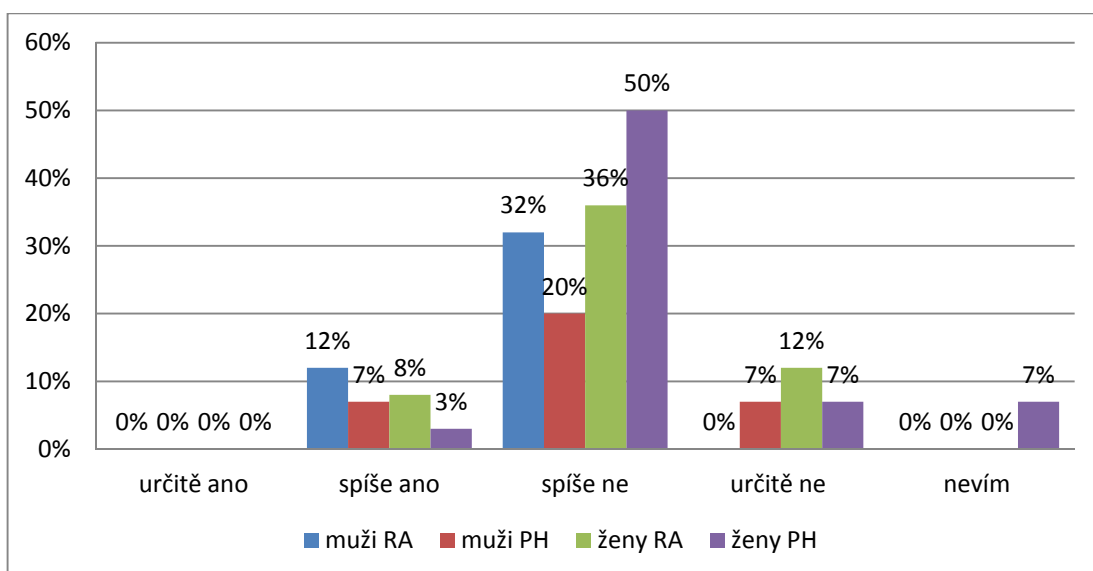

Zdroj: vlastní průzkum

14. Myslíte si, že je společnost dostatečně vnímavá ke svému okolí, aby byla schopna rozpoznat projevy týraného a zanedbávaného dítěte?

Respondenti měli možnost si u této otázky vybrat jednu odpověď. Možné odpovědi byly „určitě ano, spíše ano, spíše ne, určitě ne a nevím“. Graf č.23 ukazuje v procentech, jaká odpověď byla respondenty zvolena. Celkový počet respondentů, odpovídající na tuto otázku, byl 60 respondentů z Hl. města Prahy a 50 respondentů z města Rakovník. Odpověď „určitě ano“ nezvolil žádný z respondentů. Pro odpověď „spíše ano“ se rozhodlo 16 (15%) respondentů, z toho 10 (9%) mužů a 6 (6%) žen. Z toho počtu 10 mužů bylo 6 (12%) z Rakovníka a 4 (7%) muži byli z Prahy. Z 6 žen byly 4 (8%) z Rakovníka a 2 (3%) ženy byly z Prahy. Odpověď „spíše ne“ si zvolilo celkem 76 (69%) respondentů a to 28 (26%) mužů a 48 (44%) žen. Z 28 mužů bylo 16 (32%) z Rakovníka a 12 (20%) mužů bylo z Prahy. Z 48 žen bylo 18 (36%) z Rakovníka a 30 (50%) žen bylo z Prahy. Odpověď „určitě ne“ si zvolilo celkem 14 (13%) respondentů, z toho 4 (4%) byli muži a 10 (9%) žen. Ze 4 mužů byli všichni 4 (7%) z Prahy, z 10 žen bylo 6 (12%) žen z Rakovníka a 4 (7%) ženy byly z Prahy. Odpověď „nevím“ zvolili 4 (4%) respondenti a to pouze 4 (7%) ženy z Prahy. Absolutní většina respondentů si myslí, že společnost není dostatečně vnímavá ke svému okolí, aby byla schopna rozpoznat projevy týraného a zanedbávaného dítěte.

Graf č.23

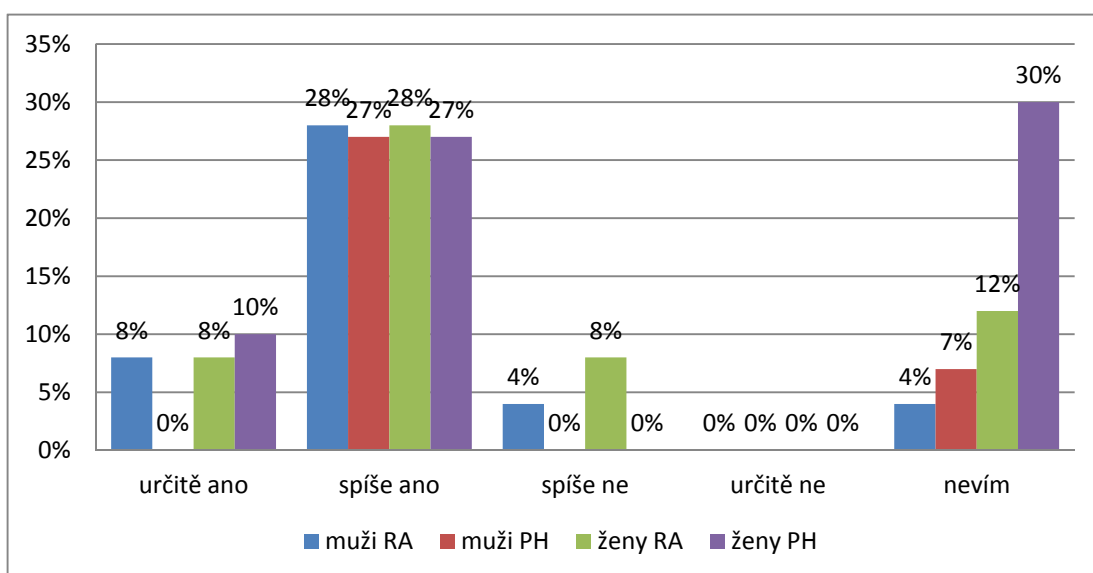

Zdroj: vlastní průzkum

15. Myslíte, že by jste sami byli schopni rozpoznat na dítěti projevy spojené s týráním, zneužíváním a zanedbáváním?

Respondenti měli možnost si u této otázky vybrat jednu odpověď. Možné odpovědi byly „určitě ano, spíše ano, spíše ne, určitě ne a nevím“. Graf č.24 ukazuje v procentech, jaká odpověď byla respondenty zvolena. Celkový počet respondentů, odpovídající na tuto otázku, byl 60 respondentů z Hl. města Prahy a 50 respondentů z města Rakovník. Odpověď „určitě ano“ zvolilo 14 (13%) respondentů, z toho 4 (4%) muži a 10 (9%) žen. Všichni 4 (8%) muži byli z Rakovníka. Z 10 žen byly 4 (8%) ženy z Rakovníka a 6 (10%) z Prahy. Pro odpověď „spíše ano“ se rozhodlo 60 (55%) respondentů, z toho 30 (27%) mužů a 30 (27%) žen. Z počtu 30 mužů bylo 14 (28%) z Rakovníka a 16 (27%) mužů bylo z Prahy. Z 30 žen bylo 14 (28%) z Rakovníka a 16 (27%) žen bylo z Prahy. Odpověď „spíše ne“ si zvolilo celkem 6 (6%) respondentů a to 2 (2%) muži a 4 (4%) žen. Oba 2 (4%) muži byli z Rakovníka a všechny 4 (8%) ženy byly rovněž z Rakovníka. Odpověď „určitě ne“ si nevybral žádný respondent. Odpověď „nevím“ zvolilo 30 (27%) respondentů, z toho 6 (6%) mužů a 24 (22%) žen. Z 6 mužů byli 2 (4%) z Rakovníka a 4 (7%) muži byli z Prahy. Z 24 žen bylo 6 (12%) žen z Rakovníka a 18 (30%) z Prahy. Většina respondentů si myslí, že by sami byli schopni rozpoznat na dítěti projevy spojené s týráním, zneužíváním a zanedbáváním.

Graf č.24

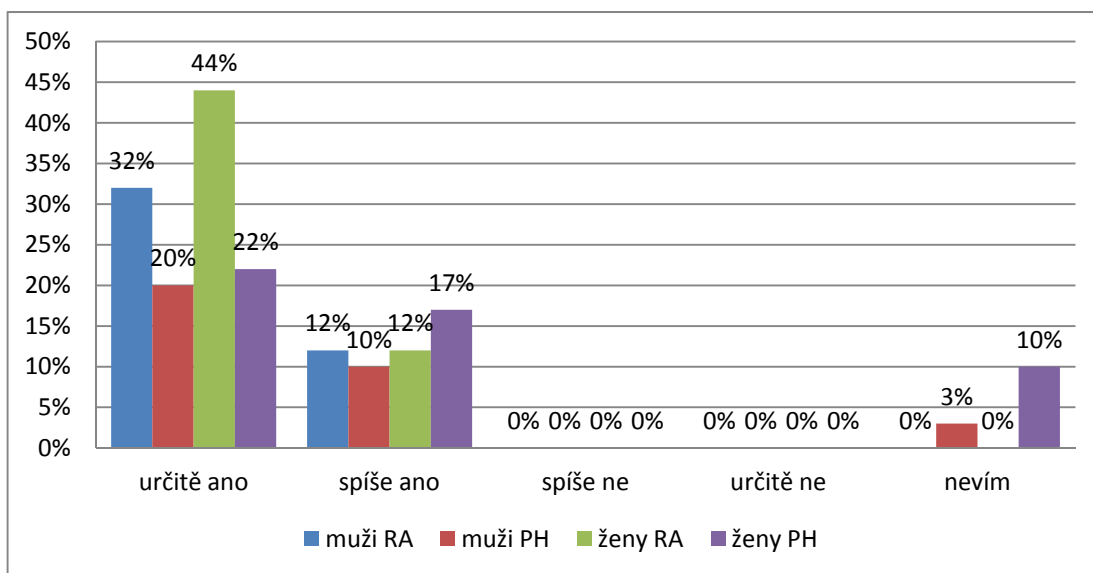

Zdroj: vlastní průzkum

16. V případě, kdyby jste se sami setkali ve svém okolí s projevy týraného a zanedbávaného dítěte, by jste neváhali a vše oznámili příslušným státním úřadům?

Respondenti měli možnost si u této otázky vybrat jednu odpověď. Možné odpovědi byly „určitě ano, spíše ano, spíše ne, určitě ne a nevím“. Graf č.25 ukazuje v procentech, jaká odpověď byla respondenty zvolena. Celkový počet respondentů, odpovídající na tuto otázku, byl 60 respondentů z Hl. města Prahy a 50 respondentů z města Rakovník. Odpověď „určitě ano“ volilo 74 (67%) respondentů, z toho 28 (26%) mužů a 46 (42%) žen. Z 28 mužů bylo 16 (32%) mužů z Rakovníka a 12 (20%) z Prahy. Z 46 žen bylo 22 (44%) žen z Rakovníka a 24 (22%) z Prahy. Pro odpověď „spíše ano“ se rozhodlo 28 (26%) respondentů, z toho 12 (11%) mužů a 16 (15%) žen. Z tohoto počtu 12 mužů bylo 6 (12%) z Rakovníka a 6 (10%) mužů bylo z Prahy. Z 16 žen bylo 6 (12%) žen z Rakovníka a 10 (17%) žen bylo z Prahy. Odpověď „spíše ne“ a „určitě ne“ si nevybral žádný z respondentů. Odpověď „nevím“ zvolilo 8 (7%) respondentů a to 2 (2%) muži a 6 (6%) žen. Oba 2 (3%) muži byli z Prahy a všech 6 (10%) žen bylo rovněž z Prahy. Absolutní většina respondentů vyjádřila své přesvědčení, že kdyby se sami setkali ve svém okolí s projevy týraného a zanedbávaného dítěte, tak by neváhali a vše oznámili příslušným státním úřadům.

Graf č.25

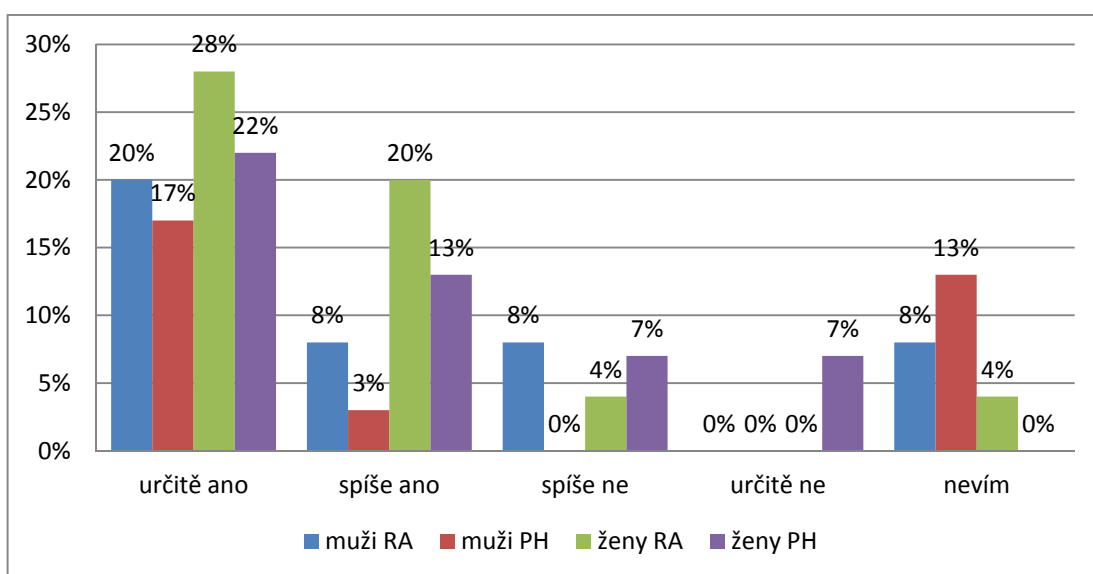

Zdroj: vlastní průzkum

17. Znáte nějaké organizace nebo preventivní programy v České republice, které se zabývají ochranou a pomocí týraným dětem?

Respondenti měli možnost si u této otázky vybrat jednu odpověď. Možné odpovědi byly „určitě ano, spíše ano, spíše ne, určitě ne a nevím“. Graf č.25 ukazuje v procentech, jaká odpověď byla respondenty zvolena. Celkový počet respondentů, odpovídající na tuto otázku, byl 60 respondentů z Hl. města Prahy a 50 respondentů z města Rakovník. Odpověď „určitě ano“ zvolilo 58 (53%) respondentů, z toho 20 (18%) mužů a 38 (35%) žen. Z 20 mužů bylo 10 (20%) mužů z Rakovníka a 10 (17%) mužů bylo z Prahy. Z 35 žen bylo 14 (28%) žen z Rakovníka a 24 (22%) z Prahy. Pro odpověď „spíše ano“ se rozhodlo 24 (22%) respondentů, z toho 6 (6%) mužů a 18 (16%) žen. Z počtu 6 mužů byli 4 (8%) z Rakovníka a 2 (3%) muži byli z Prahy. Z 18 žen bylo 10 (20%) z Rakovníka a 8 (13%) žen bylo z Prahy. Odpověď „spíše ne“ si zvolilo celkem 10 (9%) respondentů a to 4 (4%) muži a 6 (6%) žen. Všichni 4 (8%) muži byli z Rakovníka a z 6 žen byly 2 (4%) ženy z Rakovníka a 4 (7%) ženy byly z Prahy. Odpověď „určitě ne“ si zvolili celkem 4 (4%) respondenti, a to 4 (7%) ženy z Prahy. Odpověď „nevím“ zvolilo 14 (13%) respondentů a to 12 (11%) mužů a 2 (2%) ženy. Z 12 mužů byli 4 (8%) muži z Rakovníka a 8 (13%) mužů bylo z Prahy. Obě 2 (4%) ženy byly z Rakovníka. Většina respondentů uvádí, že zná nějakou organizaci nebo preventivní programy v České republice, které se zabývají ochranou a pomocí týraným dětem.

Graf č.25

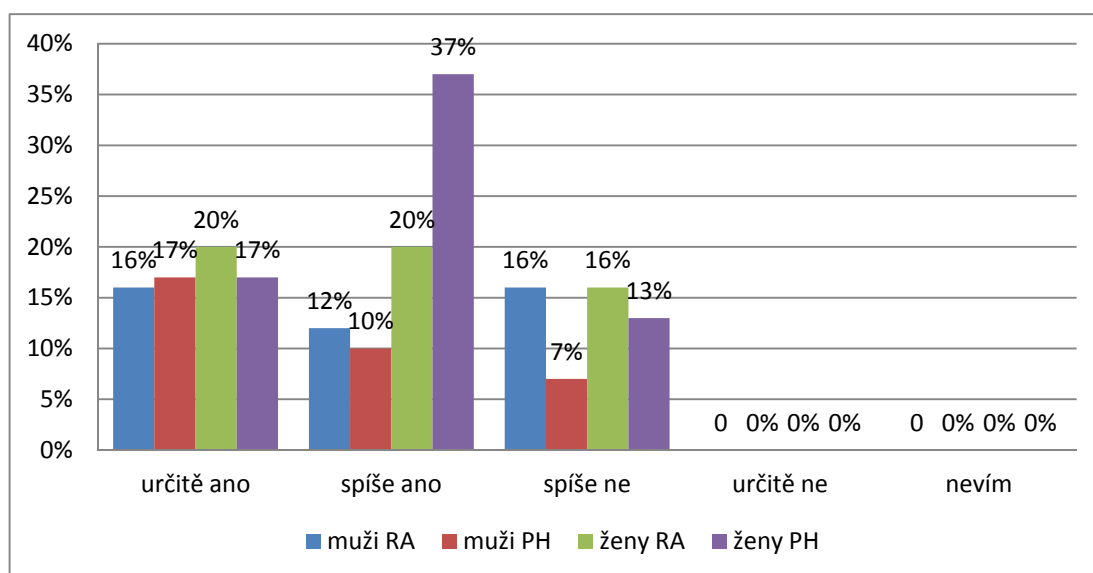

Zdroj: vlastní průzkum

18. Schvalujete používání přiměřených fyzických trestů při výchově dětí?

Respondenti měli možnost si u této otázky vybrat jednu odpověď. Možné odpovědi byly „určitě ano, spíše ano, spíše ne, určitě ne a nevím“. Graf č.26 ukazuje v procentech, jaká odpověď byla respondenty zvolena. Celkový počet respondentů, odpovídající na tuto otázku, byl 60 respondentů z Hl. města Prahy a 50 respondentů z města Rakovník. Odpověď „určitě ano“ volilo 38 (35%) respondentů, z toho 18 (16%) mužů a 20 (18%) žen. Z 18 mužů bylo 8 (16%) mužů z Rakovníka a 10 (17%) z Prahy. Z 20 žen bylo 10 (20%) z Rakovníka a 10 (17%) z Prahy. Pro odpověď „spíše ano“ se rozhodlo 44 (40%) respondentů, z toho 12 (11%) mužů a 32 (29%) žen. Z počtu 12 mužů bylo 6 (12%) z Rakovníka a 6 (10%) mužů bylo z Prahy. Z 32 žen bylo 10 (20%) z Rakovníka a 22 (37%) žen bylo z Prahy. Odpověď „spíše ne“ si zvolilo celkem 28 (26%) respondentů a to 12 (11%) mužů a 16 (15%) žen. Z 12 mužů bylo 8 (16%) z Rakovníka a 4 (7%) muži byli z Prahy. Z 16 žen bylo 8 (16%) z Rakovníka a 8 (13%) z Prahy. Pro odpověď „určitě ne“ a „nevím“ si nerozhodl žádný z respondentů. Absolutní většina respondentů schvaluje používání přiměřených fyzických trestů při výchově dětí.

Graf č.26

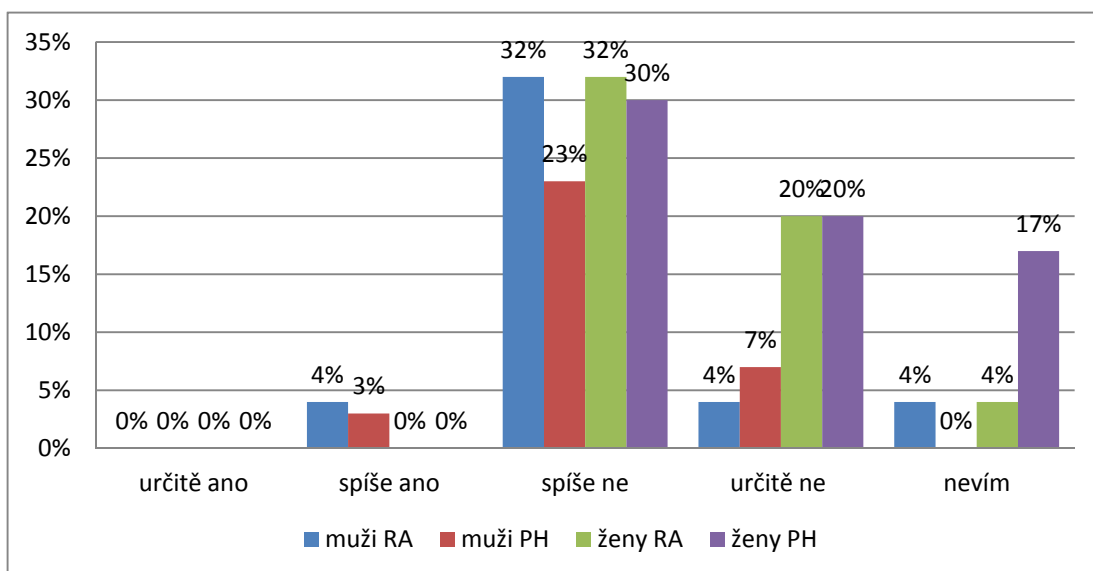
Zdroj: vlastní průzkum

19. Myslíte si, že prevence vzniku týrání, zanedbávání a zneužívání dítěte je dostatečná?

Respondenti měli možnost si u této otázky vybrat jednu odpověď. Možné odpovědi byly „určitě ano, spíše ano, spíše ne, určitě ne a nevím“. Graf č.27 ukazuje v procentech, jaká odpověď byla respondenty zvolena. Celkový počet respondentů, odpovídající na tuto otázku, byl 60 respondentů z Hl. města Prahy a 50 respondentů z města Rakovníka. Odpověď „určitě ano“ nezvolil žádný z respondentů. Pro odpověď „spíše ano“ se rozhodli 4 (4%) respondenti a to 4 (4%) muži. Z těchto 4 mužů byli 2 (4%) z Rakovníka a 2 (3%) z Prahy. Odpověď „spíše ne“ si zvolilo celkem 64 (58%) respondentů a to 30 (27%) mužů a 34 (31%) žen. Z 30 mužů bylo 16 (32%) z Rakovníka a 14 (23%) mužů bylo z Prahy. Z 34 žen bylo 16 (32%) z Rakovníka a 18 (30%) z Prahy. Odpověď „určitě ne“ si vybralo 28 (26%) respondentů a to 6 (6%) mužů a 22 (20%) žen. Z tohoto počtu 6 mužů byli 2 (4%) z Rakovníka a 4 (7%) z Prahy. Z 22 žen bylo 10 (20%) z Rakovníka a 12 (20%) žen bylo z Prahy. Odpověď „nevím“ zvolilo 14 (13%) respondentů a to 2 (2%) muži a 12 (11%) žen, oba 2 (4%) muži byli z Rakovníka a z 12 žen byly 2 (4%) ženy z Rakovníka a 10 (17%) žen bylo z Prahy. Absolutní většina respondentů si myslí, že prevence vzniku týrání, zanedbávání a zneužívání dítěte není dostatečná.

Graf č.27

Zdroj: vlastní průzkum

10.3.3 Vyhodnocení dotazníkového průzkumu

Cílem této bakalářské práce bylo zjistit povědomí široké veřejnosti o problematice týrání a zanedbávání dětí a to u skupiny vybraných respondentů z Hl. města Prahy a z města Rakovníka. Kromě znalostí respondentů jsem se snažil zjistit, jaký názor a jak citlivě tuto problematiku vnímají muži a ženy z obou měst. Provedeným průzkumem jsem se snažil zjistit, zda mají respondenti dostatečné informace o této problematice. Zda si uvědomují nenahraditelnou roli dobře fungující rodiny, rizika vzniku týrání, zanedbávání a zneužívání dětí a s následky s tímto jednáním spojenými. Položenými otázkami jsem se snažil od respondentů získat informace, zda se setkali s projevy týrání, zanedbávání a zneužívání dětí a jak by tuto situaci případně řešili. Další okruhy otázek byly směřovány na zjištění povědomí respondentů o možnostech prevence, právní ochrany dětí a v neposlední řadě ve zjištění postoje české veřejnosti k užívání tělesných trestů při výchově dítěte. Samotný dotazník tvořilo devatenáct uzavřených otázek, kde si respondenti mohli vybrat jednu z nabízených odpovědí. První čtyři otázky byly formulovány tak, aby zjistily postoj respondentů k rodině, jejímu významu při výchově dětí, jejím problémům a péči, která je rodině věnována ze strany státu. Druhým cílem této bakalářské práce bylo porovnat získané informace mezi respondenty z Hlavního města Prahy a města Rakovník. Chtěl jsem se dozvědět, zda se informovanost a názory respondentů liší podle velikosti města, ve kterém bydlí. Zda se dnes informace dostávají stejně k obyvatelům Hlavního města a obyvatelům menšího okresního města a jestli se liší jejich vzájemná představa o této problematice.

Jak ukazují grafy u otázky č.1, č.2 a č.3 dotázaní respondenti si v drtivé většině uvědomují zásadní vliv rodiny na vývoj a na život dítěte. Z odpovědí rovněž vyplynulo, že většina respondentů souhlasí s názorem, že stabilita rodiny je v současné době vystavena mnohem větším vnějším tlakům, než tomu bylo dříve. Většina respondentů zastává i názor, že rodině, jako instituci není věnována dostatečná pozornost ze strany státu. Vzájemný rozdíl v odpovědích na tyto tři položené otázky není u mužů a žen obou měst nijak výrazný.

Otázkou č.4 a č.5 jsem se snažil zjistit, zda se respondenti domnívají, že týrání, zanedbávání a zneužívání dětí je projevem nenormálního stavu v rodině a zda tuto problematiku vnímají jako závažný problém, který existuje i v naší společnosti. Většina respondentů souhlasila s názorem, že k týrání, zanedbávání a zneužívání dětí dochází

většinou v problémových a jinak dysfunkčních rodinách. Ze získaných odpovědí vyplynulo i to, že většina tuto problematiku považuje za závažný problém i v naší společnosti, což lze pokládat za pozitivní zjištění. Pokud bude společnost nesouhlasit a odsuzovat jakékoliv projevy násilí vůči dítěti, jsou otevřené možnosti k řešení a nápravě tohoto společenského problému. Názory respondentů obou pohlaví z Hlavního města Prahy a města Rakovník byly až na několik drobných rozdílů obdobné.

Otázky č. 6, č.7, č.8 a č.9 byly zaměřené na problematiku pachatelů a obětí. Konkrétně otázky zjišťovaly, zda respondenti vědí, kdo se častěji může stát pachatelem a kdo obětí. Již dříve ze získaných poznatků vyplývá, že pachatelem týrání bývá častěji muž, a to buď vlastní, nebo nevlastní otec dítěte. Graf u otázky č.6 ukazuje, že k názoru, že pachatelem tohoto jednání se častěji stávají muži, se přiklání pouze těsná nadpoloviční většina vyjádřená 60% z celkového počtu respondentů. Naproti tomu silná většina respondentů souhlasila s názorem, že do rizikové skupiny dospělých, kteří se mohou dopouštět týrání, zanedbávání a zneužívání dítěte patří ti, kteří byli sami v dětství obětí zneužívání. Z odpovědí na otázku č.8 je zřejmé, že respondenti si byli málo vědomi i toho, že existují děti, které se častěji stávají oběťmi týrání, zanedbávání a zneužívání. Téměř 67% respondentů nesouhlasilo s názorem, že u některých dětí existuje vyšší riziko týrání a zanedbávání. Vznik tohoto jevu samozřejmě není ovlivněn pouze osobností dítěte, ale je ovlivněn celou řadou faktorů, jako jsou rizikové rodiče nebo rizikové prostředí. Existenci takto rizikových dětí si je nutné s ohledem na prevenci uvědomit. Graf u otázky č.9 jednoznačně potvrzuje povědomí respondentů o tom, že tělesné a duševní následky způsobené týráním, zanedbáváním a zneužíváním jsou pro dítě dlouhodobé a v některých případech i celoživotní. Názory respondentů obou pohlaví z Hlavního města Prahy a města Rakovník byly až na několik rozdílů podobné.

Otázka č.10 úzce navazuje na problematiku řešenou již v otázce č.8, která se vztahovala k rizikovým dětem. Zde jsem se respondentů dotazoval, zda mají rodiny nebo osoby pečující o děti se zvláštními vlastnostmi dostatečné možnosti k vyhledání odborné pomoci. Většina respondentů 55 % se přiklonila k názoru, že rodinám a osobám pečujícím o takto znevýhodněné děti je nabízena dostatečná odborná pomoc. Nemalá část (29%) respondentů, ale na položenou otázku zastává opačný názor. Pro pomáhající profese a instituce by mělo být prvořadým úkolem podchytit takto ohrožené děti, podpořit jejich celou rodinu a předejít tak vzniku týrání, zanedbávání a zneužívání.

Otázka č. 11 zjišťovala informovanost respondentů, zda jsou v českém právním řádu zakotveny normy a zákony, ochraňující dítě před týráním, zanedbáváním a zneužíváním a do jaké míry jsou tyto normy dostatečné. Většina respondentů (62%) se přiklání k názoru, že právní ochrana dětí není v České republice dostatečně zajištěna. Výrazněji menší část dotázaných (16%) považuje současnou situaci za vyhovující a podobné procento respondentů nemělo povědomí o této oblasti. Negativní náhled na tuto oblast výrazněji převážil u žen, ale vzájemný rozdíl v odpovědích mezi oběma městy nebyl nijak významný.

Otázkou č. 12 jsem se chtěl zjistit, zda respondenti považují za dobré opatření odebrání týraného a zanedbávaného dítěte rodině a jeho umístění do ústavní péče. Většina respondentů (80%) uváděla, že odebrání dítěte rodině a jeho umístění do ústavní péče s cílem zabránit dalšímu týrání a zanedbávání je dobrým řešením. Podle mého názoru je velmi důležité, aby před tím, než dojde k odebrání dítěte, byl zodpovědně a objektivně posouzen stav v rodině. Nejprve by měly být brány do úvahy možnosti pomoci rodině s cílem zachování její celistvosti. Na druhou stranu u vážných případů týrání, zanedbávání a zneužívání musí být na prvním místě zajištění bezpečnosti dítěte.

Otázkou č. 13 jsem se chtěl zjistit názor respondentů, zda má být hlavním cílem prevence týrání, zanedbávání a zneužívání dítěte stíhání a potrestání pachatele nebo ochrana týraného, zanedbávaného a zneužívaného dítěte. Respondenti se ve výrazně vyšší míře (78%) přikláněli k názoru, že důležitější je stíhání a potrestání pachatele. Daleko menší počet respondentů (21%) považoval za hlavní cíl prevence ochranu a pomoc týraným, zanedbávaným a zneužívaným dětem. Dle mého názoru je většinovou společností silně odsuzován jakýkoliv násilný akt vůči bezbrannému dítěti, a proto lidé za prioritu považují odhalení pachatele a jeho následné nejpřísnější potrestání.

Otázka č.14 zjišťovala názor respondentů na skutečnost, jak je společnost vnímává ke svému okolí, aby byla schopna rozpoznat projevy týraného, zanedbávaného a zneužívaného dítěte. Většina respondentů (82%) uvedla, že postoj společnosti k problematice týrání, zanedbávání a zneužívání dětí je spíše pasivní. Dle mého názoru je tato nevnímavost ke svému okolí způsobena obavou z toho, že osobě, jenž poukázala na porušování práv dítěte, mohou vznikat případné nepříjemnosti. Proto ve společnosti převládá tendence spíše se vyhnout vměšování se do vnitřních záležitostí rodiny a na týrání, zanedbávání a zneužívání raději neupozorňovat.

Otázka č. 15 byla směřována tak, aby zjistila názor respondentů na to, jak obtížné je rozpoznat projevy týrání, zanedbávání a zneužívání pro ně samotné. Většina respondentů (68%) odpověděla, že by byla schopna rozpoznat projevy týrání a zanedbávání dítěte, ale téměř 30% dotázaných nedokázalo na tuto otázku odpovědět. U odpovědi nevim byl poměrně výrazný podíl (30%) žen z Prahy. Možná překvapující je množství respondentů, kteří se přiklonili ke kladné odpovědi na tuto otázku. Osobně zastávám názor, že pro nezúčastněnou osobu je těžké tyto projevy rozpoznat. Otázkou proto zůstává, zda si lidé uvědomují, kolika podob může toto jednání nabývat, co považují za přísnější výchovu a v čem už spatřují týrání a zanedbávání dítěte.

U otázky č. 16 se měli respondenti vyjádřit k situaci, jestli by oni sami oznámili policii nebo jiné instituci, že se ve svém okolí setkaly projevy týraného a zanedbávaného dítěte. Drtivá většina respondentů (93%) odpověděla, že by tuto situaci nahlásila. Osobně se, ale domnívám, že zde vzniká jistý rozpor s odpověďmi u otázky č. 14, kdy od občanů lze očekávat menší angažovanost. Respondenti vyjádřili své vnitřní přesvědčení, ale v případě, kdy by měly udělat skutečný krok k tomu, aby na týrání a zanedbávání dítěte upozornili, tak by se procento kladných odpovědí jistě snížilo.

U otázky č. 17 jsem se zajímal, zda respondenti znají nějaké organizace nebo preventivní programy, které se zabývají problematikou ochrany dítěte před týráním, zanedbáváním a zneužíváním. Téměř 80% respondentů na tuto otázku odpovědělo kladně. Odpovědět na tuto otázku nedokázalo mnohem více mužů než-li žen, kdy menší informovanost byla u 13% mužů z Prahy. Domnívám se, že vyšší povědomí lidí o těchto organizacích je zapříčiněna informacemi, které se k nim dostávají z médií. V posledních několika letech jsou případy týrání, zanedbávání a zneužívání dětí všemi médii velmi silně sledována a nezdědk v reportážích bývají právě zmíněny i pomáhající organizace. Otázkou je, do jaké míry má společnost povědomí o skutečné činnosti a poslání těchto institucí. Otázkou č. 18 jsem od respondentům očekával odpověď, zda schvalují používání přiměřených tělesných trestů při výchově dítěte. Pro užívání tělesných trestů se vyslovilo téměř 75% respondentů a okolo 26% respondentů by tělesný trest spíše nepoužilo. Ani u této otázky nebyl nijak výrazný rozdíl mezi odpověďmi mužů a žen z obou měst. Tímto se potvrdila pouze skutečnost, že společnost stále pokládá tělesný trest za nezbytný a oprávněný prostředek při výchově dětí. Tento tolerantní postoj české společnosti k tělesným trestům nezůstal bez povšimnutí v hodnotící zprávě Výboru pro práva dítěte při OSN a byl podroben kritice.

Otázka č.19 zjišťovala mínění respondentů o prevenci, která je věnována týrání, zanedbávání a zneužívání dětí. Většina respondentů (84%) vnímá prevenci, která je věnována týraným a zanedbávaným dětem za nedostatečnou. Pouze necelá 4% respondentů hodnotí současný stav prevence spíše kladně, kdy se k této variantě odpovědi přiklonili pouze muži z obou měst. Dle mého názoru je nejúčinnější primární prevence, zahrnující mediální kampaně a kvalitní vzdělávání ve školách, spojené s přípravou dětí na roli rodiče.

10.3.4 Vyhodnocení hypotéz

Na základě provedeného vyhodnocení dotazníkového průzkumu bylo provedeno vyhodnocení stanovených hypotéz.

Hypotéza č. 1 - Vyšší informovanost o problematice týrání a zanedbávání dětí prokáže soubor respondentů z Hlavního města Prahy oproti informovanosti respondentů z města Rakovník.

Zjištěné rozdíly mezi porovnávanými četnostmi nebyly statisticky významné. Domnívám se proto, že informovanost respondentů nezáleží na tom, zda bydlí v hlavním městě nebo v menším městě, jelikož se tyto informace k lidem převážně dostávají různými médii, která oslovují většinu obyvatel České republiky. **Hypotéza H1 nebyla potvrzena.**

Hypotéza č. 2 - Dotazníkovým průzkumem se prokáže vyšší vnímavost ženského pohlaví k problematice týrání a zanedbávání dětí oproti mužskému pohlaví.

Rovněž zjištěné rozdíly ve vyhraněnosti názorů k dané problematice mezi muži a ženami nebyly nijak statisticky významné. Domnívám se, že nízký rozdíl mezi odpověďmi mužů a žen je způsoben společenským vývojem, kterým můžeme sledovat daleko větší míru angažovanosti mužů v péči o vlastní děti, čímž je dáno, že tuto problematiku vnímají daleko citlivěji. **Hypotéza H 2 nebyla potvrzena.**

Závěr

V této práci, věnované dětské oběti protiprávního jednání, jsem se snažil o celkové obecné vymezení problematiky vztahující se k týrání, zanedbávání a zneužívání dětí. Tento sociálně-patologický jev není pro naši společnost ničím novým, avšak je problémem velmi závažným a široce diskutovaným. Současná, poměrně vysoká četnost zveřejněných případů týrání, zanedbávání a zneužívání dětí je zapříčiněna několika důvody a to zejména svou mediální vděčností, sníženou sociální kontrolou dětí, nevšímavostí veřejnosti a vlastní nedostatečnou ochranou dítěte z hlediska právní úpravy. Dítě bývá zpravidla považováno za slabšího jedince, který vyžaduje větší míru ochrany. Tuto ochranu by měla poskytovat správně nastavená legislativa, jenž by měla dbát na zájem a názor dítěte. Je třeba, aby ve všech řízeních, týkajících se dítěte, byl co nejvíce zjišťován jeho názor, zajistit dostatečné mechanismy a záruky pro zajištění toho, aby zúčastněné dítě nebylo zmanipulováno nebo zastráženo. Jakékoliv projevy násilí páchaného na dětech nemohou být moderní společností přehlíženy a tolerovány.

Účinným nástrojem v boji proti týrání, zanedbávání a zneužívání dětí by měla být především prevence založená na široké informovanosti celé společnosti a podpoře rodiny. Primární prevence by svým obsahem měla oslovit a zaujmout celou společnost. Je velmi důležité, aby společnost byla informována o tomto sociálně patologickém jevu, o jeho průvodních projevech, o možnostech řešení a pomoci obětem. Proto se domnívám, že vhodnou metodou jsou mediální kampaně a různé přednášky na školách i pracovištích. Je zapotřebí významně posílit aktivity v této oblasti na všech úrovních vzdělávacího systému, ať již mezi dětmi nebo učiteli. Potřebné informace by se měly dostat i k dětem, které jsou týrané, zanedbávané a zneužívané, aby věděly na koho se mohou s důvěrou obrátit o pomoc. Rovněž je nutné, aby tomuto problému věnovali zvýšenou pozornost zdravotníci, sociální pracovníci a orgány činné v trestním řízení. Významnou roli v tomto směru hrají vznikající nestátní organizace, které zřizují nejrůznější zařízení, zabývající se násilím páchaným na dětech a jeho prevencí. Tyto se však často potýkají s ne zcela dostatečnou a soustavnou podporou ze strany státních orgánů. Nelze ani opomenout nezastupitelnost sekundární prevence, jejímž hlavním posláním je vyhledat rizikové skupiny a rodinu podporovat tak, aby k týrání, zanedbávání a zneužívání nedocházelo. Ke zlepšení stávajícího stavu je zapotřebí přijmout taková opatření, která povedou ke zlepšení koordinace vzájemné spolupráce mezi všemi složkami věnujícími se této problematice.

Cílem bakalářské práce bylo poskytnout, za použití analyticko-syntetické metody, ucelené informace vztahující se k týrání, zanedbávání a zneužívání dětí a zjistit informovanost respondentů z Hl. města Prahy a města Rakovník o problematice týrání a zanedbávání dětí z pohledu mužů a žen. Druhým cílem pak bylo porovnat a vyhodnotit zjištěné poznatky, ve snaze najít možná řešení, která by eliminovala faktory, mající za následek vznik rizikového prostředí a zajistit účinnou prevenci. Většina dotázaných respondentů si uvědomuje zásadní vliv rodinného prostředí na správný duševní a tělesný vývoj dítěte. Respondenti však současně vyjadřují svoji obavu o udržení celistvosti rodiny, která se v důsledku vnějších tlaků prostředí stává více zranitelnější a náchylnější ke vzniku různých problémů, které mohou zapříčinit vznik sociálně patologických jevů. Společnost vnímá týrání, zanedbávání a zneužívání dětí za závažný problém naší společnosti, který je nutno řešit a jednoznačně si uvědomují závažnost následků, které vznikají dítěti po prožití traumatizující události. Respondenti měli i dostatečné informace o rizikových dospělých, ale na opačnou stranu méně o rizikových dětech. Pro veřejnost jsou známé ty projevy týrání, zneužívání a zanedbávání, které jsou na první pohled viditelné, ale o méně jasných projevech není společnost dostatečně informována. K otázce prevence většina respondentů vyjadřuje svůj názor, že je nedostatečná a za její prioritu považují odhalení pachatele a jeho přísné potrestání. Rovněž velká část respondentů považuje za dobré preventivní opatření odebrání dítěte rodině a jeho umístění do výchovného ústavu. U otázky používání fyzických trestů při výchově dětí se většina respondentů vyjádřila kladně a pouze se tak potvrdila skutečnost, že společnost akceptuje tradiční tvrdší výchovu, která se přenosem sociálních vzorců chování předává z generace na generaci.

Doufám, že předložené informace budou přínosem pro všechny policisty, kteří se s dětskou obětí týrání, zanedbávání a zneužívání setkávají v rámci výkonu své služby a usnadní jim i postup při vyšetřování tohoto druhu protiprávního jednání. Odbornost a profesionální přístup zároveň přispívá k vytvoření důvěry v samotnou činnost policie, která je nesmírně důležitá v boji proti všem formám trestné činnosti.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje

1. BENTOVIN, A. *Týrání a sexuální zneužívání v rodinách*. 1. vyd. Praha:Grada, 1998. 38 s. ISBN 80-7169-629-3
2. BOUŘA, V. *Vybraná témata z kriminologie*. 1. vyd. Ostrava: Universita Ostraviensis, 2007, 105 s. ISBN 978-80-7368-309-2
3. ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. 3.vyd. Praha:Portál, 2000. 181 s. ISBN 80-7178-475-3
4. ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004. 117 s. ISBN 80-86473-86-4
5. Česko. Věstník Ministerstva zdravotnictví České republiky o postupu lékařů primární péče při podezření ze syndromu CAN (metodické opatření), *Česká republika*. 2005, částka 10, s. 4 - 5.
6. DUNOVSKÝ, J., DYTRYCH, Z., MATĚJČEK, Z., *Týrané zneužívané a zanedbávané dítě*. 1.vyd. Praha:Grada, 1995. 248 s. ISBN 80-7169-192-5
7. FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2009. 145 s. ISBN 978-80-247-2781-3
8. HANUŠOVÁ, J. *Násilí na dětech – syndrom CAN*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. 24 s. ISBN 80-86991-78-4
9. HANUŠOVÁ, J. *Sexuální zneužívání* 1.vyd. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. 23s. ISBN 80-86991-64-4
10. JEDLIČKA, R. a kol. *Děti a mládež v obtížných životních situacích*. 1.vyd. Praha:Themis, 2004. 478 s. ISBN 80-7312-038-0
11. KOLÁŘ, M., *Bolest šikanování*. 2 vyd. Praha: Portál, 2005. 255 s. ISBN 80-7367-014-3
12. MATOUŠEK, O., KOLÁČKOVÁ, J., KODYMOVÁ, P. *Sociální práce v praxi*. 1.vyd. Praha: Portál, 2005. 352 s. ISBN 80-7367-002-X
13. SOCHŮREK, J. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie*. 1. vyd. Liberec : Technická univerzita, 2001. 37 s. ISBN 80-7083-495-1

14. SVOBODA, M., KREJČÍŘOVÁ, D., VÁGNEROVÁ, M. *Psychodiagnostika dětí a dospívajících*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. 792 s. ISBN 80-7178-545-8
15. ŠPATENKOVÁ, N. a kol. *Krizová intervence pro praxi*. 1. vyd. Praha: Grada, 2004. 200 s. ISBN 80-247-0586-9
16. VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3. vyd. Praha: Portál, 2004. 872 s. ISBN 80-7178-802-3
17. VANÍČKOVÁ, E. a kol. *Syndrom CAN a způsob péče o rodinný systém* 1 vyd. Praha: IREAS, 2007. 236 s. ISBN 978-80-86684-47-5
18. VANÍČKOVÁ, E., HADJ-MOUSSOVÁ, Z., PROVAZNÍKOVÁ, H. *Násilí v rodině*. 1.vyd. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 1995. 41 s. ISBN 80-85529-17-3
19. VANÍČKOVÁ, E., HADJ-MOUSSOVÁ, Z., PROVAZNÍK, K., SPILKOVÁ, J. *Sexuální násilí na dětech*. 1.vyd. Praha: Portál, 1999. 65-67 s. ISBN 80-7178-286-6
20. VESELÝ, M. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2011. 9 s. ISBN 978-80-7394-272-4.
21. VRTBOVSKÁ, P. Moderní pojetí sociální práce s rodinami a dětmi v obtížné rodinné situaci. *Sociální práce: Časopis pro teorii, praxi a vzdělávání v sociální práci*, 2006, roč. 2006, č 1, s. 37-45 ISSN 1213-6204
22. WEISS, P. a kol. *Sexuální zneužívání dětí*. 1 vyd. Praha: Grada, 2005. 264 s. ISBN 80-247-0929-5

Elektronické zdroje

1. Český výbor pro Unicef [online]. [cit. 2012-02-25]. Dostupné z: <<http://www.unicef.cz/index.php?pg=2&id=31&zp=17>>
2. Liga lidských práv, [online]. [cit. 2012-02-25]. Dostupné z: <<http://www.llp.cz/cz/tiskove-zpravy/ceska-republika-dostala-od-vyboru-pro-prava-ditete-pres-50-doporuceni-z553>>
3. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2012-02-22]. Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/cs/5587>>

4. Ministerstvo vnitra České republiky, *Výslech nezletilého svědka* [online]. [cit. 2012-02-26]. Dostupné z : < <http://www.aplikace.mvcr.cz/archiv2008/aktualit/sdeleni/2001/vyslech.html>
5. Program Zřizování speciálních výslechových místností pro dětské oběti a svědky Policií ČR. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [citováno 27.2.2012] Dostupné z: < <http://www.aplikace.aplikace.mvcr.cz/archiv2008/zpravy/2007/opk0625d.html>
6. ŠANDEROVÁ, M. Loutky „JÁJA a PÁJA“ snižují trauma dětí při výslechu. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [citováno 27.2.2012] Dostupné z: < http://www.aplikace.mvcr.cz/archiv2008/rs_atlantic/police/.../75442.html
7. Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR v roce 2011, *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [citováno 27.2.2012] Dostupné z: < <http://www.mvcr.cz/soubor/iii-zprava2011-pdf.aspx>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha číslo I. Dopis respondentům

Příloha číslo II. Dotazník

Příloha I.

Dopis respondentům

Vážená paní, vážený pane!

Jmenuji se Petr Macháček a jsem studentem Vysoké školy evropských a regionálních studií v Příbrami, kde studuji obor bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě.

Chtěl bych Vás touto cestou požádat o pomoc při výzkumu, který je zaměřen na problematiku týrání a zanedbávání dětí a poslouží jako podklad k vypracování empirické (praktické) části mé bakalářské práce.

Dovoluji si Vám poslat dotazník s prosbou o jeho vyplnění. Vyplňování uvedeného dotazníku by Vám nemělo zabrat více než cca 5 minut Vašeho času. Dotazník je anonymní. Při subjektivně pravdivém vyplnění má vysokou vypovídací hodnotu pro uvedený výzkum.

Při vyplňování dotazníku odpovězte na každou otázku tím, že vyznačíte příslušnou odpověď křížkem v kolonce. Nejste-li si jisti, jak přesně na danou otázku odpovědět, vyberte odpověď s takovým významem, který je Vám z nabízených odpovědí nejbližší.

Do tabulky v záhlaví tohoto dotazníku vyplňte, prosím, statistické otázky. Pokud se rozhodnete mi pomoci v uvedeném výzkumném úkolu, prosím Vás, abyste neotáleli s vyplněním a vrátili mi dotazník k dalšímu zpracování *do 31. ledna 2012*.

Děkuji Vám.

S pozdravem

Petr Macháček

Příloha II.

Dotazník

DOTAZNÍK K PROBLEMATICE TÝRÁNÍ, ZANEDBÁVÁNÍ A ZNEUŽÍVÁNÍ DĚTÍ

Vyberte si jednu z nabízených možností a označte ji v kolonce křížkem

Vaše pohlaví: muž žena

Váš věk: 15-18 19-35 36-50 51-65 nad 65

Vzdělání: základní střední střední s mat. vysokoškolské

Zaměstnání-sociální skupina:

student zaměstnanec OSVČ
nezaměstnaný důchodce ostatní

Jaký je Váš stav?

svobodný/á ženatý/vdaná vdovec/a
 rozvedený/á druh/družka

1. Domníváte se, že rodina má na vývoj a na život dítěte zásadní význam?

Určitě ano Spíše ano Spíše ne Určitě ne Nevím

2. Souhlasíte s názorem, že stabilita rodiny je v současné době vystavena mnohem větším vnějším tlakům, než tomu bylo dříve a je tedy mnohem křehčí?

Souhlasím Spíše souhlasím Spíše nesouhlasím Nesouhlasím Nevím

3. Myslíte si, že rodině, jako instituci je věnována dostatečná pozornost z strany státu?

Určitě ano   Spíše ano   Spíše ne   Určitě ne   Nevím

4. Jste přesvědčeni o tom, že projevy týrání, zneužívání a zanedbávání dítěte jsou projevem nenormálního stavu v rodině?

Určitě ano   Spíše ano   Spíše ne   Určitě ne   Nevím

5. Domníváte se, že týrání, zanedbávání a zneužívání dětí je závažný problém v naší společnosti?

Určitě ano   Spíše ano   Spíše ne   Určitě ne   Nevím

6. Souhlasíte s názorem, že týrání, zanedbávání a zneužívání dítěte se obvykle dopouští jeho vlastní nebo nevlastní otec?

Souhlasím   Spíše souhlasím   Spíše nesouhlasím   Nesouhlasím   Nevím

7. Myslíte si, že do rizikové skupiny dospělých, kteří se mohou dopouštět týrání, zanedbávání a zneužívání dítěte patří ti, kteří byli sami v dětství zneužíváni?

Určitě ano   Spíše ano   Spíše ne   Určitě ne   Nevím

8. Souhlasíte s názorem, že oběti týrání, zanedbávání a zneužívání se obvykle stávají děti, které jsou obtížně výchovně zvládnutelné?

Souhlasím   Spíše souhlasím   Spíše nesouhlasím   nesouhlasím   Nevím

9. Domníváte se, že tělesné a duševní následky způsobené týráním, zanedbáváním a zneužíváním jsou pro dítě dlouhodobé nebo dokonce celoživotní?

Určitě ano   Spíše ano   Spíše ne   Určitě ne   Nevím

10. Myslíte si, že rodiny nebo osoby pečující o děti se zvláštními vlastnostmi např. mentálně postižené, pomalé, neposedné, příliš živé a v různých ohledech problémové, mají dostatečné možnosti k vyhledání odborné pomoci?

Určitě ano   Spíše ano   Spíše ne   Určitě ne   Nevím

11. Ochrana dítěte z hlediska právní úpravy je podle Vás dostatečná, zejména pak v oblasti preventivních zásahů v rodině?

Určitě ano   Spíše ano   Spíše ne   Určitě ne   Nevím

12. Domníváte se, že dobrým preventivním opatřením je možnost odebrání týraného dítěte rodině a jeho umístění do výchovného ústavu?

Určitě ano   Spíše ano   Spíše ne   Určitě ne   Nevím

13. Domníváte se, že hlavním cílem prevence projevů týrání, zanedbávání a zneužívání dítěte je primárně stíhat a potrestat jeho pachatele?

Určitě ano   Spíše ano   Spíše ne   Určitě ne   Nevím

14. Myslíte si, že je společnost dostatečně vnímavá ke svému okolí, aby byla schopna rozpoznat projevy týraného a zanedbávaného dítěte?

Určitě ano   Spíše ano   Spíše ne   Určitě ne   Nevím

15. Myslíte si, že by jste sami byli schopni rozpoznat na dítěti projevy spojené s týráním, zneužíváním a zanedbáváním?

Určitě ano   Spíše ano   Spíše ne   Určitě ne   Nevím

16. V případě, kdyby jste se sami setkali ve svém okolí s projevy týraného a zanedbávaného dítěte, by jste neváhali a vše oznámili příslušným státním úřadům?

Určitě ano   Spíše ano   Spíše ne   Určitě ne   Nevím

17. Znáte nějaké organizace nebo preventivní programy v České republice, které se zabývají ochranou a pomocí týraným dětem?

Určitě ano   Spíše ano   Spíše ne   Určitě ne   Nevím

18. Schvalujete používání přiměřených fyzických trestů při výchově dětí?

Určitě ano   Spíše ano   Spíše ne   Určitě ne   Nevím

19. Myslíte si, že prevence vzniku týrání, zanedbávání a zneužívání dítěte je dostatečná?

- Určitě ano**   **Spíše ano**   **Spíše ne**   **Určitě ne**   **Nevím**